

COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA
**JAARVERSLAG
2008**

JAARVERSLAG 2008

COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA

COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA

Hoge Naarderweg 78 ■■■ 1217 AH Hilversum ■■■
Postbus 1426 ■■■ 1200 BK Hilversum ■■■
T 035 773 77 00 ■■■ F 035 773 77 99 ■■■
cvdm@cvdm.nl ■■■ www.cvdm.nl

COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA

**JAAERVERSLAG
2008**

INHOUD

VOORWOORD	5
1. COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA IN HOOFDLIJNEN	7
2. LANDELIJKE PUBLIEKE OMROEP EN WERELDOMROEP.....	13
3. REGIONALE PUBLIEKE OMROEP.....	31
4. LOKALE PUBLIEKE OMROEP.....	35
OMROEPVERTEGENWOORDIGERS OVER PARTNERSHIPS	45
5. COMMERCIELE OMROEP.....	51
6. KABELZAKEN	59
7. OVERIGE MEDIAZAKEN	65
RIA DERKS EN DICK ANBEEK OVER TOEKOMST BOEK	73
8. VASTE BOEKENPRIJS.....	77
9. FINANCIËLE VERANTWOORDING.....	81
ACCOUNTANTSVERKLARING.....	90

VOORWOORD

Het is verleidelijk om bij een terugblik een heel jaar te vangen in één woord of beeld. Hoewel geen enkele vlag de lading helemaal zal kunnen dekken, is partnership voor 2008 een bepalend begrip geweest. Vele partijen binnen en buiten de mediawereld hebben in 2008 de handen ineengeslagen, of maken plannen voor nauwe samenwerking. Een slimme zet, want samenwerking opent nieuwe deuren en verstevigt de eigen positie. Ook bij de omroepen is dat van groot belang, want in 2009 staat het nodige te gebeuren.

Zo hebben alle publieke omroepen zich danig ingespannen om voor 1 april 2009 voldoende leden te verzamelen. Met die dag als deadline voor de ledentelling en de daarvan afhankelijke erkenning, putten de promotionele afdelingen van de omroepen zich uit in het organiseren van een schier eindeloze reeks ledenwerfacties, de ene nog origineler dan de andere.

Bij het Commissariaat voor de Media waren we verrast door de energie waarmee de omroepen streden voor het behoud van hun erkenning en door de inventiviteit waarmee ze die strijd aangingen. Het toont de passie en de bevoegenheid waarmee de omroepen binnen ons publieke bestel hun programma's willen blijven maken. De indruk werd echter ook gewekt dat het inschakelen van een goed marketingbureau voldoende is om het vereiste aantal leden – en daarmee een voorlopige erkenning – binnen te halen. Is dat wat we willen met ons publieke bestel? In 2009 zal duidelijk worden hoeveel nieuwkomers hun bestaansrecht als omroep zullen verwerven, behouden of verliezen.

In de samenleving is een levendige discussie losgebarsten over de besteding van publiek geld. Governance en integriteit zijn ook voor het Commissariaat een belangrijk thema. Helaas valt er binnen de Nederlandse publieke omroep op dat gebied nog een wereld te winnen. In het afgelopen jaar hebben we niet alleen tijdrovend onderzoek gedaan naar integriteitskwesties binnen enkele omroepen, er is zelfs aangifte gedaan bij het Openbaar Ministerie.

Desondanks willen we binnen het Commissariaat toegroeien naar een zogenaamd *high trust-*

Het college zoals dat in het verslagjaar was samengesteld: Tineke Bahlmann, Inge Brakman en Jan van Cuilenburg.

model, waarin we vertrouwen stellen in de goede wil van omroepen, uitgevers en verkopers van boeken om gemaakte afspraken en geldende regels te respecteren. We zullen meer overleg gaan voeren en beter informeren, waardoor het accent binnen de handhaving bij communicatie komt te liggen, eerder dan bij sanctionering. Maar als dat vertrouwen willens en wetens wordt geschonden, dan zal dat stevige consequenties hebben. Enkele gevallen in 2008 tonen aan dat het instrumentarium dat het Commissariaat op dit moment ten dienste staat, te beperkt is om tijdig in te grijpen. Uitbreiding van de mogelijkheden voor preventief toezicht zou dan ook welkom zijn.

Want het gaat snel in de media. Nieuwe ontwikkelingen, ideeën en businessmodellen buitelen over elkaar heen, met technologische ontwikkelingen als grote aanjager. Het Commissariaat vraagt zich voortdurend af wat er staat te gebeuren en welke invloed dat zal hebben voor het toezicht. Dat maakt het werken bij het Commissariaat zo boeiend.

Helaas zullen we dat werk voortaan zonder Inge Brakman moeten doen. Na tien jaar als commissaris bij het Commissariaat, waarvan de laatste drie jaar als voorzitter, was haar termijn afgelopen. Ze liet het Commissariaat soepel meebewegen met de veranderingen binnen de media, alert op nieuwe ontwikkelingen en steeds bereid om met andere ogen naar de handhavende taak van het Commissariaat te kijken. Haar kennis en inzicht zullen we node missen, maar ze laat het Commissariaat achter als solide, stabiele en flexibele organisatie, klaar voor de toekomst.

Hilversum, mei 2009

Tineke Bahlmann, voorzitter

Jan van Cuilenburg, commissaris

1

COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA IN HOOFDLIJNEN

1. COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA IN HOOFDLIJNEN

IN EEN MEDIAWERELD DIE ONDER INVLOED VAN TECHNOLOGISCHE EN POLITIEKE ONTWIKKELINGEN VOORTDUREND VERANDERT, PROBEERT HET COMMISSARIAAT ALS TOEZICHTHOUDER EENDUIDIG, CONSISTENT EN VOORTVAREND TE WERK TE GAAN. AANGEZIEN WETGEVING PER DEFINITIE ACHTER MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN AANLOOPT, BEVINDT HET TOEZICHT DOOR HET COMMISSARIAAT ZICH STEEDS IN HET SPANNINGSVELD TUSSEN WAT NIET IS TOEGESTAAN, WAT EVENTUEEL ZOU KUNNEN EN WAT ZOU MOETEN MOGEN. DIT LEVERT VOOR EEN TOEZICHTHOUDER UITERST UITDAGENDE KWESTIES OP, DIE VAAK PER GEVAL MOETEN WORDEN BEKEKEN EN GEWOGEN. DIT GEBEURT GEREGLD IN NAUW OVERLEG MET BETROKKEN PARTIJEN.

HANDHAVING IN 2008: HOOFDPUNTEN

NIEUWE MEDIAWET PER 1 JANUARI 2009

In 2008 is veel tijd besteed aan de voorbereiding van de nieuwe Mediawet, die per 1 januari 2009 in werking is getreden. De oude Mediawet deed al dienst sinds 1988 en was sindsdien talloze malen gewijzigd, met een tamelijk ondoorzichtige structuur en opbouw als gevolg. Met de Mediawet 2008, zoals hij wordt genoemd, is logica teruggebracht in opbouw en indeling. Een belangrijke inhoudelijke wijziging betreft de techniekneutrale benadering, die spreekt van media-aanbod in plaats van televisie- en radiozendtijd. Dat was een logische stap, want internet heeft een volwaardige plaats ingenomen naast radio en televisie. Daarom wordt internet nu ook in de Mediawet gezien als hoofdtaak van de omroep, waarmee alle platforms gelijk zijn getrokken; van radio en televisie tot mobiel media-aanbod en digitale themakanalen. Het Commissariaat heeft het ministerie van OCW van advies voorzien bij de voorbereidingen van de Mediawet 2008.

De Mediawet zal in snel tempo nog twee ingrijpende wijzigingen ondergaan. Reeds in de loop van 2009 zal de nieuwe Mediawet worden gewijzigd door het wetsvoorstel dat de erkenningen en de financiering van de publieke omroep regelt. Tot slot zal aan het eind van 2009 de Europese Richtlijn inzake audiovisuele mediadiensten in de nationale wetgeving geïmplementeerd moeten zijn. Het Commissariaat is op advies- en uitvoeringsniveau druk bezig ook deze wetswijzigingen voor te bereiden en te begeleiden.

PRESTATIEOVEREENKOMST NPO

In de voorstellen voor aanpassing van de 'oude' Mediawet stond dat de programmavoorschrif-

ten voor de publieke omroepen zouden worden vervangen door een prestatieovereenkomst, die betrekking heeft op de verscheidenheid en diversiteit van het totale media-aanbod van de landelijke publieke omroep. Het Commissariaat heeft daarom in 2008 veelvuldig overleg gevoerd met de NPO over een controlesysteem waarmee de rapportage van de NPO over naleving van de overeengekomen prestaties kan worden geverifieerd en gevalideerd. Op basis van een proefrapportage over 2007 is vervolgens een systeem overeengekomen, dat de NPO zal hanteren om jaarlijks voor 1 mei te rapporteren. Steekproefsgewijs zal het Commissariaat uit de vele tientallen prestatieafspraken enkele uitkiezen en die uitgebreid controleren.

ONDERZOEK NAAR COPRODUCTIES

Het Commissariaat heeft in 2008 uitvoerig onderzoek gedaan naar de naleving van regels voor cofinanciering van omroepproducties door de rijksoverheid. In 2006 en 2007 hebben de ministeries gezamenlijk ruim € 8,5 miljoen euro besteed aan coproducties, waarvan ruim € 5 miljoen naar de commerciële omroepen ging. Hoewel cofinanciering van programma's aan strikte regels gebonden is, bleken die in een groot deel van de onderzochte programma's niet of slechts gedeeltelijk gevolgd te zijn. Daarnaast werd cofinanciering meer gezien als aanvullende inkomstenbron dan als publieksvoorlichting. De Ministerraad heeft besloten in principe geen financiële bijdrage meer te leveren aan omroepproducties, afgezien van de omroepbijdragen die via de Mediawet zijn geregeld.

REGULERING AUDIOVISUELE MEDIADIENSTEN

Voordat eind 2009 de nieuwe Europese Richtlijn voor audiovisuele mediadiensten in de

Nederlandse wetgeving geïmplementeerd kan worden, moeten diverse inhoudelijke definitiekwesties worden opgelost. Met name waar het gaat over de (on)mogelijkheden van de regulering van audiovisuele uitingen op internet, ziet het Commissariaat zich voor interessante uitdagingen gesteld. Op een bijeenkomst van Europese toezichthouders in Dublin gaf het Commissariaat een goed ontvangen presentatie over de implementatie van de AVMD Richtlijn in Nederland. Om te kunnen bepalen welke videodiensten op internet en mobiele platforms onder het toezicht vallen, zijn in de Richtlijn criteria opgenomen voor het definiëren van av-mediadiensten. Volgens het Commissariaat biedt een duidelijke omschrijving van de begrippen 'catalogus', 'schema' en 'programma' het beste houvast voor afbakening van het toezicht op internet. Het Commissariaat zal zich ook in 2009 actief bezighouden met de voorbereiding van de implementatie van de nieuwe Richtlijn.

FINANCIERING REGIONALE OMROEP

Sinds 1 januari 2006 is de verantwoordelijkheid voor de financiering van regionale omroepen neergelegd bij de provinciebesturen. In opdracht van de minister van OCW heeft het Commissariaat in 2008 deze gewijzigde financieringsstructuur van de regionale publieke omroep geëvalueerd. Het Commissariaat constateert dat de provincies hebben voldaan aan hun zorgplicht voor de regionale omroepen en dat de financiering inderdaad eenvoudiger en transparanter is geworden. De regionale omroepen kunnen onafhankelijk opereren, maar hebben het doorgaans niet breed. Investerings in internet en andere crossmediale activiteiten gingen ten koste van het budget voor radio en tv en bij sommige omroepen moesten vooral de journalistieke inspanningen het ontgelden. Het Commissariaat pleit ervoor dat regionale omroepen waarborgen inbouwen om hun journalistieke kerntaak op niveau te handhaven.

NIEUWS À LA CARTE

Met als aanleiding het twintigjarige bestaan van het Commissariaat, is in november een onderzoek van de Mediamonitor naar het nieuwsgebruik in Nederland op bijzondere wijze gepresenteerd. Het onderzoek laat zien dat jongeren opgroeien met nieuws dat vrij te verkrijgen is en een voorkeur hebben voor snelle en korte berichtgeving. Het gevolg kan zijn dat de nieuwsvoorziening verschaalt. Het Commissariaat bepleit te onderzoeken of overheidsmaatregelen mogelijk zijn

voor kwalitatief hoogwaardige nieuws- en informatieproducten. Tijdens een diner is met betrokkenen uit de wereld van kranten, omroep en internet van gedachten gewisseld over dit veranderende nieuwsgebruik en de gevolgen ervan voor het medialandschap. Het rapport van de Mediamonitor is ter plekke overhandigd aan minister Plasterk.

WET OP DE VASTE BOEKENPRIJS: AANPAK CASHBACK-PROGRAMMA'S

Het Commissariaat heeft zich het afgelopen jaar beziggehouden met zogenaamde *cashback*-programma's. Eindafnemers die bij dergelijke programma's zijn aangesloten, vaak via een website, ontvangen een geldelijk voordeel over hun aankopen bij online verkopers. Naar het oordeel van het Commissariaat verstrekken boekverkopers die aan dergelijke *cashback*-programma's deelnemen ongeoorloofde korting op boeken en overtreden ze daarmee de Wet op de vaste boekenprijs. In 2008 zijn aan diverse boekverkopers waarschuwingen uitgedeeld.

EVALUATIE TAAKUITOEFENING COMMISSARIAAT

In de Mediawet is opgenomen dat de minister periodiek aan beide Kamers der Staten Generaal verslag doet van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van het Commissariaat. In 2008 was dit aan de orde en zijn de prestaties van het Commissariaat in de jaren 2003-2006 uitvoerig geanalyseerd. Naast een evaluatie van werkzaamheden en taakuitoefening door het Commissariaat zelf, bestaat het rapport uit een onafhankelijk onderzoek door adviesorganisatie Ecorys, uitgevoerd in opdracht van de minister. Voor dit onderzoek heeft Ecorys gesprekken gevoerd met twintig stakeholders van het Commissariaat en is een aantal losse dossiers nader bestudeerd. In het evaluatierapport stelt Ecorys dat het Commissariaat actief invulling geeft aan alle wettelijk opgedragen taken en deze in het overgrote deel van de gevallen goed uitvoert. Het Commissariaat is, aldus het rapport, een professionele organisatie die werk aflevert van goede kwaliteit. De minister van OCW liet weten dat het beeld van het Commissariaat, zoals dat uit het rapport naar voren komt, tot tevredenheid stemt.

VOORUITBLIK 2009

Hoewel het Commissariaat zich inspant zo transparant mogelijk te werk te gaan en eenduidigheid in de handhaving te betrachten, bestaat bij partijen die onder het mediawettelijke toezicht vallen behoefte aan meer informatie en communicatie over het gevolgde beleid. Daarom zal het Commissariaat in 2009 meer aandacht besteden aan het informeren van degenen die bij het toezicht en de handhaving zijn betrokken. De eerste stap op weg naar intensiever informeren en communiceren is een uitgebreid informatietraject voor lokale omroepen. Tijdens een serie voorlichtingsbijeenkomsten op centrale locaties in het land zullen lokale omroepen in het voorjaar van 2009 uitgebreid worden geïnformeerd over wat wel en niet is toegestaan binnen de kaders van de Mediawet. Daarmee wil het Commissariaat de transparantie en de voorspelbaarheid van zijn handelen vergroten. Immers, als lokale omroepen weten waar het Commissariaat op let en wat tot ingrijpen zal leiden, dan wordt het voor hen makkelijker zich aan de wet te houden.

Bij die voorspelbaarheid hoort ook het ontwikkelen en openbaar maken van een handhavingsstra-

tegie. Zo zal het voor betrokkenen van tevoren in grote lijnen duidelijk zijn in welke gevallen en op welke manier het Commissariaat gebruik zal maken van het boete-instrument. Door op deze manier beter en uitgebreider te informeren en te communiceren moet het mogelijk zijn om overtredingen met bijbehorende boetes te voorkomen; preventief toezicht zal een zwaarder accent krijgen dan repressief optreden.

Zo wil het Commissariaat, in het kielzog van andere toezichthouders, toegroeien naar een verhouding met het veld die gebaseerd is op vertrouwen. In dit zogeheten *high trust*-model zal het Commissariaat breed informeren, prioriteiten in het toezicht tijdig bekend maken en bijhouden hoe degenen die onder het toezicht vallen zich gedragen. De nadruk binnen de handhaving zal komen te liggen op communicatie in plaats van sanctionering, waardoor niet meer op elke *faux pas* zal worden gereageerd met een boete.

Deze *high trust*-benadering kan echter geenszins worden uitgelegd als een eenzijdige versoepeling van het toezicht. Bij vertrouwen hoort vertrouwen; wie dat van het Commissariaat willens en wetens schendt, kan rekenen op stevige consequenties. Een waarschuwing kan daarbij uitgaan

van het feit dat de nieuwe Mediawet ruimte biedt om voor *alle* overtredingen een boete op te leggen van ten hoogste € 225.000 per overtreding.

HANDHAVING IN 2009

Voor het eerst zal het Commissariaat in 2009 een oordeel geven over de naleving van de prestatieovereenkomst, die in plaats is gekomen van de inhoudelijke programmavoorschriften. Ook hebben de ledentellingen dit jaar extra gewicht, onder meer door de introductie van een glijdende schaal die zendtijd en geld koppelt aan ledental, terwijl tegelijk advies uitgebracht moet worden over ten minste tien aanvragen voor erkenning als omroepvereniging. Verder staat op de agenda van het Commissariaat, naast de reguliere toezichthoudende taken, onder meer:

- **Zendtijdtoewijzing lokale omroepen**

Voor de zendtijdtoewijzing aan lokale omroepen zal een uitgebreidere toetsing van aanvragen plaatsvinden; ook de prestaties van de omroep in de voorafgaande zendtijdperiode zullen bij de beoordeling worden betrokken. Met een 'roadshow' zal het Commissariaat het land in trekken om de lokale omroepen te informeren over het nieuwe toetsingskader.

- **Toezicht op nieuwe aanbieders van mediadiensten**

Door de gewijzigde Europese richtlijn zal een nieuwe groep aanbieders van mediadiensten te maken krijgen met toezicht door het Commissariaat. Welke diensten dat betreft, moet nog duidelijk worden in de implementatiewet, waarna het Commissariaat moet bepalen welke dienstenaanbieders zich moeten melden. Het Commissariaat zal in 2009 inhoudelijk onderzoek doen naar een groot aantal internetsites en onder meer naar aanleiding van de uitkomsten daarvan een selectiekader ontwikkelen.

- **Publiek-private samenwerking**

Publieke omroepen willen graag kunnen samenwerken met private partijen, van uitgevers tot culturele instellingen. Het Commissariaat zal zich nadrukkelijk in die discussie blijven mengen om duidelijkheid te scheppen over de mogelijkheden van samenwerking en de grenzen daarvan.

- **Inkomstenbronnen**

Commerciële omroepen zoeken naar aanvullende inkomsten naast die uit reclame en sponsoring. Zo wordt bij veel programma's het publiek opgeroepen sms'jes te sturen met een stem op een kandidaat of een antwoord op een simpele vraag. Het

Commissariaat zal deze ontwikkelingen in 2009 monitoren.

- **Risicoanalyse publieke omroep**

In het eerste kwartaal van 2009 wordt een risicoanalyse van de landelijke publieke omroep uitgevoerd, met speciale aandacht voor contractenbeheer. De administratieve organisatie van 39f-omroepen blijkt vaak gebrekkig, mede door de beperkte organisatorische omvang. In 2009 zal het Commissariaat dit in de gaten houden en nadenken over een centrale backoffice voor deze groep omroepen.

- **Erkenningverlening**

Twee omroepen met een voorlopige erkenning komen in aanmerking voor een definitieve als zij een sprong maken in ledental en als zij in voldoende mate hebben waargemaakt wat in 2004 is beloofd. De minister heeft de visitatiecommissie gevraagd om daar in haar eindrapport extra aandacht aan te besteden.

Ook zijn er twee nieuwe initiatieven, Powned en Wakker Nederland, die in aanmerking willen komen voor erkenning. Zij zullen worden beoordeeld op basis van de toegevoegde waarde die zij in programmatische zin aan het publieke bestel leveren en de mate waarin zij nieuwe publieksgroepen bereiken. Ook moeten zij een stroming vertegenwoordigen die voordien nog geen plek had in het bestel. Het Commissariaat zal met behulp van verenigingsstatuten, het beleidsplan van de omroep en gegevens over, onder meer, publieksbereik en programmagenres – die van de NPO zullen worden betrokken – advies aan de minister uitbrengen.

- **Handhaving reclamezendtijd**

De Europese Commissie heeft ooit eigen onderzoek laten verrichten naar de mate waarin het Commissariaat het reclamemaximum in de gaten hield. Reclamezendtijd is in 2009 weer een prioriteit. Het Commissariaat beschikt over cijfers waarmee van dag tot dag snel en accuraat de hoeveelheid uitgezonden reclame kan worden vastgesteld. Tijdrovende metingen behoren daarmee tot het verleden.

- **Evaluatie van de Wet op de vaste boekenprijs**

In 2008 en 2009 heeft het Commissariaat de eigen rol in de handhaving van de Wet op de vaste boekenprijs geëvalueerd. Het rapport zal in 2009 worden aangeboden aan de minister van OCW.

DE ORGANISATIE

Het Commissariaat voor de Media hield in 2008 toezicht op 285 lokale, 13 regionale, 22 landelijke publieke omroepen en 497 commerciële omroepen (toestemmingen voor radio, televisie en kabelkrant). Er werden 39 hoorzittingen gehouden en 418 besluiten genomen. Besluiten worden gepubliceerd op de website van het Commissariaat en in ons magazine CoMedia, dat vijf keer per jaar verschijnt.

MISSIE

Het Commissariaat voor de Media handhaaft de Mediawet door onafhankelijk toezicht op de publieke en de commerciële omroep.

Door handhaving van de Mediawet draagt het Commissariaat bij aan:

- onafhankelijkheid, kwaliteit en diversiteit van de maatschappelijke informatievoorziening, zowel via publieke als commerciële omroep;
- non-commercialiteit van de publieke omroep;
- eerlijke verhoudingen tussen publieke en commerciële omroep;
- transparantie in eigendomsverhoudingen in de mediasector.

Het Commissariaat voor de Media handhaaft de Wet op de vaste boekenprijs door onafhankelijk toezicht op uitgevers en verkopers van boeken en muziekuitgaven.

Door handhaving van de Wet op de vaste boekenprijs draagt het Commissariaat bij aan een ruim en breed gespreid aanbod van boeken en muziekuitgaven.

COLLEGE EN MEDEWERKERS

Het Commissariaat staat onder leiding van drie commissarissen. In 2008 werd het college gevormd door mr. Inge Brakman (voorzitter), prof. dr. Tineke Bahlmann (commissaris) en prof. dr. Jan van Cuilenburg (commissaris). Zij worden ondersteund door een ambtelijk apparaat verdeeld over de afdelingen Zendtijd- en Kabelzaken, Programmatoezicht, Financieel Toezicht, Juridische Zaken, Vaste Boekenprijs, Strategie, Beleid en Onderzoek, Bureau Communicatie, Personeel, Organisatie & Informatisering en Bedrijfsbureau.

De portefeuilleverdeling van de commissarissen was in 2008 als volgt:

Inge Brakman: juridische zaken, programmatoezicht publieke en commerciële omroepen, bedrijfsbureau, personeel en organisatie en communicatie;

Tineke Bahlmann: zendtijd- en kabelzaken, financieel toezicht publieke omroep;

Jan van Cuilenburg: handhaving vaste boekenprijs, strategie, beleid en onderzoek, beoordeling neventaken en nevenactiviteiten publieke omroep, informatisering.

Op 31 december 2008 waren er 52 personen in dienst (44,58 fte's): 21 mannen en 31 vrouwen. In het verslagjaar verlieten 5 medewerkers (2 mannen en 3 vrouwen) het Commissariaat en traden 5 medewerkers (3 mannen en 2 vrouwen) in dienst.

• Externe vaste adviseurs

Bij de behandeling van bezwaarschriften tegen opgelegde sancties voor overtreding van reclame- en sponsorregels, schakelt het Commissariaat waar nodig de Adviescommissie Bezwaarschriften in. Mr. A. Herstel, lid van de Adviescommissie, treedt op als waarnemend voorzitter tot op 1 april 2009 prof. mr. drs. F.C.M.A. (Lex) Michiels aantreedt als nieuwe voorzitter. De commissie bestaat verder uit dr. W. Hins, mevrouw mr. G.J. Heevel en mevrouw mr. I. Konings, rechter bij de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam en voorheen betrokken bij onder meer de NVJ, die per 1 december 2008 voor vijf jaar is benoemd. Het secretariaat berust bij mr. M. Dellebeke. Ten behoeve van het handhavingsbeleid Wet op de vaste boekenprijs liet het Commissariaat zich in 2008 op hoofdlijnen adviseren door een deskundigencommissie die wordt gevormd door de heer mr. A.D.H. Fockema Andreae en de heer G. Schut. Voor procesvertegenwoordiging en externe juridische advisering van het Commissariaat werd desgewenst, net als in voorgaande jaren, mr. G.H.L. Weesing ingeschakeld.

2

LANDELIJKE PUBLIEKE OMROEP EN WERELDOMROEP

2. LANDELIJKE PUBLIEKE OMROEP EN WERELDOMROEP

VOOR ZOWEL DE LANDELIJKE PUBLIEKE OMROEP ALS HET COMMISSARIAAT WAS 2008 EEN JAAR WAARIN MEN ZICH WARMLIEP VOOR 2009. OP 1 JANUARI 2009 ZOU DE NIEUWE MEDIAWET IN WERKING TREDEN, MAAR HET WAREN VOORAL DE LEDENTELINGEN VAN VOORJAAR 2009, WAAR DE PUBLIEKE OMROEPEN HUN ERKENNINGEN KUNNEN VERDIENEN, DIE HUN SCHADUW VER VOORUIT WIERPEN. HET COMMISSARIAAT GEBRUIKTE 2008 OM ZICH VOOR TE BEREIDEN OP DEZE OMVANGRIJKE KLUS EN ZAG INTUSSEN HOE DE PUBLIEKE OMROEPEN ZEER VOORTVAREND VAN START GINGEN MET HUN LEDENWERFDCAMPAGNES.

In het publieke omroepbestel van Nederland kunnen nieuwe initiatieven om de vijf jaar proberen een voorlopige erkenning te verkrijgen. Zo meldden zich in 2008 een groot aantal nieuwe omroepinitiatieven, waarvan het uiteindelijk alleen Wakker Nederland en PowNed lukte om voor 1 april 2009 ten minste 50.000 leden aan zich te binden.

In de aanloop naar de erkenningverlening in 2009 is er ook voor de bestaande omroepverenigingen het nodige veranderd, met name door de introductie van de zogeheten glijdende schaal in de verdeling van zendtijd en geld. Getrouw aan de toezegging, gedaan in de Handhavingsbrief voor 2008, meer te zullen informeren en consulteren, heeft het Commissariaat in 2008 verschillende drukbezochte informatiebijeenkomsten georganiseerd voor publieke omroepen. Daarin werd nader toegelicht hoe de ledenadministratie moet worden ingericht en wat wel en niet is toegestaan in het kader van de ledenwerving. De publieke omroepen die vervolgens goed geïnformeerd heengingen om hun ledental te vermenigvuldigen, hielden zich doorgaans goed aan die regels. Slechts een enkele keer hoefde het Commissariaat corrigerend op te treden. Het fanatisme in de ledenwerving, die de soms schimmige praktijk van kortingen en cadeautjes weer op de agenda zette, is echter snel verklaard: door de systematiek van de glijdende schaal kan ieder lid extra de omroep meer geld en zendtijd opleveren.

Wat de nieuwe initiatieven aanvankelijk over het hoofd zagen, is dat een ledenbestand van 50.000 personen niet automatisch een voorlopige erkenning oplevert. De gewijzigde Mediawet, die in maart 2009 door de Tweede Kamer is aangenomen, schrijft voor dat een nieuwe toetreders een stroming moet vertegenwoordigen die nog niet in het bestel aanwezig is. Naast toegevoegde waarde

op dat vlak moet uit het beleidsplan van de vereniging blijken dat er sprake zal zijn van toegevoegde waarde op programmatisch gebied én van het bereiken van nieuwe doelgroepen. Door het aanscherpen van de eis van toegevoegde waarde heeft de wetgever willen terugkeren naar de oorspronkelijke bedoelingen van de Mediawet.

De grote belangstelling voor een plaats in het bestel ontlokte de voorzitter van de raad van bestuur van de NPO de verzuchting dat de bestuurlijke drukte in Hilversum wel erg groot dreigde te worden. Om te voorkomen dat het bestel inder-

daad alleen maar uitdijt, zal in de Mediawet een regeling worden opgenomen die het makkelijker maakt om slecht presterende omroepverenigingen hun erkenning te ontnemen.

In de nieuwe Mediawet, die op 1 januari 2009 van kracht is geworden, zijn de gedetailleerde programmavoorschriften, met percentages voor cultuur, kunst, educatie en informatie, vervangen door een prestatieovereenkomst tussen de publieke omroep en de minister van OCW. In dit kader voerde het Commissariaat in 2008 veelvuldig overleg met de Nederlandse Publieke Omroep (NPO) om tot goede prestatieafspraken te komen, waarbij diverse definitiekwesties eerst moesten worden opgelost. De NPO heeft vervolgens een proefrapportage samengesteld aan de hand van 2007 en op basis daarvan zijn afspraken gemaakt over de manier van rapporteren. Voor het toezicht door het Commissariaat is het immers belangrijk een goed beeld te krijgen van de geraadpleegde bronnen en hoe die voor de jaarlijkse rapportage worden gebruikt. Uit de tientallen afspraken zal het Commissariaat er enkele selecteren die uitgebreid zullen worden gecontroleerd.

De nieuwe Mediawet heeft ook als gevolg dat voor de publieke omroep het onderscheid tussen hoofd- en neventaken is vervallen. Internetactiviteiten en themakanalen worden nu als vanzelfsprekende onderdelen van de publieke mediaopdracht beschouwd en hoeven voortaan niet meer afzonderlijk getoetst te worden. De toets op toelaatbaarheid van het verrichten van nevenactiviteiten blijft uiteraard wel bestaan, maar deze toets wordt, anders dan voorheen, nu uitgevoerd voordat de omroep met de activiteit is aangevangen.

Het Commissariaat maakt zich al enkele jaren zorgen over governance bij de publieke omroepen, met name waar het gaat om de scheiding tussen bestuurlijke en toezichthoudende taken. Omdat het Commissariaat nog steeds van mening is dat de door de NPO opgestelde gedragscode op basis van vrijwilligheid niet ver genoeg gaat, zijn er enkele voorstellen gedaan aan welke criteria de governancestructuur zou moeten voldoen. Het Commissariaat is van plan deze criteria te betrekken bij de advisering over de erkenningen aan de omroepen in 2009, zoals ze ook gebruikt zullen worden bij de toewijzing van zendtijd aan kerkgenootschappen en genootschappen op geestelijke grondslag.

Dit is niet overbodig, zoals in 2008 bleek uit problemen bij, onder andere, de Nederlandse Moslimomroep (NMO) en de Joodse Omroep. Aanhoudende geruchten over misstanden bij de NMO hebben het Commissariaat doen besluiten een forensisch onderzoeksbureau in te schakelen. Na maanden van onderzoek, waarin vele gesprekken zijn gevoerd, bleken de feiten ernstig genoeg voor aangifte bij het Openbaar Ministerie. Dit leidde tot huiszoeken bij de NMO en bij de voormalig directeur. Het was een betreurenswaardige primeur voor het Commissariaat, dat voor het eerst sinds zijn oprichting tot zo'n drastische stap is overgegaan.

2.1 ZENDTIJD

• Toegewezen zendtijd 39c

De televisiezendtijd voor de instellingen bedoeld in de artikelen 39f tot en met 39h van de Mediawet is voor het seizoen 2008-2009 als volgt toegewezen:

- Aan de kerkgenootschappen NIK (Joodse Omroep), VKZ (IKON/ZvK) en RKK, op grond van artikel 39f, eerste lid, van de Mediawet, samen 223 uur;
- Aan de genootschappen op geestelijke grondslag BUN (Boeddhistische Unie Nederland), OHM (Organisatie Hindoe Media), HOS (Humanistische Omroep Stichting) en SVIZ (Stichting Verzorging Islamitische Zendtijd) samen 147 uur;
- Aan de politieke partijen, op grond van artikel 39g, eerste lid, van de Mediawet, samen 8 uur en 30 minuten;
- Aan de minister van Algemene Zaken, op grond van artikel 39h, eerste lid, van de Mediawet, 13 uur.

De radiozendtijd voor de instellingen bedoeld in de artikelen 39f tot en met 39h van de Mediawet is voor het seizoen 2008-2009 als volgt toegewezen:

- Aan de kerkgenootschappen NIK, VKZ en RKK, op grond van artikel 39f, eerste lid, van de Mediawet, samen 650 uur;
- Aan de genootschappen op geestelijke grondslag BUN, OHM, HOS en SVIZ samen 494 uur;
- Aan de politieke partijen, op grond van artikel 39g, eerste lid, van de Mediawet, samen 35 uur;
- Aan de minister van Algemene Zaken, op grond van artikel 39h, eerste lid, van de Mediawet, 60 uur en 40 minuten.

CO.MEDIA 126

ELK LID TELT

Het Commissariaat voor de Media heeft een projectgroep ledentelling ingesteld. Alle omroepverenigingen zijn inmiddels bezocht door een lid van deze projectgroep om het draaiboek en eventuele aandachtspunten door te nemen. De uitkomsten van die gesprekken worden binnenkort met de omroepen besproken.

Zoals bekend wordt de huidige systematiek die bij het tellen van de leden uitgaat van bandbreedtes (ten minste 50.000 leden voor een voorlopige erkenning, tussen de 150.000 en 300.000 leden en meer dan 300.000 leden) vervangen door een systematiek met een glijdende schaal. De Eerste en Tweede Kamer moeten zich over deze wijziging nog definitief uitspreken. Het gevolg is dat bij de komende ledentelling elk lid dat aan de voorwaarden daarvoor voldoet, daadwerkelijk gaat meetellen voor de toekenning van zendtijd. Dat stelt hoge eisen aan de zorgvuldigheid bij de ledentelling. Het Commissariaat laat zich bij het tellen van de leden bijstaan door een accountant die ondersteunt en adviseert bij zowel het technische deel als bij het administratief-organisatorische deel van het proces. Voor het vaststellen van het aantal leden van een omroep wordt een steekproef van 500 uit het ledenbestand gebruikt. Dat aantal zal naar verwachting voldoende zijn om de betrouwbaarheid van de ledentelling te garanderen. Momenteel is de projectgroep bezig om ervoor te zorgen dat de controle van de persoonsgegevens van de leden zo soepel en efficiënt mogelijk kan verlopen.

- **Toegewezen zendtijd 39i**

Artikel 39i van de Mediawet stelt dat het Commissariaat in bijzondere gevallen of voor bijzondere doeleinden zendtijd kan toewijzen boven de zendtijd bedoeld in artikel 39c van de Mediawet. In 2008 heeft het Commissariaat aan de BUN tweemaal extra zendtijd toegewezen: 93 minuten voor het programma *Up the Yangtze*, dit in verband met de Olympische Spelen in China, en 60 minuten voor het programma *Janwillem van de Wetering: To infinity and beyond*, naar aanleiding van het overlijden van schrijver Janwillem van de Wetering.

- **Ledentelling**

In 2008 is gestart met de voorbereiding van de ledentelling per 1 april 2009. Mogelijke aandachtspunten en leerpunten uit de ledentelling 2004 zijn in beeld gebracht door middel van een evaluatie, bezoeken aan alle omroepverenigingen en een tweetal bijeenkomsten bij het Commissariaat. Het belangrijkste aandachtspunt is de korte tijdsperiode waarin de telling uiteindelijk moet plaatsvinden. Om een en ander tijdig te realiseren is de werkwijze en de communicatie op een aantal punten gewijzigd ten opzichte van 2004. In een brief aan de omroepen en aanvragers van een voorlopige erkenning is uiteengezet hoe het aantal voor erkenning meetellende leden zal worden vastgesteld.

2.2 PROGRAMMATOEZICHT

Het Commissariaat heeft de gebruikte selectiemethode voor toezicht op programma's aangepast. Werden programma's voorheen middels steekproeven gecontroleerd, nu worden alle nieuwe of gewijzigde programma's en programmaformules in ieder geval één keer bekeken. Voor programma's die uit meer dan één aflevering bestaan, wordt op basis van die eerste beoordeling(en) een inschatting gemaakt hoe groot het risico is dat mediawettelijke bepalingen zullen worden overtreden. Tevens wordt dan bepaald of het toezicht op de programma's uit die serie wordt gecontinueerd of niet.

Deze nieuwe werkwijze heeft ertoe geleid dat van alle landelijke publieke omroepen dit jaar meer-

dere programma's zijn gecontroleerd. Relatief veel aandacht ging uit naar de AVRO, waar onderzoek gedaan werd naar de invloed van (commerciële) derden op de totstandkoming van auditieprogramma's als *Evita* en *Op zoek naar Joseph*. Met de omroep zijn gesprekken gevoerd over de voorwaarden waaronder samenwerking met derden toelaatbaar is.

- **Samenwerking publieke omroep met culturele instellingen**

De publieke omroep is van groot belang voor de culturele sector; als partner en opdrachtgever van culturele programma's, als vertoner, promotor en etalage van kunst en cultuur en als hoeder van cultureel erfgoed. De culturele sector verrijkt op zijn beurt de inhoud van de programmering van de publieke omroep en helpt zo bij het bereiken van specifieke doelgroepen. Dat publieke omroepen en culturele instellingen meer met elkaar willen samenwerken, is dus snel verklaard. Nu zijn er enkele wettelijke beperkingen, zoals de bepaling dat omroepen niet dienstbaar mogen zijn aan het maken van meer dan normale winst door derden. Ook zijn er Europese regels over staatssteun en mededinging die van invloed zijn op de mogelijkheden voor samenwerking. De minister heeft in juni 2008 in een brief aan de Tweede Kamer toegezegd te inventariseren welke vormen van

samenwerking door de Mediawet worden belemmerd en vervolgens te bekijken of de Mediawet zou moeten worden aangepast. Daartoe heeft het Commissariaat in een consultatie aan enkele partijen binnen de culturele sector (NPO, Vestra, OTP, Cultuurformatie en theaterproducenten) een aantal voorstellen en vragen voorgelegd, die betrekking hebben op de (on)mogelijkheden van samenwerking en de wensen die op dat gebied leven. De uitkomsten daarvan zijn inmiddels voorgelegd aan het ministerie en naar verwachting zullen ze halverwege 2009 met de sector kunnen worden besproken.

- **Financiering medische programma's**

Het Commissariaat heeft uitgebreid onderzoek gedaan naar de financiering van medische programma's van diverse publieke omroepen. Van elf geselecteerde programma's werden de betrokken vier omroepen, de producenten en eventueel sponsorende instellingen aangeschreven met het verzoek contracten en andere samenwerkingsovereenkomsten te leveren. Op basis van dit materiaal is geconstateerd dat bij een deel van de programma's de sponsorregels verkeerd zijn geïnterpreteerd en toegepast. Naar aanleiding hiervan zal de NPO in 2009 worden verzocht richtlijn 4 van de Code goed bestuur en integriteit aan te passen.

MEDISCHE PROGRAMMA'S GEVOELIG VOOR OVERTREDING SPONSORREGELS

Uit onderzoek van het Commissariaat voor de Media is gebleken dat bij medische programma's van publieke omroepen in een aantal gevallen de sponsorregels zijn overtreden. Elf medische programma's werden in het onderzoek betrokken. Drie van deze programma's hebben bijdragen ontvangen van particuliere ondernemingen, terwijl dit niet is toegestaan: de Mediawet wil voorkomen dat commerciële invloed wordt uitgeoefend op publieke programma's.

De overige programma's hebben toegestane bijdragen ontvangen van niet-particuliere ondernemingen zoals goeddoeleninstellingen. In de meeste gevallen zijn de bijdragen voor deze programma's betaald uit de algemene middelen van de ideële instellingen. Het komt echter ook voor dat goeddoeleninstellingen specifiek voor de programma's bestemde gelden hebben ontvan-

gen van farmaceutische bedrijven. In die gevallen komt naar het oordeel van het Commissariaat de redactionele onafhankelijkheid in gevaar. Omroepen dienen daarom expliciet op de hoogte te zijn van de herkomst van en afspraken over bijdragen van niet-particuliere ondernemingen. Zij dienen na te gaan of bijdragen voldoen aan de mediawettelijke eisen die commerciële beïnvloeding willen voorkomen.

In veel gevallen worden de productiekosten van het programma bijna volledig gedekt door de bijdragen. Het Commissariaat wijst erop dat ook dit feit een gevaar inhoudt voor de redactionele onafhankelijkheid van de omroep. Uit het onderzoek ontstaat de indruk dat de omroepen de sponsorregels en het begrip (niet-)particuliere onderneming onjuist interpreteren. De NPO en de in het onderzoek betrokken omroepverenigingen worden uitgenodigd voor een bespreking van de onderzoeksresultaten. Daarbij zal aandacht worden besteed aan de manier waarop aan de mediawettelijke verplichtingen moet worden voldaan.

Naast de aandacht voor auditieprogramma's en medische uitzendingen heeft het Commissariaat ook veel naar sport gekeken. Zo zijn de NOS-uitzendingen rond het Europees kampioenschap voetbal en de Olympische Spelen, evenals het reguliere Studio Sport, veelvuldig gecontroleerd op naleving van de mediawettelijke bepalingen.

Radio-uitzendingen worden steekproefsgewijs en aan de hand van klachten gecontroleerd. De aandacht ging dit jaar vooral uit naar de grote landelijke omroepen AVRO, BNN, Tros en Vara.

- **Toezicht ledenwerfacties**

Voor eind juli 2009 moeten omroepverenigingen een nieuwe erkenning aanvragen voor de periode 2010-2015. Bij deze aanvraag moeten zij opgave doen van het door het Commissariaat vastgestelde aantal leden dat hun omroep op peildatum 1 april 2009 telt.

Tussen 150.000 en 400.000 leden leidt elk extra lid tot meer zendtijd, hetgeen ook betekent dat een ledenbestand van net iets minder dan 300.000 leden niet meteen leidt tot halvering van de zendtijd.

De omroepen zijn in 2008 actief begonnen met allerlei ledenwerfcampagnes, die in overeenstemming moeten zijn met de mediawettelijke bepalingen. Het Commissariaat heeft een checklist opgesteld, met daarop de voorwaarden voor het lidmaatschap van een omroep en de daaraan verbonden voordelen of cadeaus. Zo moeten de cadeaus een relatie hebben met de identiteit van de (programma's van de) omroep en mag de inkoopprijs (inclusief BTW) ervan niet meer bedragen dan de jaarcontributie van de omroep, minimaal € 5,72. Omroepen putten uit een rijk arsenaal aan cadeaus voor nieuwe leden; het liep uiteen van boeken, cd's en dvd's tot (schouder)tassen, t-shirts en oorradio's.

Ook stond op de site van het Commissariaat een checklist voor de ledenwerfactiviteiten van de omroepen. De ledenwerfspots van omroepverenigingen mogen bijvoorbeeld niet langer duren dan 30 seconden, met een totaal van zeven minuten per week op de radio en 24 minuten per kwartaal op televisie. Ook aan de inhoud van dergelijke spotjes zijn eisen verbonden. Ze moeten vermelden dat het lidmaatschap voor ten minste één jaar wordt aangegaan en dat daarvoor contributie verschuldigd is. De omroep mag daarbij niet wijzen op eventuele cadeaus die nieuwe leden krijgen bij het lidmaatschap. Overigens staat het omroepen

vrij om zendtijd bij de STER in te kopen, dan zijn de spotjes slechts aan één voorwaarde gebonden: dat het duidelijk is dat het gaat om lidmaatschap van een omroepvereniging.

Het Commissariaat heeft de verschillende ledenwerfacties nauwlettend in de gaten gehouden en trad waarschuwend op als er een over de schreef ging. Dat bleek doorgaans afdoende.

NIEUWSBERICHT WEBSITE 28 NOVEMBER 2008

LEDENWERFACTIES LLINK NIET VOLGENS DE REGELS

Het Commissariaat voor de Media heeft geconstateerd dat omroep LLink in haar ledenwerfcampagne een tweetal acties voert die in strijd zijn met de regels. Eén actie betreft het weggeven van een Holland Hotelbon aan nieuwe en bestaande leden. In de andere actie gaat het om een loterij met verschillende prijzen. Zowel de hotelbon als de loterij is niet in overeenstemming met de regels. Het Commissariaat heeft LLink middels een brief op de hoogte gesteld van zijn bevindingen en aangegeven dat de omroep de acties dient te stoppen.

- **Naleving reclamezendtijd**

Dankzij een nieuwe methode van toezicht, waarmee in principe volledige controle mogelijk is, is de controle op naleving van de regels voor reclamezendtijd geïntensiveerd. Op basis van de resultaten daarvan over het laatste kwartaal van 2008 zijn de gecontroleerde omroepen gewaarschuwd voor de geconstateerde overtredingen. Daarbij is aangegeven dat voortdurend controles zullen worden uitgevoerd en dat vanaf medio 2009 steevast zal worden gehandhaafd op geconstateerde overtredingen. De resultaten zullen bovendien door het Commissariaat worden gepubliceerd.

- **Programmaquota**

De Publieke Omroep en de Wereldomroep rapporteren jaarlijks over de uitgezonden percentages Europese, onafhankelijke en recente producties en de percentages oorspronkelijk Nederlands- of Friestalige programmaonderdelen. De rapportageverplichting is vastgelegd in de Beleidsregels Programmaquota, gebaseerd op de artikelen 4 en 5 uit de Europese Televisierichtlijn, en er wordt gerapporteerd over de totale zendtijd in een jaar.

PROGRAMMAQUOTA LANDELIJKE PUBLIEKE OMROEP 2007 (IN PROCENTEN)

	A. Aandeel Europese productie (≥ 50%)	B. Aandeel onafhankelijke Europese productie (≥ 25%) (≥ 10% themakanalen)	C. Aandeel recente productie* (≥ 33%)	D. Aandeel oorspronkelijk Nederlands- of Friestalige productie (≥ 50%)
Nederland 1	96	44	99	96
Nederland 2	94	37	98	87
Nederland 3	90	38	85	81
101 TV	100	22	100	80
3VOOR12 Central	68	46	92	82
3VOOR12 On Stage	100	28	100	89
Consumenten TV	100	4	100	100
Cultura	99	27	42	96
DNTV	100	50	99	100
Geloven	100	15	100	100
Geschiedenis	100	32	38	100
Hilversum Best	100	46	28	100
Holland Doc	98	40	87	96
Humor TV	100	39	100	83
Nederland-e	99	29	75	95
Omega TV	92	53	51	84
Opvoeden doe je zo!	100	48	78	98
Sterren.nl	100	14	64	100
Wereldomroep	100	3	100	

* Betreft een percentage van het aandeel in opdracht geproduceerde onafhankelijke producties in het tijdvak 16:00-24:00 uur per televisieprogramma.

In 2008 heeft het Commissariaat vastgesteld dat de landelijke publieke omroep in 2007 aan alle programmaquota voldeed, maar dat van de vijftien themakanalen er twee in gebreke bleven. Consumenten TV haalde niet het voorgeschreven percentage onafhankelijke Europese producties en Hilversum Best kwam tekort in recente producties. De Wereldomroep haalde, net als in 2006, niet de vereiste 10 procent aan onafhankelijk Europees product. De programmering van de Wereldomroep bestaat evenwel uit een mix van programma's van de NPO, die het vereiste percentage ruimschoots haalt.

• **Van programmavoorschrift...**

In de nieuwe Mediawet staat dat de programmavoorschriften worden vervangen door een prestatieovereenkomst. Voor 2007 waren de publieke omroepen echter nog gehouden de kwantitatieve programmavoorschriften na te leven. Het Commissariaat heeft vastgesteld dat de omroepen in 2007 de vastgestelde percentages zowel in het tijdvak 00.00 – 24.00 als in het tijdvak 16.00 – 24.00 uur in acht hebben genomen. In dat laatste tijdvak is 52 procent van de zendtijd besteed aan informatie en educatie, 33 procent aan cultuur en 15 procent aan kunst; in alle gevallen zijn de minimumpercentages dus ruimschoots gehaald. Voor verstrooiende programma's is de publieke omroep

in 2007 precies uitgekomen op het maximumpercentage van tien.

De NPS heeft de opdracht om aanvullende televisieprogrammering te verzorgen en heeft zich goed van die taak gekweten. In de categorieën minderhedenprogrammering, cultuur en kunst zijn percentages gerealiseerd van respectievelijk 27, 79 en 43.

Het enige geval waarin de prestaties zijn achtergebleven bij de voorschriften betreft de minderhedenprogrammering van de NPS op de radio. Inclusief de programmering die verspreid is via neventaken bedraagt het percentage 30, maar als alleen de hoofdzenders in ogenschouw worden genomen blijft het percentage steken op 23, wat 2 procent te weinig is. Het aantal uren minderhedenprogrammering is in 2007 wel gestegen ten opzichte van 2006: van 1176 naar 1537 uur.

• **... naar prestatieovereenkomst**

Per 1 januari 2009 treedt de nieuwe Mediawet in werking, waarin de programmavoorschriften voor de publieke omroepen zijn vervallen en vervangen door een prestatieovereenkomst tussen het ministerie van OCW en de NPO. Het Commissariaat heeft als taak de naleving van de in de prestatieovereenkomst vastgelegde afspraken te controleren.

Over de toetsingscriteria en de systematiek van rapportage hebben de NPO en het Commissariaat, mede naar aanleiding van een opgestelde proefrapportage over 2007, diverse gesprekken gevoerd. Door het grote aantal afspraken in de prestatieovereenkomst en het ontbreken van vergelijkbare gegevens bij het Commissariaat is het ondoenlijk om elke afspraak inhoudelijk te controleren. Daarom zal het Commissariaat de wijze waarop over alle afspraken uit de prestatieovereenkomst wordt gerapporteerd valideren en in tweede instantie een beperkt deel daarvan verifiëren.

Door de aard van de afspraken in de prestatieovereenkomst is er sprake van een zeer omvangrijke rapportage. Bij het sluiten van een volgende

prestatieovereenkomst is het daarom raadzaam dat nog eens kritisch gekeken wordt naar omvang en gedetailleerdheid van de afspraken. Het Commissariaat pleit in deze voor raamafspraken, zoals over de programmamix. De afspraak jaarlijks vijftien uur nieuwe Nederlandse cabaretregistraties uit te zenden, om maar een voorbeeld te noemen, mag van het Commissariaat opnieuw tegen het licht worden gehouden.

In de nieuwe Mediawet staat dat de NPO jaarlijks voor 1 mei rapporteert over de naleving van de afspraken in de prestatieovereenkomst. Na ontvangst van de rapportage zal het Commissariaat een beperkt aantal afspraken controleren.

2.3 FINANCIËEL TOEZICHT

De landelijke publieke omroepen ontvingen in 2008 een bedrag van € 739,0 miljoen. De tabel op deze pagina laat zien hoe dit bedrag is onderverdeeld.

- **Beoordelingen jaarrekeningen 2007**

In het kader van het financiële toezicht leggen de omroepen mede aan het Commissariaat verantwoording af over de rechtmatige besteding van de ontvangen middelen. Om deze verantwoording te toetsen ontvangt het Commissariaat de jaarrekeningen van de omroepen, die moeten zijn ingericht in overeenstemming met de voorschriften van het Handboek Financiële Verantwoording Media en voorzien van een goedkeurende verklaring van een accountant. Ook de door de accountant opgestelde managementletter moet ter beschikking worden gesteld.

In 2008 zijn jaarrekeningen 2006 en 2007 beoordeeld. De jaarrekeningen 2006 zijn in het eerste kwartaal van 2008 behandeld en in de tweede helft van het jaar is de controle over de jaarrekeningen 2007 begonnen. Niet alle controles over 2007 konden in 2008 worden afgerond, dit gebeurde wel in het eerste halfjaar van 2009.

- **Algemene omroepreserve**

Het Commissariaat beheert de Algemene Omroepreserve en verzorgt de bevoorschotting van (onder meer) de landelijke publieke omroep. In het systeem van financiering van de Publieke Omroep fungeert de Algemene Omroepreserve (AOR) als

buffer. Afgesproken is dat de reserve structureel een minimumbedrag van 90 miljoen euro dient te bevatten. In het AOR-bedrag is inbegrepen de achtergestelde lening die bij de oprichting aan de NPS is verstrekt én een buffer voor de eventuele reorganisatiekosten bij de omroepen zonder voldoende eigen vermogen. Hierover wordt door het Commissariaat verantwoording afgelegd via de zogenaamde beheerjaarrekening. Ook bij deze jaarrekening is een accountantsverklaring van getrouwheid en rechtmatigheid opgenomen.

ALGEMENE OMROEPRESERVE (X MLN €)

Stand ultimo 2007	67
Exploitatieresultaat 2008	34
Stand ultimo 2008	101

- **Kosten externe adviseurs**

Het Commissariaat doet sinds 2004 jaarlijks onderzoek naar de kosten van externe adviseurs voor de Landelijke Publieke Omroepen (LPO), Radio Nederland Wereldomroep (RNWO) en de Stichting Muziekcentrum van de Omroep (MCO). Het Commissariaat rapporteert over de ontwikkeling van deze kosten aan het ministerie van OCW en de betrokken instellingen. In 2007 zijn de kosten voor extern advies bij de publieke omroep voor het tweede achtereenvolgende jaar gedaald. Het totaal bedroeg € 7,9 miljoen, waar het in 2006 nog € 8,2 miljoen was: een daling van bijna 4 procent.

Governance

BUDGET LANDELIJKE PUBLIEKE OMROEPINSTELLINGEN (X MLN €)

	Radio		Televisie		Overig		Totaal	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
NPS, A-zendgemachtigden en BNN	45,4	41,5	244,5	213,1			289,9	254,6
NOS	15,0	14,7	90,7	84,0			105,7	98,7
Educom	2,2	2,1	15,8	16,8			18,0	18,9
Kerkgenootschappen en genootschappen op geestelijke grondslag	4,4	4,3	15,5	15,2			19,9	19,5
Overige zendgemachtigden	0,2	0,2	1,0	1,0			1,2	1,2
Themakanalen	7,1	0,0	12,7	0,0			19,8	0,0
Ontwikkeling diensten nieuwe media					3,5	38,9	3,5	38,9
Internet					26,7	0,0	26,7	0,0
Gezamenlijke staf en diensten					76,9	75,0	76,9	75,0
NOB Beheertaak					23,5	0,0	23,5	0,0
Programmaversterking					144,5	130,6	144,5	130,6
Switch-over en exploitatietekort 2007					2,0	89,0	2,0	89,0
CoBo fonds					6,4	0,0	6,4	0,0
Naburige rechten					1,0	0,0	1,0	0,0
Totaal	74,3	62,8	380,2	330,1	284,5	333,5	739,0	726,4
Wereldomroep							43,5	42,7

Goed bestuur en deugdelijk toezicht zijn onderwerpen die zich in grote publieke belangstelling mogen verheugen. Het Commissariaat acht het van groot belang dat de governance van publieke omroepen snel verbetert. Uit onderzoek blijkt dat bij de publieke omroepen bestuur en toezicht onvoldoende gescheiden zijn, de verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden onvoldoende is en dat het op statutair niveau ontbreekt aan deskundigheids- en onafhankelijkheidseisen voor toezichthouders. De bestuurs- en toezichtsstructuur is bij publieke omroepen derhalve onvoldoende ontwikkeld om governance, waar zelfreinigend vermogen een belangrijk deel van uitmaakt, te garanderen.

Hoewel in 2005 een gedragscode is opgesteld door de Raad van bestuur van de NPO, acht het Commissariaat die op een aantal punten te vrijblijvend.

Het Commissariaat vindt dat omroepinstellingen die in aanmerking willen komen voor erkenning of zendtijd, hetgeen in 2009 weer aan de orde is, al bij hun aanvraag moeten voldoen aan minimumeisen voor goed bestuur en toezicht, verantwoording, transparantie en integriteit. Het Commissariaat zal hier ook op gaan letten bij de beoordeling van de aanvragen voor zendtijd voor de periode september 2010 tot en met augustus 2015. Op dit gebied wordt uiteraard samengewerkt met andere belanghebbende organisaties, waaronder de Commissie Integriteit Publieke Omroep en de NPO.

2.4 NEVENACTIVITEITEN EN VERENIGINGSACTIVITEITEN

- **Regels voor merchandising**

Bij publieke omroepen bestaat de behoefte om bij hun eigen programma's merchandisingproducten te ontwikkelen. Tot voor kort was dat uitsluitend toegestaan als die producten een aantoonbaar inhoudelijke relatie hadden met het programma of de omroep, zoals gesteld in de relatie-eis in de Beleidsregels Nevenactiviteiten. Dit had tot gevolg dat het Commissariaat per product moest beoordelen of er sprake was van voldoende relatie met een programma. Ook bestond er een moeilijk te rechtvaardigen onderscheid tussen merchandising bij aangekochte en eigen programma's. Het Commissariaat achtte deze situatie onwenselijk en heeft daarom besloten het beleid aan te passen. Voortaan is het publieke omroepen toegestaan om (merk)namen in licentie te geven aan derden ten behoeve van producten bij programma's, mits deze activiteit

LENNART VAN DER MEULEN,
VOORMALIG NETCOÖRDINATOR NEDERLAND 2

“JE WORDT GEK GENOEG
STEEDS ZAKELIJKER, MAAR
DAT MOET WÉL VANUIT DE
PUBLIEKE TAAK”

(ZIE VANAF PAGINA 46)

kostendekkend wordt verricht en niet concurrentievervalsend is. Bij het in licentie geven van (merk)namen komt de eis dus te vervallen dat het product aantoonbaar inhoudelijk moet aansluiten bij een programma of de omroep. Het Commissariaat zal erop toezien dat omroepen ervoor zorgen dat partijen aan wie een

merknaam in licentie wordt gegeven, niet aanhaken bij het programma. Daardoor zouden zij meer dan normale winst kunnen maken en dat is in strijd met het dienstbaarheidverbod. Het nieuwe beleid is in 2009 in de Beleidsregels Nevenactiviteiten opgenomen.

- **Publiek-private samenwerking**

In de samenwerkingsbrief van 6 maart 2008 wijzigde het Commissariaat zijn beleid ten aanzien van samenwerking tussen publieke omroepen en mediabedrijven. Deze beleidswijzigingen maken het, onder voorwaarden, mogelijk voor mediabedrijven om hun naam of beeldmerk te vermelden in een programmatitel. Ook kan een nevenactiviteit – bijvoorbeeld een tijdschrift – voortaan dezelfde naam krijgen als een programma. De mogelijkheden voor uitwisseling van (beeld) materiaal en informatie tussen omroepen en mediabedrijven worden eveneens verruimd. Dergelijke crossmediale samenwerking wordt niet meer als nevenactiviteit gezien als ze gelijkwaardig van aard is. Bij de beoordeling van die gelijkwaardigheid worden zowel financiële, personele als immateriële zaken, zoals de waarde van een merknaam, betrokken. Is de samenwerking niet gelijkwaardig van aard, dan gelden de regels voor nevenactiviteiten of de regels voor sponsoring – afhankelijk van wie de grootste bijdrage levert.

In praktijk blijkt het niet eenvoudig om crossmediale samenwerkingsverbanden te realiseren, deels door juridische barrières, deels door onduidelijkheid over de regels. Met een brochure op de website heeft het Commissariaat de speelruimte voor samenwerking aan de hand van aansprekende voorbeelden toegelicht.

NIEUWSBERICHT WEBSITE 17 JULI 2008

BROCHURE PUBLIEK-PRIVATE SAMENWERKING ONLINE

Om publieke omroepen een beter beeld te geven van wat nu wel en niet mag bij samenwerking met private partijen, heeft het Commissariaat voor de Media een brochure samengesteld. In deze brochure staat beschreven wanneer bepaalde vormen van samenwerking zijn toegestaan. Zo wordt uitgelegd wat de voorwaarden zijn voor het vermelden van de naam van een samenwerkingspartner in de titel van een programma, wanneer een nevenactiviteit van een omroep genoemd mag worden naar een programma(onderdeel), welke vormen van samenwerking met andere mediabedrijven (crossmediale samenwerking) zijn toegestaan en hoe het zit met samenwerking op het terrein van distributie van programmamateriaal. De verschillende samenwerkingsvormen worden met voorbeelden anschouwelijk gemaakt. Omdat steeds weer andere samenwerkingsvormen ontstaan, zal de brochure regelmatig aangepast en aangevuld worden.

- **Beleidsregels verenigingsactiviteiten**

Dankzij nieuwe beleidsregels voor verenigingsactiviteiten, die per 1 januari 2008 in werking traden, hebben omroepverenigingen meer mogelijkheden om nieuwe leden te werven. Was het omroepen voorheen alleen toegestaan activiteiten te organiseren voor leden, met ingang van 2008 mogen ze eens per jaar een evenement op touw zetten om nieuwe leden te werven. Het was een van de – door omroepen zeer gewenste – mogelijkheden om de ledenwerving een extra impuls te geven. Het staat omroepen nu vrij activiteiten te organiseren om de ledenband te versterken, de aard van de activiteit is niet meer van belang.

Ondanks deze toegenomen speelruimte voor het organiseren van ledenactiviteiten hebben de publieke omroepen zich in 2008 vooral geconcentreerd op het binnenhalen van nieuwe leden, waarbij het uitdelen van cadeaus als geliefd middel werd ingezet. Een bestaand lid mag nu ook een cadeau krijgen bij het aanbrengen van een nieuw lid. Omroepen mogen nieuwe leden echter nog steeds niet 'kopen'; iemand moet uit overtuiging lid worden. Daarom dient de waarde van een cadeau in verhouding te staan tot de kosten en duur van het lidmaatschap.

2.5 ADVIEZEN MEERJAREN-BEGROTINGEN

- **Meerjarenbegroting NPO**

Uit de meerjarenbegroting 2009-2013 van de NPO, waarover het Commissariaat eind 2008 advies uitbracht aan de minister, spreekt veel optimisme en zelfvertrouwen. De positieve houding is mede te danken aan de ruimere financiële positie van de publieke omroep, de succesvolle nieuwe zenderprofilering en de positie van Nederland 1 als best bekeken zender. Omdat de begroting, aanzienlijk bondiger en leesbaarder dan voorgaande edities, zich bijna uitsluitend op 2009 concentreert, lijkt het stuk meer een uitgebreide beleidsnotitie dan een meerjarenbegroting. Toch wordt duidelijk dat de NPO wil blijven investeren in brede generieke zenders, van waaruit verwezen kan worden naar verdiepend aanbod op andere platforms. NPO benadrukt dat de hoofdplatforms centraal blijven staan en de nieuwe platforms niet als 'excusdomainen' voor moeilijk bereikbare publieksgroepen zullen worden gebruikt. In de begroting vraagt de NPO tevens toestemming voor de exploitatie van een aantal nieuwe themakanalen op tv en radio. Het Commissariaat adviseert eerst bestaande themakanalen te evalueren en zowel bereik als behoefte aan nieuwe themakanalen te onder-

zoeken. Ook moet de NPO de themakanalen op de radio gedetailleerder onderbouwen. Positief is wel dat de publieke omroep de zogenaamde cultuurdelta wil ontwikkelen en daarom € 600.000 uittrekt voor versterking van Opium TV en het themakanaal Cultura. Daarnaast wil de NPO intensiever contacten gaan onderhouden met de culturele sector, wat door uitbreiding van de wettelijke mogelijkheden makkelijker is geworden.

Hoewel het Commissariaat diverse acties voor meer diversiteit bij de publieke omroep toelicht, ontbreekt het in de meerjarenbegroting aan concrete plannen voor de instroom van meer gekleurd personeel. Een gemiste kans, want de succesvolle werkwijze van FunX toont immers aan dat diversiteit 'achter de schermen' bijna vanzelf leidt tot meer diversiteit in de programmering. Het Commissariaat is verder blij dat de publieke omroep voor zichzelf een belangrijke rol ziet in de versterking van cohesie in de samenleving. Een Champions League-wedstrijd kan daaraan een bijdrage leveren, maar moeten de inspanningen zich niet ook richten op meer pluriformiteit binnen de nieuws- en actualiteitenvoorziening?

De begroting ontbeert een analyse van het teruglopende bereik van de publieke radiozenders. Of intern kannibalisme, het verschuiven van de publieksaandacht van de ene publieke zender naar de andere, daarbij een rol speelt, is onduidelijk. Met een goede analyse van de huidige radiomarkt zouden formats en doelgroepen van de zenders scherper omschreven en afgebakend kunnen worden. Verder plaatst het Commissariaat vraagtekens bij het voornemen om webradio in de toekomst te voorzien van tekst en beeld. Aangezien internetradio juist vaak naast andere activiteiten wordt beluisterd, is het de vraag in hoeverre daar behoefte aan is.

In de begroting zijn de gegevens weliswaar deugdelijk, maar het is niet altijd mogelijk om de beleidsvoornemens of de oorzaken voor tekorten erin terug te vinden. Voor het jaar 2010 verwacht de NPO bijvoorbeeld een probleem met de financiering van de publieke omroep, maar hoe dit uitwerkt na 2010 is niet duidelijk. Zo blijft er ook in deze kortere meerjarenbegroting nog ruimte voor verbetering.

• **Meerjarenbegroting Wereldomroep**

De Wereldomroep heeft in opdracht van het ministerie van OCW een onderzoek uitgevoerd naar de eigen effectiviteit. Jammer genoeg is het plan van aanpak dat op basis van dat onderzoek is opgesteld, niet in de meerjarenbegroting opgenomen of nader toegelicht. Ook wil de Wereldomroep gericht strategisch onderzoek systematisch onderdeel laten uitmaken van het productieproces, wat in 2008 resulteerde in een meetmodel voor onderscheidend vermogen en relevantie. Omdat in de begroting ook over dit model informatie ontbreekt, wordt niet duidelijk hoe het meetinstrument eruit ziet en wat de toetsing ervan heeft opgeleverd.

Met een website en radio-uitzendingen in het Arabisch wil de Wereldomroep een platform bieden voor de dialoog tussen Nederland, Europa en de Arabische wereld. De omroep richt zich daarbij op Noord-Afrika, de Palestijnse gebieden, Jordanië en Irak. Distributie gaat via internet en satelliet en, daar waar de persvrijheid beperkt is, via de korte golf. In oktober 2009 zal een tussenevaluatie van de uitzendingen plaatsvinden, gevolgd door een eindevaluatie in oktober 2010.

Het intensiveren van bestaande en het aangaan van nieuwe samenwerkingsverbanden is een blijvend speerpunt van de Wereldomroep. Zo zullen NPO en Wereldomroep nauwer gaan samenwerken; waar mogelijk worden bedrijfsonderdelen geïntegreerd, de Wereldomroep neemt vaker programma's van publieke omroepen over en de NPO wil meer gebruik maken van de internationale expertise van de Wereldomroep. Met het oog op synergie en efficiency juicht het Commissariaat deze ontwikkeling toe.

In navolging van de publieke omroep gaat de Wereldomroep vanaf 2009 een vijfjarig beleidsplan opstellen. Met het ministerie van OCW wordt voor de periode 2010-2015 een meerjarige prestatieovereenkomst afgesproken.

2.6 BESLUITEN 2008

SANCTIEBESCHIKKINGEN

Datum	Omroep	Aanleiding	Boete
12 februari	AVRO	Voor sluikreclame in het programma Arbeidsvitaminen.	€ 20.000,-
15 mei	NPO	Met de zenderbrede Simpsons Movie Actie heeft 3FM zich dienstbaar gemaakt aan winst door derden, met name de filmmaatschappij 20th Century Fox.	€ 20.000,-
20 mei	RNW	Gemaakte afspraken met de Stichting Nederlandse Muziek zijn in strijd met het sponsorverbod.	€ 10.000,-
03 juli	NPO	De NPO/Radio 2 heeft zich dienstbaar gemaakt aan het maken van winst door de platenmaatschappij met het album 'The Look of Love' van Trijntje Oosterhuis.	€ 50.000,-
08 juli	AVRO	Niet-toegestane reclame in het programma onderdeel Bank Giro Loterij Restauratie (finale).	€ 50.000,-
23 december	TROS	In het programma Alle fans aan dek maakte de TROS zich dienstbaar aan het maken van winst door derden, te weten Van der Valk Vakanties.	€ 35.000,-

BESLISSINGEN OP BEZWAAR

Datum	Omroep	Programma	Besluit
26 augustus	KRO	Boer zoekt vrouw	Het door de KRO verlenen van een licentie ten behoeve van merchandisingartikelen wordt niet beschouwd als strijdig met de hoofdtaak van de omroep.
18 september	NPO – 3FM	The Simpsons Movie actie	Ongegrond.
25 september	NOS – FunX	Colorful Radio	Nieuwe beslissing op bezwaar van NOS van 25 mei 2004. inzake Colorful Radio thans FunX/NOS: het bezwaar is gegrond verklaard.
25 september	TROS	Radar Website - vergelijkingsmodule	Niet-ontvankelijk.
11 november	RNW – Wereldomroep	NL Top 20	Ongegrond.

WAARSCHUWINGEN

Op 21 februari kreeg de NPS een waarschuwing voor het tonen van vermijdbare of overdadige reclameuitingen tijdens de opening van de Uitmarkt 2007. Omroep LLink overtrad in het programma *Return to Sender* zowel het verbod op vermijdbare reclame als het dienstbaarheidsverbod en ontving daarvoor op 18 september een waarschuwing van het Commissariaat.

ONTHEFFINGEN

Datum	Besluit
7 februari	Aan de NPO wordt voor de themakanalen ontheffing verleend van de ondertitelingsverplichting. In 2009 wordt dit opnieuw beoordeeld.
27 maart	Stichting BVN komt niet in aanmerking voor ontheffing van de verplichting de vereiste percentages van Nederlands- of Friestalige programmaonderdelen en die van Europese producties aan te leveren. Hetzelfde geldt voor de programmaquota. De mediarechtelijke regelgeving voorziet niet in het verlenen van dergelijke ontheffingen.
15 april	De spotjes voor de NCRV-ledenwerfcampagne worden in STER-zendtijd uitgezonden, dus er is geen ontheffing nodig.
29 april	In verband met een inzamelingsactie voor de Lepra-stichting in het programma Eén van de Acht krijgt de EO ontheffing van het wettelijk verbod reclame-uitingen uit te zenden.
12 juni	De NPS mag in het programma Klokhuis geen oproepen doen om naar een tentoonstelling in het Instituut Beeld en Geluid te gaan. Deze worden als reclameboodschap aangemerkt en de Mediawet voorziet niet in de mogelijkheid hiervoor ontheffing te verlenen.
26 juni	Tijdens het Pink Ribbon Award Gala mag de AVRO geen aandacht schenken aan het Pink Ribbon Magazine. Het Commissariaat heeft geen bevoegdheid hiervoor ontheffing te verlenen.
26 augustus	BNN krijgt ontheffing voor het verlengen van de totale duur voor zelfpromotie tussen 1 september en 31 december. Ook wordt ontheffing verleend voor oproepen tot ledenwerving tussen twee programmaonderdelen, maar alleen in het programma ter viering van het tienjarig bestaan van BNN.
20 oktober	Aan de NPO wordt ontheffing verleend van de reclamebepalingen voor de actie Serious Request op 3FM (Het Glazen Huis).
6 november	Aan LLink wordt ontheffing verleend om tijdens de live show van 20 november oproepen voor ledenwerving uit te zenden met een totale duur van 20 minuten. Tevens wordt ontheffing verleend voor oproepen tot ledenwerving buiten de onderbrekingen tussen twee programmaonderdelen, maar alleen tijdens de live show van 20 november.
16 december	De EO krijgt ontheffing van het wettelijk verbod vermijdbare reclame-uitingen uit te zenden tijdens een actie in het kader van De Helpende Hollander Award. De NCRV is ontheffing verleend voor het gebruik van een programmatitel met een gelijkkluidende naam als een product of dienst (Spangas)

TOEGESTANE NEVENACTIVITEITEN

AVRO	Organiseren van Festival Classique 2007
BNN	Verstrekken jubileumshirt aan leden
KRO	Verlenen licentie voor kookboek
KRO	Organiseren openingsevenement en opzetten en onderhouden van internetsite ten behoeve van de Maand van de Spiritualiteit
KRO	Uitgeven tijdschrift Maria
NCRV	Verzorgen ROC tv
NCRV	Verlenen licentie voor schoolartikelen bij jeugdserie Spangas
NCRV	Uitgeven tijdschrift Spangas
NCRV	Leveren van diensten aan onderwijsinstellingen ten behoeve van narrowcastingkanalen
NPO	Uitgeven Top 2000-krant
NPO	Verlenen van ICT-diensten aan MCO etc.
NPS	Verkopen promotie-artikelen bij programmaonderdelen (Klokhuis)
Teleac/NOT	Verkopen van nieuw en bestaand programmamateriaal ten behoeve van het project Leraar24
Teleac/NOT	Produceren theatershow, magazine en themagerichte spellen rondom het programma Het Zandkasteel
Teleac/NOT	Verrichten van werkzaamheden voor Vereniging van Openbare Bibliotheken
VARA	Uitgeven blad Kassa Magazine
VARA	Lespakket Kinderen voor Kinderen
VARA	Leveren van administratieve diensten aan Zenit
VARA	Verlenen licentie op format en merk Zeg eens Aaa en op het karakter Mien Dobbelsteen
VARA	Exploiteren webshop met producten van derden

3.

REGIONALE PUBLIEKE OMROEP

3. REGIONALE PUBLIEKE OMROEP

OP VERZOEK VAN DE MINISTER VAN OCW HEEFT HET COMMISSARIAAT IN 2008 DE GEWIJZIGDE FINANCIERINGSSTRUCTUUR VAN DE REGIONALE PUBLIEKE OMROEP GEËVALUEERD. DEZE EVALUATIE HEEFT BETREKKING OP DE PERIODE VANAF 1 JANUARI 2006, HET MOMENT WAAROP DE VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE FINANCIERING IS NEERGELEGD BIJ DE PROVINCIEBESTUREN. IN DE EVALUATIE CONSTATEERT HET COMMISSARIAAT DAT DE PROVINCIES HEBBEN VOLDAAN AAN HUN ZORGPLICHT VOOR DE REGIONALE OMROEPEN EN DAT DE FINANCIERING, CONFORM DE DOELSTELLING, EENVOUDIGER EN TRANSPARANTER IS GEWORDEN NU DIE ALLEEN VIA DE PROVINCIE VERLOOPT.

Hoewel de provincies zich keurig houden aan hun 'minimale zorgplicht', die inhoudt dat zij zorg moeten dragen voor de bekostiging en het functioneren van ten minste één regionale omroepinstelling, houdt de financiële positie van een aantal regionale omroepen bepaald niet over. Weliswaar is het niveau van de activiteiten in 2004 behouden, zoals een minimumeis luidde, maar om te kunnen investeren in internet en andere crossmediale activiteiten waren de financiële middelen vaak niet toereikend. Daarom is door regionale omroepen in de afgelopen jaren creatief geschoven met budgetten en personeel, hetgeen ten koste is gegaan van radio- en televisieactiviteiten. Met name de opinie- en achtergrondjournalistiek, toch een kernactiviteit van de regionale omroep, werd bij sommige omroepen het kind van die rekening. Het Commissariaat vindt dat omroepen zich sterker moeten maken voor het behoud van deze vormen van journalistiek en daarbij ook waarborgen moeten bieden om dit veilig te stellen.

De regionale omroepen kunnen in alle onafhankelijkheid functioneren. Als een enkele provincie zich al te veel inlaat met de programmering, dan draait het niet zozeer om de inhoud van programma's, maar meer om het programmabeleid in bredere zin. Het Commissariaat wijst provincies erop dat zij zich blijvend terughoudend moeten opstellen en niet op zoek moeten gaan naar afspraken en voorwaarden. De regionale omroepen kunnen hun provincies hierin bijstaan door zo veel mogelijk openheid te betrachten in hun relatie tot de provincie.

Regionale omroepen en provincies kunnen bij het Commissariaat terecht met vragen over de wet- en regelgeving voor regionale omroepen. Het Commissariaat wordt echter nog te weinig benut als vraagbaak en klachtenloket; vaak melden par-

tijen zich pas als er al veel gebeurd is en er amper nog te praten valt. Wellicht komt dat doordat omroepen hun relatie met de provincie niet op het spel willen zetten, want, zo lichtte een omroep toe, men beschouwt het als onvriendelijk om een derde partij bij een conflict te betrekken. Het Commissariaat kan, mits tijdig benaderd, juist in mogelijke conflictsituaties uitkomst bieden door helderheid te brengen over de vaak ingewikkelde regelgeving of door met deskundig advies te komen. Zowel regionale omroepen als provincies kunnen die mogelijkheid benutten.

3.1 ZENDTIJD

De regionale omroepen moeten elke vijf jaar opnieuw een zendtijdaanvraag indienen. In dit kader heeft het Commissariaat in 2008 aan de volgende regionale omroepinstellingen zendtijd toegewezen.

- Stichting Omroep Drenthe voor de provincie Drenthe bij besluit van 3 juni 2008;
- Stichting Regionale Omroep Brabant voor de provincie Noord-Brabant bij besluit van 17 juni 2008;
- Stichting RTV Oost voor de provincie Overijssel bij besluit van 26 augustus 2008;
- Stichting RTV Noord-Holland voor de provincie Noord-Holland bij besluit van 9 september 2008;
- Stichting Regionale Omroep Flevoland voor de provincie Flevoland bij besluit van 30 september 2008;
- Stichting Omrop Fryslân voor de provincie Friesland bij besluit van 7 oktober 2008;
- Stichting Samenwerkende Publieke Omroepen Midden Nederland voor de provincie Utrecht bij besluit van 2 december 2008.

Hoewel inmiddels de relatie tussen de zendtijdtoewijzing en de financieringssystematiek is ver-

laten, dienen regionale omroepinstellingen jaarlijks vóór 1 november bij het Commissariaat een voorstel in met betrekking tot de vaststelling van de hoeveelheid zendtijd en de aanwijzing van de dagen en uren voor het daaropvolgende jaar. Het Commissariaat stelt vervolgens vóór 30 november de hoeveelheid zendtijd voor het daaropvolgende jaar vast en wijst daarbij tevens aan de dagen en uren en, indien nodig, de omroepzender of omroepzenders waarop het programma wordt uitgezonden. Dit is in 2008 voor het laatst gebeurd, aangezien dit voorschrift niet terugkomt in de nieuwe Mediawet.

In 2008 is op verzoek van Omrop Fryslân de hoeveelheid vastgestelde radiozendtijd verminderd met 4 uur en 30 minuten en voor 2009 vastgesteld op 114 uur en 30 minuten per week (+ 10 uur per jaar voor Friese schoolprogramma's). Op verzoek van Omroep Limburg is de hoeveelheid vastgestelde radiozendtijd verminderd met 7 uur en vastgesteld op 154 per week en op verzoek van RTV Rijnmond is de hoeveelheid vastgestelde radiozendtijd vermeerderd met 7 uur en vastgesteld op 168 uur per week.

3.2 PROGRAMMATOEZICHT

In 2008 heeft het Commissariaat beperkt controle uitgevoerd op de inhoud van programma's. De regionale omroepen zijn in 2006 nog uitgebreid gecontroleerd en de juridische procedures daarover, die vanaf 2007 zijn gaan lopen, zijn nog niet geheel afgerond. De omroepen krijgen de tijd hun programma's aan te passen; inhoudelijke controle zal in 2009 weer plaatsvinden.

Het Commissariaat heeft wel gecontroleerd of in de programmering de voorgeschreven ICE-normen over 2007 en 2008 zijn gehaald. Voor regionale omroepen geldt dat minimaal 50 procent van de zendtijd via radio en televisie moet bestaan uit onderdelen van informatieve, culturele en educatieve aard, die in het bijzonder betrekking hebben op de provincie waarvoor het programma is bestemd. Uit deze controle, meegenomen in de evaluatie van de financieringsstructuur van de regionale omroepen (zie hieronder), blijkt dat de regionale omroepen ook na de invoering van de nieuwe financieringsstructuur in ruime mate voldoen aan de programmavoorschriften.

- **Programmaquota**

De regionale publieke omroepen rapporteren jaarlijks over de uitgezonden percentages Europese, onafhankelijke en recente producties en de per-

GERARD SCHUITEMAN,
DIRECTEUR VAN ROOS

“ALS DE LANDELIJKE ZENDERS
WEER WEG ZIJN NA EEN RAMP,
DAN BLIJFT DE REGIONALE
OMROEP”

(ZIE VANAF PAGINA 46)

centages oorspronkelijk Nederlands- of Friestalige programmaonderdelen. Er wordt gerapporteerd over een steekproef van vier weken, die door het Commissariaat worden aangewezen. In 2007 haalde alleen Omroep Zeeland niet het voorgeschreven percentage onafhankelijk Europees product, de overige regionale omroepen voldeden wel aan alle programmaquota.

3.3 FINANCIËLE BIJDRAGEN

BATEN RADIO EN TELEVISIE REGIONALE OMROEPEN 2007 (X €1000)

Provincie	Omroep	Totaal subsidie provincie	Reclame + bartering + sponsoring	Overige baten	Baten 2007
Friesland	Omrop Fryslân	11.062	3.029	114	14.205
Groningen	RTV Noord	7.833	2.741	138	10.712
Drenthe	RTV Drenthe	7.781	1.508	20	9.309
Overijssel	RTV Oost	9.932	3.531	29	13.492
Gelderland	RTV Gelderland	15.082	2.874	183	18.139
Utrecht	RTV Utrecht	9.311	3.472	290	13.073
Flevoland	Omroep Flevoland	6.746	1.194	91	8.031
Zeeland	Omroep Zeeland	7.205	1.044	18	8.267
Noord-Brabant	Omroep Brabant	14.426	5.343	197	19.966
Limburg	Omroep Limburg	9.454	1.373	332	11.159
Noord-Holland	RTV Noord-Holland	13.309	3.466	75	16.850
Zuid-Holland	RTV West	8.989	3.877	110	12.976
Zuid-Holland	RTV Rijnmond	8.972	6.232	78	15.282
	Totaal baten	130.102	39.684	1.675	171.461

3.4 BESLUITEN 2008

- Toegestane nevenactiviteiten**

RTV West	Verhuren van bedrijfsruimtes
Omroep Gelderland	Verkopen van boek 'Angelique gaat vreemd' bij gelijknamig programma
Omroep Limburg	Verkopen van promotiemateriaal en vastleggingen
Omroep Brabant	Verkopen van promotiemateriaal en vastleggingen
RTV Utrecht	Verkopen van promotiemateriaal en vastleggingen
Omroep Gelderland	Verkopen van vastleggingen van programmaonderdelen

- Toegestane neventaken**

Omroep Limburg	Verzorgen Tefaf Journal en internetsite www.omroep limburg.nl
----------------	--

- Beslissing op bezwaar**

Stichting Regionale Omroep West (RTV West) heeft bezwaar aangetekend tegen het besluit dat de verhuur van bedrijfsruimtes een niet-toegestane nevenactiviteit is. Op 14 februari wordt dit bezwaar gegrond verklaard en het besluit wordt herroepen.

- Waarschuwingen**

Op 26 augustus krijgt SALTO een waarschuwing, omdat het Commissariaat heeft vastgesteld dat de opbouw van het programma *Rochdale TV* en de wijze waarop SALTO (AT5) dit vertoont nagenoeg gelijk is aan het programma *Schiphol TV*. SALTO was eerder beboet voor *Schiphol TV*, dat dusdanig

was vormgegeven dat het voor het publiek niet als reclameboodschap herkenbaar was.

- Ontheffingen**

Stichting Omroep Zeeland krijgt op 16 december voor het radioprogramma *De Ochtend* ontheffing van het verbod om niet-toegestane reclame-uitingen uit te zenden. Dit in verband met de Voedselbankactie, vanaf 15 tot en met 24 december.

4.

LOKALE PUBLIEKE OMROEP

4. LOKALE PUBLIEKE OMROEP

DE BIJNA 300 LOKALE OMROEPEN IN NEDERLAND VORMEN EEN ZEER DIVERS GEZEL-
SCHAP. ER ZIJN LOKALE OMROEPEN DIE MET EEN MINIMAAL BUDGET, ZONDER GEMEEN-
TELIJKE SUBSIDIEGELDEN EN NAGENDEG ZONDER INKOMSTEN UIT RECLAME MET EEN
HANDJEVOL VRIJWILLIGERS EEN RADIOPROGRAMMA VERZORGEN. ER ZIJN ER OOK DIE
MET FORSE INKOMSTEN UIT RECLAME, MET GEMEENTELIJKE SUBSIDIES EN MEERDERE
BETAALDE KRACHTEN RADIO-, TELEVISIE- EN TEKSTTELEVISIEPROGRAMMA'S UITZEN-
DEN. TEGELIJK KAN OP GROND VAN DEZE KENMERKEN NIET WORDEN VASTGESTELD
OF ER SPRAKE IS VAN EEN STABIELE ORGANISATIE. ER ZIJN KLEINE OMROEPEN MET
EEN HOGE LEVENSVRECHTING EN ER ZIJN HELE GROTE LOKALE OMROEPEN DIE OP
STERVEN NA DOOD ZIJN. HOE DAN OOK: ALLE LOKALE OMROEPEN, GROOT EN KLEIN,
MOETEN VOLDOEN AAN DEZELFDE MEDIAWETTELIJKE EISEN EN VOORSCHRIFTEN, DIE
KUNNEN BIJDAGEN AAN DE STABILITEIT EN CONTINUÏTEIT VAN DE LOKALE OMROEP.

Het Commissariaat besteedt met het jaarlijkse toezicht de nodige aandacht aan het bevorderen van een stabiele organisatie. Zowel het financiële plaatje als het functioneren van het bestuur en het programmabeleidsbepalende orgaan (het pbo), de naleving van het programmavoorschrift en de mate waarin de lokale omroep haar programma's zelf produceert, spelen daarbij een belangrijke rol.

Voor goed toezicht op de lokale omroepen is het noodzakelijk dat de omroepen het Commissariaat van de nodige informatie voorzien. Jaarlijks moeten zij voor 1 juni informatie verstrekken over hun financiën, de programmering en het functioneren van het pbo. Bij verzuim van deze informatieplicht volgt een sanctieprocedure wegens overtreding van de medewerkingsplicht die in de Algemene wet bestuursrecht is opgenomen. Het Commissariaat is er ook in 2008 op blijven hameren dat alle benodigde informatie op tijd en in goede orde wordt doorgegeven. In 2007 moest aan 74 lokale omroepen een boete worden opgelegd, in 2008 ging het om 51 omroepen die de deadline van 1 juni niet haalden. Hoewel het dus

langzaam beter lijkt te gaan, zijn er nog steeds omroepen die op dit punt in gebreke blijven.

In de Handhavingsbrief over 2008, waarin staat welke benadering is gekozen voor de handhaving in genoemd jaar, constateert het Commissariaat dat in een markt vol snel voortschrijdende technologische ontwikkelingen het van groot belang is dat over het gevolgde en ontwikkelde beleid intensief en helder wordt gecommuniceerd met de partijen waarop toezicht wordt gehouden. Alleen dan kan vooraf optimaal duidelijk zijn wat het Commissariaat verwacht van omroepen, op welk niveau dan ook, en wat zij kunnen verwachten van de toezichthouder. In lijn met dit voornemen om meer te informeren en te consulteren, heeft het Commissariaat in 2008 het plan opgevat een zogenaamde 'roadshow' te organiseren, bestaande uit een serie informatiebijeenkomsten op centrale locaties in het land. In de eerste maanden van 2009 zijn een aantal van deze groot-schalige voorlichtingsavonden gehouden, waar steeds bijzonder veel belangstellenden op afkwamen. Deze opkomst illustreert dat er onder lokale omroepinstellingen nog steeds veel behoefte bestaat aan duidelijke informatie en voorlichting op het gebied van mediawettelijke regelgeving. Het Commissariaat zal ook in de toekomst proberen in deze behoefte te voorzien.

4.1 ZENDTIJD

Aan 79 instellingen is in 2008 op hun verzoek zendtijd voor een nieuwe periode van vijf jaar toegewezen. De toegewezen zendtijd stelt de lokale omroepinstellingen in staat via de ether radio-uitzendingen en via de kabel radio- en televisie-uitzendingen (eventueel aangevuld met tekst) te verzorgen. Eén zendtijdaanvraag is afge-

wezen. Het betrof een tweede gegadigde voor de gemeente Lingewaard.

De zendtijdaanvraag van de Stichting Omroep Hilversum uit 2007 heeft het Commissariaat bij besluit van 9 september 2008 niet verder in behandeling genomen. De beëindiging van de subsidierelatie met de gemeente Hilversum, de vordering van de KRO op Omroep Hilversum van meer dan € 450.000 en de informatie uit de jaarrekeningen van de afgelopen jaren gaven het Commissariaat aanleiding te veronderstellen dat Omroep Hilversum op korte termijn in betalingsproblemen zal geraken die zullen leiden tot beëindiging van haar activiteiten als lokale omroepinstelling. Bovendien heeft Omroep Hilversum op geen enkele wijze kunnen aangeven hoe zij voornemens was de schuld aan de KRO af te lossen.

Het Commissariaat wees de zendmachtiging voor lokale omroep in Amersfoort en Leusden toe aan de Stadsomroep. Dit in weerwil van de gemeenteraden die de voorkeur gaven aan de nieuwe kandidaat RTV Eemstad. Nadat eerst het

Commissariaat de bezwaren van RTV Eemstad en de gemeenteraden respectievelijk ongegrond en niet-ontvankelijk had verklaard, verklaarde de Rechtbank Utrecht de daarop volgende beroepen ongegrond. De gemeenteraad van Amersfoort is in hoger beroep gegaan tegen de uitspraak van de rechtbank en dat hoger beroep werd op 18 februari 2009 door de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State gegrond verklaard.

Van vijf omroepinstellingen werd de zendtijd ingetrokken. In drie gevallen op eigen verzoek, in één geval vanwege fusie en in het laatste geval vanwege ontbinding van de omroepinstelling.

Nederland telde eind 2008 in totaal 285 lokale omroepen in 384 gemeenten; 63 daarvan zijn streek-omroepen. De dichtheid per provincie verschilt. Zo is Zeeland al jaren de provincie met het laagste aantal lokale omroepen: van de dertien gemeenten in Zeeland hebben er slechts zes een lokale omroep. De provincies Gelderland, Noord-Brabant, Overijssel, Utrecht en Limburg voeren de lijst aan met een bezettingsgraad van 93 tot 96 procent.

LOKALE OMROEPEN PER PROVINCIE IN 2008

Provincie	Aantal gemeenten	Gemeenten met lokale omroep	%
Drenthe	12	8	67
Flevoland	6	4	67
Friesland	31	22	71
Gelderland	56	54	96
Groningen	25	20	80
Limburg	40	38	95
Noord-Brabant	68	65	96
Noord-Holland	61	50	82
Overijssel	25	24	96
Utrecht	29	27	93
Zeeland	13	6	46
Zuid-Holland	77	66	86
Totaal	443	384	87

ONTWIKKELINGEN LOKALE OMROEP

Provincie	2008	2007	2006	2005
Aantal gemeenten in Nederland	443	443	458	467
Aantal gemeenten met lokale omroep	384	385	404	410
Aantal lokale omroepen	285	292	295	298
Aantal lokale omroepen voor meerdere gemeenten	63	62	66	64
Hernieuwde zendtijdtoewijzingen	79	48	38	46
Nieuwe zendtijdtoewijzingen	2	13	9	18
Ingetrokken zendtijdtoewijzingen	5	10	10	16
Verlopen zendtijdtoewijzingen	4	6	2	5

GEBRUIK VAN ZENDTIJD DOOR LOKALE OMROEPEN IN 2008

Gebruikte media [1]	Aantal	%*
Omroepen met alleen radio	85	30,0
Omroepen met alleen televisie	2	0,7
Omroepen met alleen tekst-tv	0	0,0
Omroepen met televisie + tekst-tv (geen radio)	13	4,6
Omroepen met radio + televisie	13	4,6
Omroepen met radio + tekst-tv	73	25,8
Omroepen met radio + televisie + tekst-tv	107	37,8

Gebruikte media [2]	Aantal	%*
Totaal aantal omroepen met radio	265	93,6
Totaal aantal omroepen met televisie	122	43,1
Totaal aantal omroepen met tekst-tv	180	63,6
Totaal aantal omroepen met teletekst	70	24,7
Totaal aantal omroepen met een website	282	99,6

Productie van programmaonderdelen	Aantal	%*
Omroepen die alle programmaonderdelen zelf produceren	146	51,6
Omroepen die productie (deels) uitbesteden	137	48,4
Productie uitbesteed aan:		
andere lokale omroep	14	4,9
regionale omroep	51	18,0
stichting/vereniging (bijv. ziekenomroep)	26	9,2
productiebedrijf	33	11,7
anders (bijv. NOS of onderwijsinstelling)	17	6,0

Reclame en sponsoring	Aantal	%*
Omroepen die geen reclameboodschappen uitzenden	26	9,2
Omroepen die wel reclameboodschappen uitzenden	257	90,8
Omroepen die werken met een extern acquisitiebedrijf	189	66,8
Omroepen die geen gesponsorde programma's uitzenden	213	75,3
Omroepen die wel gesponsorde programma's uitzenden	70	24,7

* Percentages zijn gebaseerd op de gegevens van de 283 omroepen die informatie hebben opgeleverd

4.2 INTEGRAAL TOEZICHT

• Algemeen

In het kader van het integrale toezicht 2007/2008 dienden 291 omroepen informatie aan te leveren. Daarvan leverden 283 omroepen hun informatie compleet aan. De jaarrekening, al dan niet voorzien van een accountants- of samenstellingsverklaring, werd door 281 omroepen aangeleverd en 275 omroepen hebben de notulen van de PBO-vergaderingen opgestuurd. Slechts drie omroepen leverden die informatie op papier aan, 283

omroepen deden dit via het elektronisch formulier. Slechts vier omroepen leverden geen enkele informatie.

Het Commissariaat heeft van 51 omroepen niet vóór 1 juni 2008 alle informatie ontvangen. Aan deze omroepen werd wegens het niet tijdig aanleveren van de gevraagde stukken een boete opgelegd van € 150.

De Rechtbank Breda deed op 12 september 2008 uitspraak in een zaak over een vergelijkbare

boeteoplegging naar aanleiding van het integrale toezicht in 2006/2007. Het betrof het beroep van de Halderbergse Omroep Stichting (HOS), die verzuimd had om voor 1 juni 2007 de jaarrekening op te sturen. Hoewel de Rechtbank overwoog dat het Commissariaat in redelijkheid kan eisen dat een lokale omroep een schriftelijke jaarrekening per post toestuurt en dat de wijze waarop de informatie moet worden aangeleverd door het Commissariaat voldoende duidelijk is gemaakt, werd het beroep van de HOS toch gegrond verklaard. Het Commissariaat had de lokale omroep op grond van zijn eigen beleid (artikel 3.19 van de Beleidslijn Sanctiemaatregelen) een hersteltermijn moeten gunnen. Omdat dit niet is gebeurd, had het Commissariaat niet tot boeteoplegging mogen overgaan, aldus de Rechtbank. De uitspraak van de Rechtbank Breda leidde ertoe dat de desbetreffende 51 boetebesluiten werden ingetrokken of dat de bezwaren daartegen gegrond werden verklaard.

Aan zeven lokale omroepinstellingen, die vervolgens verzuimden vóór 31 augustus 2008 alsnog alle informatie aan het Commissariaat te doen toekomen, is een boete opgelegd van € 650. Tegen dit besluit tekende één omroep bezwaar aan, dat begin 2009 ongegrond werd verklaard.

- **Programmabeleidbepalend orgaan**

In het kader van het integrale toezicht op het functioneren van de lokale omroepinstellingen (ITZ) ontvangt het Commissariaat onder meer informatie over het functioneren van het programmabeleidbepalende orgaan (pbo). De ITZ-informatie over 2007/2008 is betrokken bij de zendtijdaanvragen van de omroepinstellingen waarvan de zendtijd verloopt in 2009. Dit leidde in 2008 tot een nader onderzoek bij twee lokale omroepinstellingen. Uit dit onderzoek bleek dat beide omroepinstellingen een functionerend pbo hadden.

In 2008 is het Commissariaat bezig geweest met het opstellen van een modelreglement voor het programmabeleidbepalend orgaan, met daarin de bevoegdheden en verplichtingen van het pbo precies omschreven. Het modelreglement bevat richtlijnen over taak en samenstelling van het pbo en de benoeming van zijn leden. Ook geeft het reglement aanwijzingen voor de procedure bij besluitvorming en voor vorm en geldigheidsduur van het vast te stellen programmabeleid. In het voorjaar van 2009 is het modelreglement van kracht geworden.

TOOS BASTIAANSEN,
DIRECTIELID OLON

“TECHNOLOGIE MAAKT VAN
ALLES MOGELIJK, MAAR
VOOR ONS JUUST MINDER,
LIJKT HET WEL”

(ZIE VANAF PAGINA 46)

MODELREGLEMENT PBO SCHEPT HELDERHEID

Het Commissariaat voor de Media heeft geconstateerd dat bij nogal wat lokale omroepen onduidelijkheid bestaat over de bevoegdheden en verplichtingen van het programmabeleidendebalende orgaan (pbo), met name in relatie tot die van het bestuur en de (hoofd)redactie.

Om die reden heeft het Commissariaat een modelreglement voor het pbo opgesteld. Het idee voor een dergelijk reglement is mede ingegeven door het modelreglement voor de programmaren die de kabelexploitanten adviseren over het kabelpakket. Gedeelten van dat reglement zijn inmiddels opgenomen in de Mediawet.

Artikel 30 van de Mediawet schrijft voor dat er een pbo is en geeft aan welke stromingen daarin vertegenwoordigd moeten zijn. De aanduiding van de bevoegdheden van het pbo gaat niet verder dan dat die het programmabeleid vaststelt. Wel zijn in de statuten van de lokale omroep de bevoegdheden, de verplichtingen en het functioneren van het bestuur, van het pbo en van de (hoofd)redactie opgenomen. En in het verplicht tot stand te brengen programmastatuut wordt aandacht besteed aan de redactionele onafhankelijkheid ten opzichte van sponsors. In de praktijk blijken de grenzen van de bevoegdheden en verplichtingen van bestuur, pbo en (hoofd)redactie evenwel onduidelijk.

Naast precieze richtlijnen over taak en samenstelling van het pbo en de benoeming van zijn leden, geeft het nieuwe modelreglement aanwijzingen voor de procedure bij besluitvorming, vorm en geldigheidsduur van het vast te stellen programmabeleid. Het Commissariaat vindt het van groot belang dat het programmabeleid wordt uitgeschreven of anderszins vastgelegd, zodat alle betrokkenen bij de lokale omroep steeds op de hoogte zijn van de uitgangspunten van de uit te zenden programma's. Ook is het van belang dat dit beleid jaarlijks opnieuw door het pbo wordt vastgesteld.

Het concept van het modelreglement is ter consultatie voorgelegd aan het ministerie van OCW, de Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland (OLON) en vijf lokale omroepen. De lokale omroepen kunnen het modelreglement pbo tegemoet zien op het moment dat het van kracht wordt.

- **Financiën lokale omroep**

Publieke omroepinstellingen dienen alle inkomsten aan te wenden voor de programmering en een omroep mag niet dienstbaar zijn aan het maken van winst door derden. Om te controleren of aan deze verplichtingen wordt voldaan, moeten alle lokale omroepen jaarlijks voor 1 juni hun jaarrekening, een accountantsverklaring (als de omroep een jaaromzet heeft van meer dan € 50.000), sponsoroverzichten en afschriften van contracten met commerciële partijen opsturen naar het Commissariaat. In 2008 werden de cijfers door 283 omroepinstellingen digitaal ingevoerd, van 281 omroepinstellingen werd ook een jaarrekening over 2007 ontvangen.

Tussen de financiële posities van de lokale omroepen bestaan grote verschillen. De budgetten van de omroepen in de vier grote steden (G4) wijken aanzienlijk af van die van de overige omroepen, maar ook onderling is de verscheidenheid groot. Verreweg het grootste deel van de inkomsten van de G4 komt voor rekening van de Amsterdamse lokale omroep. Om te voorkomen dat de G4-omroepen het financiële beeld van de sector te veel vertekenen, zijn ze in twee tabellen op de pagina hiernaast niet opgenomen.

- **Handboek lokale omroep**

De aangeleverde jaarrekeningen van lokale omroepen vertonen elk jaar grote onderlinge verschillen in kwaliteit. Om de kwaliteit van de jaarrekeningen te verhogen, heeft het Commissariaat in 2008 een nieuw handboek voor lokale omroepen ontwikkeld. Dit handboek wordt nader toegelicht tijdens de informatieavonden, die in het voorjaar van 2009 voor de lokale omroepen staan gepland.

- **Bartering aan banden**

Bartering komt veel voor bij met name lokale publieke omroepen en in mindere mate bij regionale omroepen. Het betreft hier veelal afspraken waarbij de omroep reclametijd beschikbaar stelt in ruil voor goederen of diensten. Het Commissariaat heeft een beleidsbrief opgesteld over deze handelswijze, waarin is opgenomen aan welke eisen dergelijke afspraken moeten voldoen.

BATEN EN LASTEN LOKALE OMROEP (EXCLUSIEF G4) (X € 1.000)

Lokale omroepen 2007	Totaal baten	Totaal lasten	Saldo
279 omroepen, excl. G4 in 2007	16.536	15.268	1.267

BATEN EN LASTEN G4 (X € 1.000)

Grote 4 omroepen in 2007	Totaal baten	Totaal lasten	Saldo
Amsterdam	11.103	11.092	12
Utrecht	933	905	28
Rotterdam	808	689	118
Den Haag	453	503	-50
Totaal	13.297	13.189	108

BATEN (EXCLUSIEF G4) OPGESPLITST NAAR HERKOMST

279 omroepen, excl. G4	2007		2006		2005	
Reclame	5.924	36%	5.863	36%	5.306	35%
Sponsoring	362	2%	199	1%	190	1%
Subsidie	7.128	43%	6.735	42%	6.356	42%
Overige opbrengsten	3.123	19%	3.287	20%	3.395	22%
Totaal Baten	16.536	100%	16.084	100%	15.247	100%

BATEN (INCLUSIEF G4) OPGESPLITST NAAR HERKOMST

283 omroepen	2007		2006		2005	
Reclame	9.250	31%	9.449	32%	8.425	31%
Sponsoring	406	1%	199	1%	190	1%
Subsidie	12.743	43%	12.573	42%	11.884	43%
Overige opbrengsten	7.432	25%	7.499	25%	7.017	26%
Totaal Baten	29.832	100%	29.720	100%	27.517	100%

BATEN G4 OMROEPEN OPGESPLITST NAAR HERKOMST

4 omroepen	2007		2006		2005	
Reclame	3.327	25%	3.585	26%	3.120	25%
Sponsoring	44	0%	-	0%	-	0%
Subsidie	5.615	42%	5.838	43%	5.528	45%
Overige opbrengsten	4.310	32%	4.212	31%	3.622	30%
Totaal Baten	13.296	100%	13.636	100%	12.270	100%

KADERS VOOR BARTERING IN BELEIDSBRIEF

Het Commissariaat voor de Media heeft in een beleidsbrief de mediarechtelijke en fiscale eisen voor ruilhandel tussen omroepen en externe partijen vastgesteld. Het Commissariaat wil hiermee onder andere voorkomen dat publieke omroepen zich met bartering dienstbaar maken aan het verkrijgen van winst door derden. Van bartering is sprake als twee partijen goederen of diensten van gelijke geldelijke waarde ruilen. Omroepen maken van deze transactievorm gebruik om onbenutte capaciteit alsnog in te zetten.

Lokale en regionale omroepen ruilen bijvoorbeeld regelmatig reclamezendtijd die niet via acquisitie is verkocht tegen goederen of diensten. Reguliere programmazendtijd komt niet voor bartering in aanmerking omdat het verzorgen van programma's is voorbehouden aan instellingen die zendtijd hebben verkregen.

Gangbare verkoopprijs

De ruilwaarde van de goederen moet overeenkomen met de gangbare verkoopprijs of ver-

koopstarieven van het product. Als de waarde van de prestatie niet gelijk is aan de waarde van de tegenprestatie, moet het verschil in waarde financieel gecompenseerd worden. Eventuele kortingen zijn alleen toegestaan als die niet hoger zijn dan in het normale economisch verkeer gebruikelijk is. Het Commissariaat kan in twijfelgevallen een benchmark uitvoeren om te verifiëren of er sprake is van bovenmatige kortingen.

Schriftelijke overeenkomst

Een barter moet door de partijen worden vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst. Naast de betrokken contractpartijen dient in de overeenkomst te worden vermeld om welke goederen en/of diensten het gaat en wat de waarde daarvan is. Ook het doel waarvoor de ontvangen goederen of diensten worden gebruikt en het tijdvak waarin de prestaties worden geleverd moeten in het contract worden opgenomen. Ondanks het feit dat er bij bartering geen geld aan te pas komt, dient de transactie toch over en weer gefactureerd te worden. Een vergoeding met een waarde van nihil of een symbolische waarde is niet toegestaan omdat er sprake moet zijn van een prestatie in het economische verkeer. Tot slot dient de transactie te worden vastgelegd in de jaarrekening zodat verantwoording kan worden afgelegd.

4.3 BESLUITEN 2008

• Toegestane nevenactiviteiten

SALTO	Verzorgen van AV-producties voor derden en het verhuren van studio- en editruimte
Stichting LOES	Organiseren van dansavonden
Mercurius	Verzorgen van radiothemakanaal met Nederlands- en Friestalige muziek
Omroep Zwolle	Onderhouden internetsite www.omroepzwolle.nl

• Toegestane neventaken

Stadsomroep Arnhem	Verzorgen internetsite www.rtv-arnhem.nl
Stichting Gelre Media voor Oost Gelre	Verzorgen themakanaal piratenradio
Stichting Lokale Omroep Capelle aan den IJssel	Verzorgen internetsite www.multi-sport.fm

SANCTIEBESCHIKKINGEN

Datum	Omroep	Aanleiding	Boete
17 januari	SALTO	Stichting Amsterdamse Lokale en regionale Televisie- en radio Omroep (SALTO) krijgt een bestuurlijke boete wegens de niet als zodanig herkenbare reclameboodschap(en) voor Schiphol in het programmaonderdeel Schiphol TV.	€ 6.750
10 juli	LO Valkenburg	Stichting Lokale Omroep Valkenburg krijgt een bestuurlijke boete wegens overtreding van de bewaarplicht, de ICE-verplichting en het reclamemaximum per uur. Voor overtreding van de minimale blokduur en het reclamemaximum per dag wordt een waarschuwing gegeven.	€ 5.250
10 juli	LO Maasland	Stichting Omroep Maasland krijgt een bestuurlijke boete wegens overtreding van de bewaarplicht, de ICE-verplichting en het reclamemaximum per uur. Voor overtreding van de minimale blokduur en het reclamemaximum per dag wordt een waarschuwing gegeven.	€ 4.650
14 juli	LO Zwolle	Stichting Lokale Omroep Zwolle ontvangt een bestuurlijke boete wegens overtreding van de bewaarplicht, de ICE-verplichting en het reclamemaximum per uur. Voor overtreding van de minimale blokduur en het reclamemaximum per dag wordt een waarschuwing gegeven.	€ 4.375

BESLISSINGEN OP BEZWAAR

Datum	Omroep	Besluit
17 juni	SALTO	Het bezwaar van SALTO tegen het boetebesluit inzake Schiphol TV wordt gegrond verklaard voor wat betreft het aannemen van (voorwaardelijke) opzet als boeteverhogende omstandigheid. Er wordt een boete opgelegd van € 5.375, voor het overige blijft het besluit gehandhaafd.
2 oktober	LO Zwolle	Het bezwaarschrift van de Stichting Lokale Omroep Zwolle tegen het besluit een boete op te leggen voor diverse overtredingen van de Mediawet, wordt niet-ontvankelijk verklaard wegens overschrijding van de bezwaartermijn.
16 oktober	LO Valkenburg	De bezwaren van Stichting Lokale Omroep Valkenburg tegen het besluit een boete op te leggen voor diverse overtredingen van de Mediawet, worden ongegrond verklaard.
16 oktober	LO Maasland	De bezwaren van Omroep Maasland tegen het besluit een boete van € 4.650,- op te leggen voor diverse overtredingen van de Mediawet, worden ongegrond verklaard. Het besluit blijft gehandhaafd. Wel wordt ingestemd met de betaling van de boete in drie gelijke maandelijkse termijnen.

ONTHEFFINGEN

Datum	Omroep	Programma
17 juli	Stichting RTV Losser-Oldenzaal	Radio/Televisie Losser Oldenzaal krijgt ontheffing van het verbod niet-toegestane reclame uit te zenden. Dit in verband met een actie op de radio in het Boeskoolhoes, waarbij het goede doel De Stichting Twentsewens Ambulance centraal staat.
24 juli	Stichting Omroep Enschede	Stichting Omroep Enschede krijgt ontheffing van het verbod op reclame-uitingen in verband met een actie op de radio in het Boeskoolhoes, waarbij het goede doel De Stichting Twentsewens Ambulance centraal staat.
7 oktober	Stichting RTV Meerssen	Aan Stichting Radio Televisie Meerssen wordt ontheffing verleend van de reclamebepalingen in verband met de actie ten behoeve van de Stichting PlusMIN.
16 december	Stichting Omroep Vox	Omroep Vox krijgt ontheffing van het verbod op het uitzenden van vermijdbare reclame-uitingen. Dit ten behoeve van de Serious Request-actie van 3FM.

OMROEPVERTEGENWOORDIGERS OVER
SAMENWERKING EN PARTNERSHIPS

“COMMISSARIAAT MOET MEDIADISCUSSIE MEER STUREN”

ZACHT ALS HET KAN, HARD ALS HET MOET. DAT IS HET IMAGO DAT HET COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA GRAAG WIL UITSTRALEN. MET BETREKKING TOT HET THEMA SAMENWERKING/PARTNERSHIP PROFILEERT DE TOEZICHTHOUDER ZICH ZÉLF OOK ALS ZODANIG: MEER OPEN EN CONSULTEREND, REBELGEVEND MAAR WEL IN OVERLEG. VRAAG BLIJFT NATUURLIJK OF DE (OMROEP)MARKT DAT OOK ZO ERVAART EN WAARAAN BEHOEFTE BESTAAT. DE ANTWOORDEN KOMEN VAN VIER HOOFDROLSPELERS DIE AANSCHUIVEN VOOR EEN RONDETAfelGESPREK.

TEKST: JEROEN TE NUIJL

FOTOGRAFIE: EELCO HOFSTRA

Peter Vertregt (commercieel directeur SBS), **Lennart van der Meulen** (voormalig netcoördinator Nederland 2, sinds 1 juni algemeen directeur van de VPRO), **Gerard Schuiteman** (directeur van ROOS, het samenwerkingsorgaan van de publieke regionale omroepen) en **Toos Bastiaansen** (directielid OLON, de verenigde lokale publieke omroepen) hebben minstens één ding gemeen: ze onderkennen allen het nut en het belang van het Commissariaat. Sterker nog, dat zou zich

volgens hen best meer uitgesproken in de media-discussie kunnen en mogen mengen. Bastiaansen en Schuiteman achten het Commissariaat zelfs hard nodig. "Het is juist voor ons een hele belangrijke partner, zeker in de voortdurende discussies over onafhankelijkheid en financiering. Het Commissariaat helpt bij het maken van goede afspraken en het scheppen van duidelijkheid; en dat is met name in relatie tot gemeenten en provincies erg nuttig... Verder is men meer dan voorheen bereid om vooraf te overleggen, te adviseren wat wel en niet kan, in plaats van meteen een boete op te leggen."

Lennart van der Meulen (NPO)

Van der Meulen, die in het verleden zelf jarenlang commissaris was en de organisatie dus goed kent, prijst het Commissariaat vooral voor zijn rol in de relatie tussen publieke omroep en culturele sector, terwijl ook Vertregt lovende woorden heeft: "SBS heeft er de laatste jaren hard aan gewerkt om de weg naar Brussel en Den Haag beter te bewandelen. Dat heeft met name dankzij het Commissariaat geleid tot een in ieder geval iets rechtvaardiger *level playing field*. Ik ben blij met die progressie, maar er liggen nog wel een paar uitdagingen voor ons."

INGEWIKKELD

Als het gaat om publiek-private samenwerking of partnerships lijkt volgens de huidige regels veel meer mogelijk dan nu gebeurt. Zijn omroep-partijen wel creatief genoeg?

Schuiteman: "Samenwerking is natuurlijk geen doel op zichzelf en je hebt er altijd twee partijen voor nodig. Bij ons zijn met name de regionale kranten logische partners, maar het verenigen van onze journalistieke functie én de vraag hoe je daar geld mee kunt verdienen, blijkt nu eenmaal erg lastig. Dan kun je de regels wel verruimen, maar het venijn zit 'm in de staart: er mag geen publiek geld naar commerciële partijen vloeien en vice versa, dus dat betekent weer ingewikkelde boekhoudkundige constructies. Op een gegeven moment zeggen partijen dan: dat is wel heel veel gedoe voor weinig resultaat." Bastiaansen knikt: "Er gebeuren incidenteel wel dingen onderling, bijvoorbeeld qua internetsamenwerking of gezamenlijke programmering, maar er springt niet echt iets uit. Het probleem in onze sector is toch de grote diversiteit. Het werkt gewoon niet om met één overkoepelend 'masterplan' te komen, je zult iets moeten doen met wat omroepen al hebben. Zoals lokale *rss feeds*, die worden nu gedeeld door zo'n 120 partijen. En ik merk ook dat de correspondentenlijst van enkele (radio)programma's van landelijke publieke omroepen voor zeker 80 procent uit onze achterban bestaat."

"HET IS STEEDS MINDER RADIO- EN TELEVISIE MAKEN, HET ZIJN IN FEITE CROSSMEDIALE PROJECTEN"

In het kader van samenwerking tussen landelijke publieke omroep en culturele of maatschappelijke instellingen, waarbij Van der Meulen als

projectleider fungeerde, is inmiddels het een en ander tot stand gebracht, maar hij plaatst wel enige kanttekeningen: "Ik merk dat het steeds minder radio- en televisie maken is; het zijn in feite crossmediale projecten. Vijf jaar geleden registreerden we tijdens de Uitmarkt een uur op het hoofdpodium, tegenwoordig is het ook voor ons een groot en belangrijk marketingevenement. Dat betekent wel continu nagaan waar je nog 'klassiek' omroep aan het bedrijven bent of waar je in een mêlee van publiek-private belangen terecht komt..."

GRENZEN

"Het is de kerntaak van de publieke omroep om aan kunst en cultuur te doen, maar hoe breed is dat?" vraagt Van der Meulen zich hardop af. "Valt het Eurovisiesongfestival daar ook onder, of de best gewaardeerde André Rieu? Er zitten grenzen aan de definitie en aan onze rol. Want ook de culturele sector hoort van de minister: we financieren je voor 60 procent, haal de rest maar op de markt... Daarom is het nu vaak zo dat je met een instelling overlegt om een onderwerp of belang niet alleen over het voetlicht te krijgen, maar ook echt te exploiteren, dat het impact heeft. Dan word je dus gek genoeg steeds zakelijker, maar dat moet wél vanuit de publieke taak. En daar zit altijd de zorg in dat het doorslaat."

Programma's als *Op zoek naar Evita* of *Joseph*, is dat nu wel cultuur en passen die in de publieke taak?

Van der Meulen: "Musical is precies op de grens. In de randen van de publieke taak schuur je altijd tegen commerciële belangen of belangen van de commerciële omroep aan, maar uiteindelijk blijft dat beperkt tot de discussie over sport en groot amusement. Het schuurt bij musical, maar alweer niet bij Wende Snijders."

Vertregt: "Als nu één terrein onduidelijk is, dan is het dat wel. Toevallig hebben wij ook ons best gedaan om *Evita* binnen te halen, maar dan word je er uiteindelijk door een publiek gefinancierd bedrijf uit geduwd... In het algemeen vind ik dat veel te veel wordt gemanaged op incidenten en voorvallen en te weinig wordt nagedacht over de visie wat publieke omroep zou moeten zijn."

"Het Commissariaat mag daarin een actievere rol spelen: dwing de politiek duidelijk te maken wat precies het speelveld is. Als die grenzen helder zijn, is handhaving ook makkelijker en kun je daarbinnen vrijheid geven en ondernemings-

zin prikkelen. Bij SBS vinden we dat ergens een soort omslag heeft plaatsgevonden in het denken over publieke omroep, die veel te nadrukkelijk is gericht op marktaandeel. Nederland 2 is in feite de enige zender die de publieke taak nog steeds goed uitvoert. Dat is ook de reden waarom wij LLink en Powned hebben gesteund, een bewuste keus van de directie. Een private partij die een publieke rol vervult en een publieke partij die steeds privater wordt, dan krijg je toch andere discussies."

GEEN ONDERSCHIED

De SBS-directeur constateert dat "de politiek en het Commissariaat nu heel 'narrowcasted' kijken naar broadcasting, maar straks zijn er een heleboel dingen die wij als omroep niet mogen, maar die tegelijkertijd op hetzelfde scherm via internet wel worden verspreid. Dat gebeurt nu al: tv-reclame rond pokerprogramma's wordt verboden, maar als je op sites als nu.nl of van omroepen kijkt, staan ze vol banners en buttons van dezelfde partijen. Over een paar jaar is het onderscheid tussen het televisie- en internetscherm waarschijnlijk volledig verdwenen, dan wordt het ineens erg lastig om te handhaven volgens de bestaande wetgeving. Het criterium zou uiteindelijk moeten zijn wie de consument beschouwt als afzender. Zodat een derde partij die door de kijker wordt ervaren als broadcaster ook als zodanig wordt beoordeeld en gecontroleerd. Die visie en de controle daarop, daaraan moet nu snel worden gewerkt."

De rol van de kabelexploitanten is een ander 'heet item' dat alle vier gesprekspartners bezighoudt. Vertregt: "We zijn blij dat de kabel eindelijk open gaat, want als je ziet wat daar de afgelopen vijf jaar aan prijsverhoging is doorgevoerd... Kennelijk kan ook de politiek hier niets tegen doen."

Schuiteman knikt als het gaat over de kabelexploitanten: "Uiteindelijk is het bij hen toch vooral een kwestie van geld en gaat het bij omroepen om toegevoegde publieke waarde. Wat de regionale omroep betreft is dat ook continuïteit: als de landelijke zenders weer weg zijn na een incident of ramp, dan blijft de regionale omroep. Zie bijvoorbeeld het drama in Apeldoorn. Uit metingen blijkt dat ook mensen van buiten de provincie massaal op Omroep Gelderland afstemden. Dat maakt dat je relevant bent en ertoe doet, maar dan moet je die publieke waarde niet verstoppen onder positie 700 of 900. Enige regulering en toezicht is hier zeker nodig."

Toos Bastiaansen (OLON) en Gerard Schuiteman

“WAAR BLIJVEN AL DIE LOKALE OPRITTEN NAAR DE DIGITALE SNELWEG”?

Bastiaansen: “Kabelaars sturen de mooiste brochures naar de consument: ‘alles wat u analoog kunt ontvangen, zit ook in het digitale pakket’. Behalve de lokale omroep! Technologie maakt van alles mogelijk, maar juist voor ons minder, lijkt het wel. Waar blijven al die lokale opritten naar de digitale snelweg? De lokale omroep blijft een onderschatte factor in het publieke bestel, ook in de discussie over nieuws en *user generated content*. Bij gemeenten die wel geloven in lokale omroep en er meer geld in steken, zoals Oss, Venlo of Groningen, daar zie je dat het werkt en er ook meteen maatschappelijk draagvlak is.”

MISVERSTAND

Van der Meulen: “Samenwerking kan ook een opiniërende functie hebben. Kijk naar wat er in Italië

gebeurt, machtsconcentratie. Dat is hier anders, de commerciële omroepen zijn nauwelijks uitgesproken en opiniërend. Eigenlijk best vreemd, gezien het feit dat SBS onderdeel is van De Telegraaf, de meest geprofileerde krant van Nederland. Maar SBS gaat niet de stem van Wakker Nederland vertegenwoordigen.”

Vertregt: “Die zogenaamd nauwe banden tussen SBS en De Telegraaf berusten een beetje op een misverstand. Ze hebben een percentage in onze moedermaatschappij en dat betekent dat je wat aan elkaar kunt hebben, maar je bent tegelijkertijd elkaars concurrent. Feit is gewoon dat succesvolle samenwerking lastig is als je elkaars businessmodellen respecteert.”

Van der Meulen: “Maar waarom heeft de Telegraaf nooit tegen SBS gezegd: wij willen wekelijks een rubriek of ochtendprogramma dat Wakker Nederland heet?”

Vertregt: “Dat is inderdaad een van de projecten geweest waarnaar serieus is gekeken. Grote adverteerders waren bereid te investeren, maar

uiteindelijk kregen we het financieel toch niet rond. De Nederlandse cultuur is dat je 's ochtends even je krantje leest, maar niet dat je tv kijkt. Als ik qua opiniefunctie overigens even de lijn mag doortrekken naar het Commissariaat: daar ligt nog wel een mooie kans. Het Commissariaat zou de mediadiscussie meer moeten sturen, net als de AFM of OPTA. Zeker met de verschillende media-platforms ligt daar nog terrein braak."

Van der Meulen: "Daar wel, ja. Het probleem blijft dat alle regels die zijn verzonden rond media in eerste instantie betrekking hebben op 'klas-sieke omroep'. Van een aantal principes kun je je

afvragen of die moeten gelden voor het gehele media-aanbod. Uiteindelijk zal de regelgeving zich beperken tot een aantal basisregels, zoals de scheiding tussen het inhoudelijke verhaal en de commerciële boodschap. Dat is altijd belangrijk geweest en als het samenkomt, vertel je het, was altijd het principe. Dat kan overal gelden, ook op sites en portals. De vraag is nu vooral: hoe verder met al die platforms, hoe kun je partijen nog laten samenwerken en hou je dingen in stand? Als het Commissariaat weg van politieke willekeur wil proberen iets neer te zetten, dan is dit wel de periode dat het kan. Er ligt nu in elk geval een adviestaak, maak daar gebruik van."

5. ■ COMMERCIELE OMROEP

5. COMMERCIEËLE OMROEP

NOG STEEDS KLINT IN DE NEDERLANDSE MEDIAWERELD DE ROEP OM DE RECLAMEN EN SPONSORREGELS VOOR DE BINNENLANDSE COMMERCIEËLE OMROEP TE VERSOEPELEN. OP DIT MOMENT IS ER IN NEDERLAND GEEN SPRAKE VAN EEN GELIJK SPEELVELD, OMDAT DE NEDERLANDSE WETGEVING OP VERSCHILLENDE PUNTEN STRIKTERE REGELS KENT DAN DE LUXEBURGSE, DIE NERGENS AFWIJKT VAN DE MINIMUMNORMEN DIE DE EUROPESE RICHTLIJN STELT.

Dit is in het voordeel van de in Luxemburg gevestigde RTL-zenders. Het Commissariaat heeft al diverse malen gepleit voor een versoepeling van het regime voor commerciële omroepen, die nu ook in de nieuwe Mediawet is gerealiseerd. Vooruitlopend op die nieuwe Mediawet, kondigde het Commissariaat in de Handhavingsbrief voor 2008 al aan dat het niet de hoogste prioriteit zou geven aan handhaving van de oude regels op het gebied van splitscreen-advertising, het vaker onderbreken van speelfilms door reclameblokken

en het uitzenden van losse reclameboodschappen, de zogeheten power breaks.

SBS experimenteerde begin 2009 met het nieuwe reclameregime door in enkele programma's het aantal korte tot zeer korte reclameblokken fors op te voeren. Het publiek bleek er niet van gediend: de reacties waren zo negatief dat het experiment al na enkele dagen werd beëindigd.

Naast deze verruimde reclamemogelijkheden heeft het Commissariaat zijn toezicht dusdanig

ingericht dat de RTL-programma's, die niet onder Nederlandse jurisdictie vallen, op dezelfde wijze worden gevolgd als die van binnenlandse commerciële. Het Commissariaat overlegt met de SMC, de Luxemburgse toezichthouder, over de manier waarop die informatie onderling kan worden gedeeld. Vanzelfsprekend is het daarbij van belang dat er overeenstemming bestaat over de betekenis en het bereik van de besproken begrippen. Om spraak- en begripsverwarring te voorkomen, heeft het Commissariaat 2008 gebruikt om nader onderzoek te doen naar de manier waarop verschillende begrippen door de Europese toezichthouders worden gedefinieerd en toegepast. Een goed voorbeeld is het begrip 'klokuur' in de vaststelling van de reclamemaxima. Begint een uur op de klokslag, dus op het 'hele' uur, of rekent men in op afwijkende tijdstippen beginnende eenheden van zestig minuten? Ook het begrip 'zelfpromotie' kan voor verwarring zorgen: wanneer telt een aankondiging van een eigen programma mee voor het reclamemaximum en wanneer niet? Het Commissariaat blijft in overleg met de Luxemburgse toezichthouder en in afwachting van definitieve afspraken zullen de bevindingen over de RTL-programma's periodiek worden gerapporteerd.

In de commerciële radiosector betekende 2008 het eind voor enkele zenders die via kabel, internet en ether uitzonden. Zo staakte Talpa de kabeldoorgifte van Radio Noordzee Nationaal en Juize FM en ook Love Radio en Power FM stopten met hun uitzendingen. Arrow Jazz FM en Arrow

Classic Rock verdwenen begin 2009 op last van het Agentschap Telecom uit de ether. Die stap werd gezet omdat deze stations in enkele jaren een schuld aan de staat hadden opgebouwd van ongeveer 9 miljoen euro, zonder zicht op betaling. Voor de vrijgekomen frequenties is een belangstellingsregistratie opengesteld, maar belangstellenden moeten wel op voorhand een bedrag van 1,2 miljoen euro meenemen.

5.1 TOESTEMMINGEN

In het verslagjaar 2008 zijn 160 toestemmingen verleend voor het uitzenden van een commercieel omroepprogramma: 127 voor algemene omroep en 33 voor bijzondere omroep. Er werden 94 toestemmingen ingetrokken: 37 voor radio, 44 voor televisie en 13 voor kabelkrant. Over het geheel genomen nam het aantal toestemmingen toe met 24.

• Toezichtkosten

Aan het verkrijgen van een commerciële toestemming is de verplichting verbonden om jaarlijks aan het Commissariaat een bedrag te betalen ter vergoeding van de toezichtkosten. De hoogte van het bedrag is afhankelijk van het aantal huishoudens dat wordt bereikt, van het aantal uitzenduren per dag en van het gebruikte medium. Voor radio en kabelkranten wordt de helft, respectievelijk een kwart, van het televisietarief in rekening gebracht. De vergoeding kent een minimumbedrag van € 113 en kan oplopen tot € 20.400. In 2008 is over het jaar 2007 een bedrag van € 1.168.376 in rekening gebracht.

TOESTEMMINGEN COMMERCIELE OMROEPEN

	2008	2007	2006
Radio	178 (17)	182 (5)	164 (5)
Televisie	206 (64)	194 (82)	168 (69)
Kabelkrant	113	97	58
Totaal	497	473	390

(Tussen haakjes het aantal verleende toestemmingen voor bijzondere omroep)

VERLENDE EN IN GEBRUIK ZIJNDE TOESTEMMINGEN IN 2008

	Toestemmingen	Actief	Aandeel actieve
Radio	178	71	40%
Televisie	206	121	59%
Kabelkrant	113	102	90%
Totaal	497	294	

Onder leiding van het ministerie van OCW is met het Commissariaat een werkgroep gevormd die in kaart brengt op welke onderdelen de Regeling toezichtskosten commerciële omroep 2002 moet worden aangepast. De reden daarvoor is dat de nieuwe Richtlijn voor audiovisuele mediadiensten een onderscheid introduceert tussen lineaire en non-lineaire audiovisuele mediadiensten. Ook zal met de nieuwe Richtlijn het begrip 'programma voor bijzondere omroep' (abonneetelevisie) verdwijnen, hetgeen van invloed is op de Regeling toezichtskosten. De werkgroep zal voordat de nieuwe Richtlijn voor audiovisuele mediadiensten is geïmplementeerd in de Nederlandse Mediawet met een advies komen.

Het Commissariaat heeft in het verslagjaar één beslissing op bezwaar genomen betreffende de afwijzing van een aanvraag voor de verlenging van de toestemming commerciële omroep, waarbij de hoogte van de toezichtskosten een voorname rol speelde. Dit betrof de aanvraag van de Hindoestaanse Omroep Stichting (HOS) voor het programma Haagstad Radio. De HOS had de toezichtskosten over de jaren 2004 en 2005 niet voldaan. Ondanks dat het Commissariaat de HOS nog een meer dan redelijke termijn heeft gegund alsnog aan de verplichtingen te voldoen, bleef betaling achterwege. Daarom heeft het Commissariaat, bij besluit van 18 oktober 2007, de HOS-aanvraag afgewezen. De bezwaren van de HOS betroffen de hoogte van de toezichtskosten. Zij betoogde dat het aantal Hindoestaanse huishoudens dat met haar uitzendingen wordt bereikt veel lager is dan de indeling in de categorie 100.000 tot 500.000 huishoudens van de Regeling Toezichtskosten rechtvaardigt. Het Commissariaat is van oordeel dat de hoogte van het bedrag aan toezichtskosten niet bepaald wordt door het daadwerkelijke aantal luisteraars naar het programma. Zowel in de Mediawet als in de hierop gebaseerde Regeling Toezichtskosten is het uitgangspunt immers het aantal huishoudens in Nederland dat het programma kan ontvangen. Het bereik van de AM-frequentie waarvan de HOS gebruikt maakt, rechtvaardigt derhalve indeling in de genoemde categorie. Het Commissariaat verklaarde het bezwaar ongegrond.

- **Gelieerdheid commerciële etherradio**

Gedurende de looptijd van de vergunningen voor commerciële radiofrequenties (tot 31 augustus 2011) toetst het Commissariaat periodiek of er sprake is van verbondenheid tussen de vergunninghouders. De doelstelling van deze zogehe-

ten gelieerdheidstoets is te kijken of er tussen de houders van de vergunningen sprake is van zodanige verbondenheid dat zij als één instelling moeten worden beschouwd. Eenzelfde instelling heeft immers slechts recht op één FM-frequentie of samenstel van FM-frequenties.

In een brief d.d. 15 april 2005 heeft het Commissariaat de vergunninghouders gevraagd of de huidige eigendoms- en zeggenschapsverhoudingen afwijken van de beschrijving van deze verhoudingen ten tijde van de aanvraag van de vergunning. De door de vergunninghouders destijds verstrekte documenten vormden toen geen aanleiding te concluderen dat sprake is van gelieerdheid. Op 5 februari 2007 is voor de tweede maal informatie over de eigendoms- en zeggenschapsverhoudingen gevraagd. De bij deze gelegenheid door Rebecca Beheer BV, de Oostelijke Media Groep BV en Young City Media BV verstrekte documenten vormden aanleiding voor nader onderzoek naar de verbondenheid van deze vergunninghouders. De resultaten van dit onderzoek zijn in de loop van 2008 aan betrokkenen voorgelegd. Naar aanleiding hiervan zijn door betrokkenen maatregelen genomen en is Young City Media BV verkocht. Er zijn geen banden meer tussen Young City Media BV en Rebecca Beheer BV.

- **Controle commerciële etherradio**

In het kader van het samenwerkingsprotocol met het Agentschap Telecom (AT) heeft het Commissariaat in 2008 zeven etheromroepen gecontroleerd. De controles zijn door het AT medio augustus 2008 aangekondigd en eind 2008 heeft het Commissariaat vervolgens het materiaal opgevraagd. De bevindingen naar aanleiding van de controle van dit materiaal worden in de eerste helft van 2009 aan het AT doorgegeven, dat zal besluiten of wordt overgegaan tot handhaving.

5.2 PROGRAMMATOEZICHT

- **Landelijke commerciële omroepen**

Het Commissariaat heeft de gebruikte selectiemethode voor toezicht op programma's aangepast. Werden programma's voorheen middels steekproeven gecontroleerd, nu worden van de, in marktaandeel gemeten, 'grotere' commerciële omroepen (ook RTL) alle nieuwe of gewijzigde programma's en programmaformules in ieder geval één keer bekeken. Voor programma's die uit meer dan één aflevering bestaan, wordt op

basis van die eerste beoordeling(en) een inschatting gemaakt hoe groot het risico is dat mediawettelijke bepalingen zullen worden overtreden. Tevens wordt dan bepaald of het toezicht op de programma's uit die serie wordt gecontinueerd of niet. Programma's die op basis van de eerste beoordeling consequent worden gecontroleerd zijn met name real life-series, lifestyle programma's en talentenshows.

De overige landelijke zenders worden op basis van steekproeven gecontroleerd. Daarnaast kunnen klachten aanleiding geven tot nader onderzoek.

Met SBS zijn gesprekken gevoerd over de verruiming van de commerciële mogelijkheden die de nieuwe Mediawet biedt. De resultaten van het toezicht op SBS, ook die voor wat betreft de reclamemaxima, zijn in die discussie meegenomen. In 2008 kreeg SBS waarschuwingen voor de programma's *Wining en Dining*, *Hotel* en *Julia's Tango*.

Scheiding van redactie en commercie is een van de uitgangspunten van de Mediawet. Onbewuste beïnvloeding mag niet plaatsvinden, voor de kijker moet het steeds duidelijk zijn of hij naar een regulier programma kijkt of naar reclame. In 2008 heeft het Commissariaat steekproefsgewijs controles uitgevoerd op MTV en Jetix. MTV kreeg een boete voor het uitzenden van een commercial van Plus Supermarkt, waarbij niet voldoende duidelijk werd gemaakt dat het een reclameboodschap betrof. Jetix ging in bezwaar tegen een boete die het Commissariaat oplegde voor de niet als zodanig herkenbare reclameboodschappen *Fristi Dance Game* en *Spellen Top 10*.

- **Reclamezendtijd per uur: welk uur?**

Commerciële omroepen mogen per uur niet meer dan 20 procent van de tijd aan reclame besteden. Maar, zo bleek in 2008, over de definitie van wat een uur is, kunnen de meningen verschillen. Het Commissariaat deed daarom een onderzoek naar de handhavingspraktijk van andere Europese toezichthouders en welke definitie van het uur zij gebruiken. In 21 van de 24 onderzochte landen berekent men de twaalf minuten reclame per klokuur, dat wil zeggen vanaf het hele uur tot de start van het volgende hele uur. Volgens de Europese Commissie is het echter ook toegestaan om in plaats van dit 'natuurlijke klokuur' een 'overlappend' of 'glijdend' klokuur te hanteren: men rekent dan een uur vooruit vanaf een vooraf bepaald tijdstip, dat op 19.47 uur kan liggen,

PETER VERTREGT,
COMMERCIËEL DIRECTEUR SBS

“SUCCESSVOLLE SAMENWERKING
IS LASTIG ALS JE ELKAARS
BUSINESSMODELLEN
RESPECTEERT”

maar ook op 20.06 uur. Via deze methode is het mogelijk om de uren zo te plannen dat tijdens prime-time meer reclame kan worden uitgezonden. Alleen in Duitsland werkt men met dergelijke glijdende uren, waardoor Duitse omroepen slim met reclameblokken kunnen schuiven. In Frankrijk en Hongarije is de interpretatie van het glijdende uur veel strikter. Daar mag per willekeurig gekozen tijdsspanne van 60 minuten nooit meer dan twaalf minuten reclame worden vertoond. Uit het onderzoek van het Commissariaat blijkt dat deze drie landen uitzonderingen zijn: de overige 21 landen hanteren, net als Nederland, gewoon de natuurlijke klokuren.

- **Niet-landelijke commerciële omroepen (TV)**

In 2008 werden zes omroepen gecontroleerd: GPTV, Brabant 10, Maximaal TV, Regio 22, Graafschap TV en Info Thuis TV. Hun programmamateriaal heeft het Commissariaat in de zomer van 2008 opgevraagd. De omroepen worden in de loop van 2009 op de hoogte gesteld van de bevindingen.

- **Programmaquota 2007**

Alle commerciële omroepen dienen de volledige programmeringsgegevens van vier aangewezen steekproefweken (één per kwartaal) aan het Commissariaat ter beschikking te stellen ter controle van de naleving van de programmaquota. Omroepen met een bereik van minder dan 75 procent van het aantal huishoudens dat is

aangesloten op het omroepnetwerk kunnen volstaan met een opgave van de door die omroep uitgezonden percentages.

Van de grote commerciële zenders voldeden SBS Broadcasting op Net5 en de zenders van MTV Networks BV niet aan het percentage Europees product.

- **Ontheffing zendernaam**

Met ingang van 1 juli 2008 kan elk bedrijf ontheffing krijgen van het verbod om in de naam van een commerciële radio- of televisiezender de eigen naam of het eigen beeldmerk te tonen of te vermelden. Dit nieuwe beleid is vastgelegd in de Beleidsregels ontheffing zendernaam commerciële omroep 2008.

Tot voor kort was het uitgangspunt dat alleen bedrijven die zich in hoofdzaak bezighouden met de productie van media-inhoud in aanmerking kwamen voor vermelding van de naam in de zendernaam. Gezien de toename van crossmediale samenwerkingsverbanden en de toenemende diversiteit in het gebruik van media is beperking tot mediabedrijven op dit punt niet goed meer te rechtvaardigen. Ook bedrijven die zich niet in hoofdzaak bezighouden met de productie van media-inhoud moeten de kans krijgen zich als nieuwe spelers op de markt te ontwikkelen. In de nieuwe beleidsregels is het Commissariaat daarom afgestapt van het onderscheid tussen media- en andere bedrijven.

5.3 BESLUITEN 2008

SANCTIEBESCHIKKINGEN

Datum	Omroep	Betreft	Aanleiding	Boete
14 augustus	MTV Networks BV	Nickelodeon Plus Supermarkten	Niet als reclamespot herkenbaar (Artikel 71f.1 Mw).	€ 50.000,-
14 augustus	TV10 BV – Jetix	Fristi Dance Game en Spellen Top 10	Niet als reclamespot herkenbaar (Artikel 71f.1 Mw).	€ 80.000,-

BESLISSINGEN OP BEZWAAR

Datum	Appelant	Betreft	Besluit
19 februari	Telecom Vision International BV	Hotradio 93 FM en Hotradio Plus	Bezwaren ongegrond, boete van € 10.000 blijft gehandhaafd.
1 juli	Massalia Telecom Nederland BV	Ontheffing Sexy Sat Television 1, Sexy Sat Television 2, Sexy Sat 3 TV en Sexy Sat 4 TV	Bezwaar ongegrond verklaard, besluit wordt herroepen.
9 oktober	MTV Networks BV	Nickelodeon Plus Supermarkten	Niet-ontvankelijk verklaard wegens overschrijding van de bezwaartermijn.

ONTHEFFINGEN

Datum	Omroep	Omschrijving
8 januari	Massalia Telecom Nederland BV	Voor het televisieprogramma <i>Sexy Sat Television 1</i> en <i>Sexy Sat Television 2</i> wordt ontheffing verleend. Het percentage Nederlands- of Friestalige programmaonderdelen voor deze programma's wordt vastgesteld op 10% voor het jaar 2007, 15% voor 2008 en 25% voor 2009. Voor de televisieprogramma's <i>Sexy Sat 3 TV</i> en <i>Sexy Sat 4 TV</i> worden deze percentages vastgesteld op 0% voor het jaar 2007, 10% voor 2008, 15% voor 2009 en 25% voor 2010. Als voorwaarde geldt dat het programmaformat niet wijzigt.
8 januari	MTV Networks BV	Voor het programma <i>Hihi met Sisi</i> wordt ontheffing verleend voor de programmatitel.
29 januari	SBS Broadcasting BV	Voor het programma <i>Das je goed recht</i> wordt ontheffing verleend voor de programmatitel.
28 februari	Efteling BV	Aan Efteling BV wordt ontheffing verleend voor de zenderaam Radio Efteling.
19 maart	MTV Networks BV	Aan <i>Nickelodeon Denmark</i> , en <i>VH1 Denmark</i> wordt ontheffing verleend van het verplichte percentage Nederlands- en Friestalige programmaonderdelen.
27 mei	Chellomedia Programming BV	Voor de televisieprogramma's <i>Arrivo Austria</i> en <i>Arrivo Switzerland</i> wordt ontheffing verleend. Het percentage Europese producties voor deze programma's wordt vastgesteld op 25% voor de jaren 2008 tot en met 2010. Als voorwaarde geldt dat het programmaformat niet wordt gewijzigd.
27 mei	Iberian Program Services C.V.	Voor de programma's <i>Canal Hollywood</i> , <i>Canal Panda</i> , <i>Odisea</i> en <i>Sol Música</i> wordt ontheffing verleend. Het percentage oorspronkelijke Nederlands- of Friestalige programmaonderdelen wordt vastgesteld op nul voor de duur van de verleende toestemming. Voor het televisieprogramma <i>Canal Hollywood</i> stelt het Commissariaat het percentage Europese producties vast op 0% voor het jaar 2008, 10% voor 2009, 15% voor 2010 en 25% voor 2011. Als voorwaarde geldt dat het programmaformat van deze vier televisieprogramma's niet wijzigt.
5 juni	Medicons – OUTTV media	Voor het televisieprogramma <i>OUTTV</i> wordt ontheffing verleend. Het percentage Europese producties wordt voor dit programma vastgesteld op 0% voor het jaar 2008, 10% voor 2009, 15% voor 2010 en 25% voor 2011.
17 juni	Het Gesprek TV BV	Het Gesprek TV BV vroeg voor <i>Het Gesprek</i> ontheffing van de verplichting dat een televisieprogramma van een commerciële omroep voor ten minste 10% uit programmaonderdelen dient te bestaan die kunnen worden aangemerkt als Europese producties van onafhankelijke producenten. Verzoek afgewezen.
24 juni	Casema BV	Casema vroeg ontheffing van de rapportageverplichting over de programmaquota. Dit is niet mogelijk en het verzoek is afgewezen.

ONTHEFFINGEN (VERVOLG)

Datum	Omroep	Omschrijving
3 juli	UPC Broadband Operations BV	Voor het Promotiekanaal UPC Showchannel is ontheffing verleend van het verplichte percentage Nederlands- en Friestalige programmaonderdelen.
3 juli	Slam TV	Voor Slam TV is ontheffing verleend van het verplichte percentage Europese producties en Nederlands- en Friestalige programmaonderdelen.
26 augustus	MTV Networks BV	MTV Denmark, MTV Sweden, MTV Norway, MTV Finland en Nickelodeon Nordic krijgen ontheffing van het verplichte percentage Nederlands- en Friestalige programmaonderdelen.
1 september	Game Network BV	Psychic TV, Lucky Star, Blue Kiss en LiveXXXtv krijgen ontheffing van het verplichte percentage Nederlands- en Friestalige programmaonderdelen.
25 september	Regionaal Televisie Netwerk Limburg	Niveau TV Magazine krijgt ontheffing voor de programmatitel.
4 november	MTV Networks BV	Comedy Central Sweden krijgt ontheffing van het verplichte percentage Nederlands- en Friestalige programmaonderdelen.
16 december	SBS Broadcasting BV	Het Staatsloterij Oudejaarsfeest krijgt ontheffing voor titelsponsoring.

WAARSCHUWINGEN

Datum	Omroep	Omschrijving
22 december	MTV Networks BV	Programmaquota 2007
22 december	Free X TV	Programmaquota 2007
22 december	The Box Holland BV	Programmaquota 2007
22 december	Sapphire Media International BV	Programmaquota 2007
22 december	TV4U BV	Programmaquota 2007
22 december	SBS Broadcasting BV	Programmaquota 2007

WOB-VERZOEKEN

Datum	Omroep	Programma	Besluit
15 september	Rato zender techniek	Efteling Radio	Toegewezen: de afschriften zijn toegezonden.
18 september	Slam!FM	Slam!FM	Afgewezen: er waren geen stukken in huis.

HANDHAVINGSVERZOEKEN

Datum	Omroep	Onderwerp	Besluit
24 juni	Wild FM BV	Wild FM heeft een aantal vragen voorgelegd over activiteiten van FunX, Stichting Colorful Radio, FunX B.V. en Stichting G4 Radio.	Verzoek afgewezen. Met uitzondering van ICE FunX G4 en FunX Nuenen.
23 december	TV Oranje	Ledenwerfactie	Handhavingsverzoek afgewezen.

6

KABELZAKEN

6. KABELZAKEN

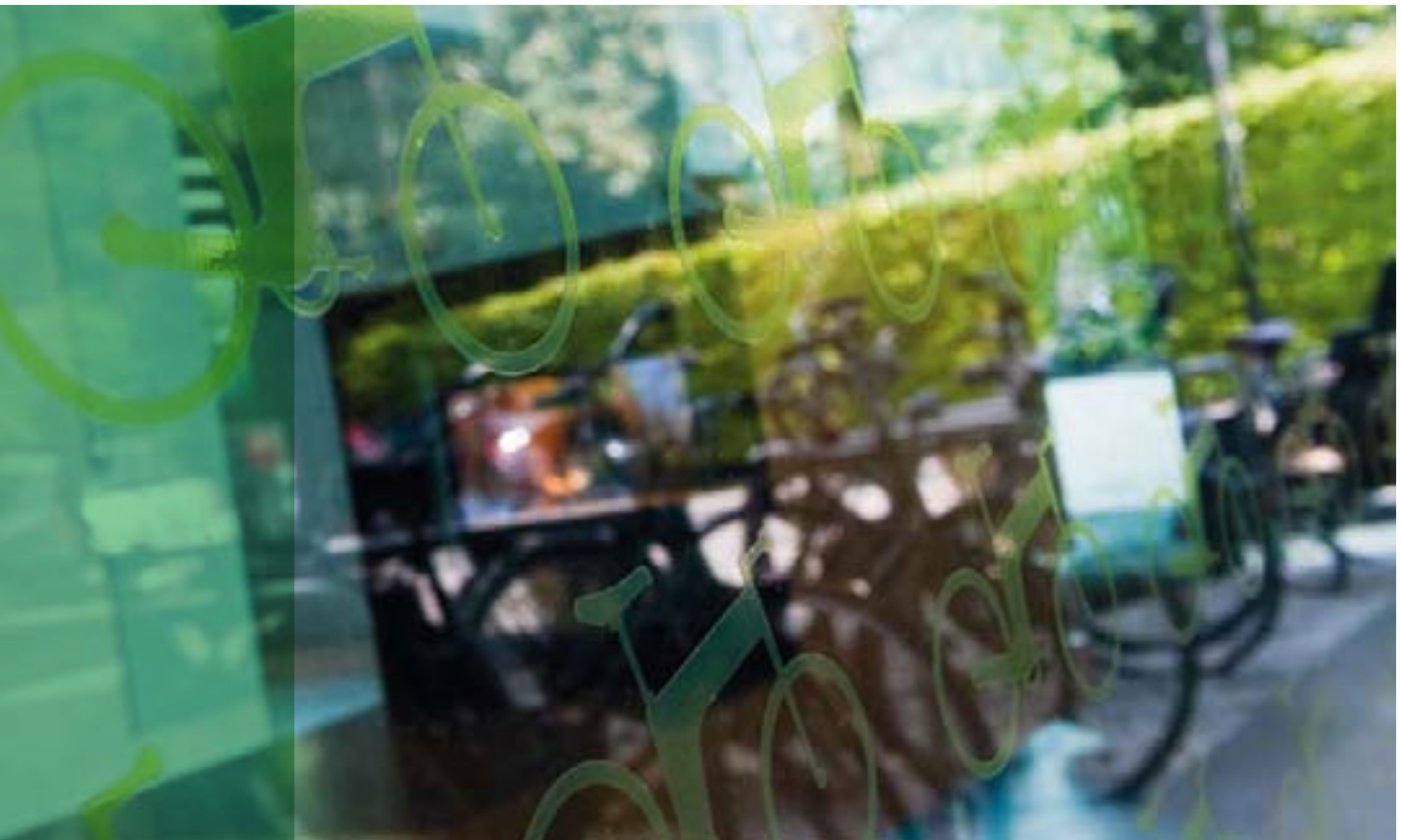
AL ENIGE JAREN VORMT DE VERVANGING VAN DE PROGRAMMARADEN DOOR EEN CO-REGULERINGSMODEL ONDERWERP VAN GESPREK TUSSEN HET MINISTERIE VAN OCW EN DE VERENIGING VAN KABELBEDRIJVEN NLKABEL, VOORHEEN VECAL. IN EEN TIJD WAARIN DIGITALISERING ANALOGE SYSTEMEN STEEDS MEER NAAR DE MARGE VERWIJST, IS DE VRAAG VAN BELANG WAT VOOR HET PROGRAMMA-ADVIES DOOR DE PROGRAMMARADEN IN DE PLAATS MOET KOMEN.

Op dit moment moeten kabelexploitanten, naast een must-carryverplichting van een aantal voorgeschreven zenders, zich ook houden aan het programma-advies van de door de gemeente ingestelde programmaraad. Dat limiteert hun keuzevrijheid in de toch al beperkte ruimte op de analoge kabel aanzienlijk. Hoewel de Europese Commissie ertegen is dat overheden op onheuse gronden beperkingen opleggen aan bedrijven, worden deze beperkingen toegestaan zolang het over de in ruimte beperkte analoge kabel gaat. Zodra alles gedigitaliseerd is, zullen deze beperkingen moeten vervallen.

In het voorstel voor coregulering dat nu wordt besproken, kunnen kabelexploitanten het werk

van programmaraden zelf waarnemen door markt-onderzoek te verrichten naar de gewenste samenstelling van kabelpakketten en door, ter controle daarvan, een klantenpanel zich een oordeel te laten vormen over het voorgestelde kabelpakket. Tot op heden hebben de kabelexploitanten echter niet de indruk dat het instellen van een klantenpanel veel verbetering zal brengen ten opzichte van een programmaraad. De besprekingen zullen ook in 2009 worden voortgezet.

Traditionele telecommunicatiebedrijven en kabelmaatschappijen begeven zich steeds vaker op elkaars terrein. Zo bood KPN in 2008 televisie aan en waagden kabelmaatschappijen als Ziggo en UPC zich aan

telefonie. In het licht van deze ontwikkelingen, die worden gevoed door de razendsnelle digitalisering, zullen het Commissariaat en de OPTA, de Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit, elkaar in beleid en toezichtsterreinen steeds vaker tegenkomen – en mogelijk zelfs overlappen. Volgens de Telecommunicatiewet dienen de OPTA en het Commissariaat in het belang van een effectieve en efficiënte besluitvorming afspraken te maken over de wijze van behandeling van aangelegenheden van wederzijds belang. Daarom achtten beide toezichthouders het wenselijk een protocol op te stellen over de afstemming en samenwerking bij hun toezicht op de naleving van de Mediawet en de Telecommunicatiewet. Op 2 december 2008 werd dit protocol door voorzitters ondertekend.

CO.MEDIA 128

SAMENWERKINGSPROTOCOL COMMISSARIAAT EN OPTA: AFSPRAKEN VOOR EFFECTIEF TOEZICHT

Eind 2008 hebben het Commissariaat voor de Media (CvdM) en de Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit (OPTA) hun samenwerking met de ondertekening van een protocol officieel bekrachtigd. Robin van Zoest (senior medewerker bestuursondersteuning bij OPTA) en Dirk Oudenaarden (hoofd Zendtijd en Kabelzaken bij het Commissariaat voor de Media) laten hun licht schijnen over nut en noodzaak van samenwerking en het vastleggen daarvan in het samenwerkingsprotocol.

OPTA is net als het Commissariaat een zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) dat op afstand van een ministerie opereert. Bij het Commissariaat is dat het ministerie van OCW en bij OPTA het ministerie van Economische Zaken. De wettelijke basis voor de samenwerking tussen de twee toezichthouders is vastgelegd in de Telecommunicatiewet. Daarin staat dat OPTA en Commissariaat met het oog op een efficiënte besluitvorming afspraken maken over de behandeling van aangelegenheden van wederzijds belang. Het gaat om die zaken waar het toezicht van beide organisaties elkaar raakt en dus afstemming nodig is.

Nauwe afstemming

Van Zoest: "OPTA houdt toezicht op de post en op elektronische communicatiemarkten. Doel is de

concurrentie op deze markten te bevorderen zodat er meer keuzemogelijkheden en eerlijke prijzen voor consumenten ontstaan. In dit verband houdt OPTA onder andere toezicht op de nakoming van verplichtingen uit de Telecommunicatiewet als het gaat om toegang tot de kabel." Oudenaarden vult aan: "Het Commissariaat op zijn beurt zorgt voor de mediawettelijke handhaving van de verplichtingen van programma-aanbieders als het gaat om het opnemen van programma's met de must-carrystatus in het programmapakket en de advisering over de samenstelling van het programmapakket door programmaraden. Eventuele regels en besluiten op dit vlak van zowel OPTA als Commissariaat vragen om nauwe afstemming."

Transparantie

In dit verband heeft het Commissariaat al in 2001 in beleidsregels vastgelegd dat het Commissariaat OPTA om advies vraagt als er financieel-economische aspecten met een zaak gemoeid zijn. Ook zijn er afspraken gemaakt over de bevoegdheidsverdeling bij geschillen over programmapakketten. Daarbij is toen afgesproken dat het Commissariaat OPTA informeert over de ontvangst van een handhavingverzoek en in welke gevallen een rechtzoekende zich moet wenden tot het Commissariaat en wanneer tot OPTA. De vastlegging van deze afspraken in een samenwerkingsprotocol biedt volgens Oudenaarden niet alleen houvast voor de toezichthouders, maar "creëert ook transparantie naar de buitenwereld."

Overlap in beleid en toezicht

Ook de snelle ontwikkelingen op de communicatiemarkten zijn volgens Van Zoest een belangrijke reden geweest om de afspraken tussen OPTA en het Commissariaat in een protocol vast te leggen. "Traditionele telecommunicatiebedrijven en kabelmaatschappijen begeven zich steeds vaker op elkaars terrein. Zo biedt KPN televisie aan en wagen kabelaars als Ziggo en UPC zich aan telefonie. In het licht van de razendsnelle digitalisering is overlap in beleidsdoelstellingen en toezichtsterreinen van Commissariaat en OPTA niet ondenkbaar. Als beide organisaties adequaat op nieuwe technieken en mediavormen willen reageren, is het nodig dat het Commissariaat en OPTA regelmatig met elkaar overleggen en nauw met elkaar samenwerken. Immers, voor effectief toezicht is nodig dat regels op elkaar aansluiten en de innovatie van de sector niet in de weg staan. Dit protocol biedt daarvoor een goede basis."

6.1 HANDHAVING

De Mediawet bepaalt dat de abonnees op de kabel een pluriform samengesteld wettelijk minimumpakket moet worden geboden van 25 radio- en 15 televisieprogramma's. Een door de gemeenteraad ingestelde programmaraad adviseert over het minimumpakket en de kabelexploitant mag alleen om zwaarwichtige redenen van dat advies afwijken. Klachten met betrekking tot de overige programma's (de programma's van het standaardpakket die niet behoren tot het wettelijke minimumpakket), moeten worden voorgelegd aan de OPTA. In 2008 heeft het Commissariaat 4 besluiten genomen naar aanleiding van verzoeken om bestuursrechtelijke handhaving van artikel 82k.

ARTIKEL B2K

De Programmaraad Amstelveen (PRA) diende in 2007 een handhavingsverzoek in tegen Casema, omdat die afweek van het Radio Advies 2007 door onder meer de Concertzender niet door te geven. Het Commissariaat stelde vast dat de NPO de Concertzender niet beschikbaar stelt voor uitzending in analoge FM-pakket – en dus niet voor uitzending in wettelijk minimumpakket – en dat Casema een zwaarwichtige reden heeft om van het Radio Advies af te wijken. Met een nieuwe beslissing op bezwaar, van 29 april 2008, komt het Commissariaat hierop terug. Aanleiding is de NPO-brief van 11 april 2008, die meldt dat NPO niet bereid was en is de kosten te betalen die verbonden zijn aan uitzending van de Concertzender. Ook de betrokken kabelexploitanten willen die kosten niet voor hun rekening nemen, waardoor de facto de Concertzender niet beschikbaar is voor betaalde uitzending in de (analoge) FM-radiopakketten. Uit de wetsgeschiedenis blijkt echter niet dat het betalen van een geringe vergoeding of het voor eigen rekening nemen van geringe kosten als zwaarwichtige reden moet worden beschouwd. Aangezien de financieel-economische exploitatiemogelijkheden van Casema als gevolg van deze kosten niet in gevaar worden gebracht, heeft Casema geen zwaarwichtige reden om af te wijken van het PRA-advies. Het Commissariaat legt Casema een boete op van € 1,-. Casema is gehouden het advies van de PRA tot opnemen van het programma Concertzender in het wettelijke minimumpakket op te volgen.

Het verzoek van de Programmaraad Haarlem om bestuursrechtelijke handhaving jegens UPC, wegens het afwijken van het Radio Advies 2007, leidde voor zover het de Concertzender betreft, dankzij bovenstaand besluit tot dezelfde uit-

komst. UPC zendt de Concertzender nu uit via haar omroepnetwerk.

Casema, inmiddels Ziggo geheten, verzocht de Rechtbank Amsterdam echter om een voorlopige voorziening en de Voorzieningenrechter oordeelde vervolgens op 28 juli 2008 dat het besluit van het Commissariaat berust op ontoereikend onderzoek en dat het onvoldoende is gemotiveerd. Ook ten aanzien van het ontbreken van de zwaarwegende redenen waarop Ziggo zich beroept, ontbreekt zowel ten aanzien van de financiële als technische bezwaren enig onderzoek van het Commissariaat. Het verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening wordt toegewezen. De bodemprocedure zal in de loop van 2009 worden voortgezet.

De Stichting Programmaraad Oost-Gelderland (SPOG) verzoekt op 2 september 2008 om bestuursrechtelijke handhaving jegens Stichting CAI Borculo, omdat zij afwijkt van het radioadvies voor de programma's BBC Worldservice, Deutsche Welle, France International en Today FM. Het Commissariaat constateert echter dat geen enkel lid van de SPOG aangesloten is op het omroepnetwerk van CAI Borculo, hetgeen in strijd is met de Mediawet. Het Commissariaat stelt daarnaast vast dat aan de samenstelling van het wettelijke minimumpakket dat CAI Borculo uitzendt ten onrechte geen programmaraadadvies ten grondslag ligt. Het Commissariaat wijst de gemeenteraad van Berkelland op de verplichting een programmaraad in te stellen of aansluiting te zoeken bij de SPOG. Het verzoek om bestuursrechtelijke handhaving wijst het Commissariaat op 7 oktober 2008 af.

In het advies van de Programmaraad Zuid Oost Flevoland is Family7 aangeduid als reserverzender. Het Commissariaat stelt bij zijn besluit van 30 september 2008 vast dat dit betekent dat dit programma alleen in het advies over het wettelijke minimumpakket wordt opgenomen indien er in de desbetreffende gemeente geen publiek lokaal televisieprogramma wordt verzorgd en uitgezonden. In Almere zendt de lokale omroepinstelling een televisieprogramma uit, zodat Family7 aldaar buiten het wettelijke minimumpakket valt. Het wegvallen van een ander programma, PodiumTV, doet daar niets aan af. Bovendien is het wettelijke minimumpakket naar het oordeel van het Commissariaat pluriform samengesteld. Er is geen reden voor UPC af te wijken van het programmaraadadvies.

Het handavingsverzoek van Family7 wijst het Commissariaat derhalve af.

ARTIKEL B21

In de Mediawet is vastgelegd welke programma's de kabelexploitant verplicht moet uitzenden naar alle aangeslotenen: het zogeheten must-carry-pakket. In 2008 ontving het Commissariaat twee verzoeken voor ontheffing.

- **Gelre FM in Mariëvelde**

UPC heeft het Commissariaat verzocht om ontheffing van de verplichting het teksttelevisieprogramma van de lokale publieke omroep de Stichting Gelre Media voor Oost-Gelre (hierna: Gelre FM) via de kabel uit te zenden in de kern Mariëvelde van de gemeente Oost Gelre. UPC bracht naar voren dat de kern Mariëvelde behoorde tot de gemeente Ruurlo, maar sinds de

gemeentelijke herindeling van 1 januari 2005 deel uitmaakt van de gemeente Oost-Gelre. De rest van de gemeente Ruurlo is ingedeeld bij de gemeente Berkelland. Nu bestaat er geen fysieke verbinding tussen Mariëvelde en de rest van Oost-Gelre en in Mariëvelde zijn slechts 147 aangeslotenen op de kabel van UPC. Een verbinding van de kabel in Mariëvelde met de kabel in Oost-Gelre is mogelijk, maar de daarmee gemoeide kosten bedragen ruim € 35.000,-

Het Commissariaat was van oordeel dat het in dit geval, gezien de kosten die UPC zal moeten maken, niet onredelijk is dat de aangeslotenen in Mariëvelde het teksttelevisieprogramma van Gelre FM niet kunnen ontvangen. Het Commissariaat verleende UPC bij besluit van 29 april 2008 ontheffing van die doorgifteverplichting, ook omdat het radioprogramma van Gelre FM wel via de kabel van UPC in Mariëvelde wordt uitgezonden.

- **Vlaamse radio in Huissen**

De Stichting Kabeltelevisie Huissen (SKH) is een kabelexploitant met circa 6.100 aansluitingen in Huissen (gemeente Lingewaard) en een paar straten daarbuiten. De andere kabelexploitant in Lingewaard is UPC, met circa 7.700 aansluitingen. De SKH verzocht om ontheffing van de verplichting twee radioprogramma's van de Nederlandstalige landelijke Belgische omroepdienst via de kabel in Huissen uit te zenden. De SKH voerde aan dat de twee Vlaamse radioprogramma's kunnen worden doorgegeven indien er een verbinding wordt aangelegd tussen de kabelnetwerken van UPC en SKH. De eenmalige kosten voor deze aanleg worden geraamd op ten minste € 35.000,-. De doorgiftekosten zullen jaarlijks € 2.500,- bedragen, voor SKH geen haalbare kaart. Een andere, goedkopere, mogelijkheid voor SKH is om het signaal van de twee Vlaamse radioprogramma's als livestream via internet te betrekken. De eenmalige kosten daarvan bedragen € 7.500,- en de jaarlijkse kosten circa € 400,-. De distributie is dan echter niet gegarandeerd en er zullen vertragingen optreden. Bij besluit van 16 december 2008 heeft het Commissariaat dit ontheffingsverzoek afgewezen. Het Commissariaat overweegt daarbij dat de optie om het signaal via internet te betrekken voldoende zekerheid biedt aan de aangeslotenen en dat de (geringe) vertraging waarmee de programma's zullen worden uitgezonden geen aanleiding mag vormen de programma's in z'n geheel niet uit te zenden.

7

OVERIGE
MEDIAZAKEN

7 OVERIGE MEDIAZAKEN

7.1 ONDERZOEK NAAR COPRODUCTIES

Het Commissariaat heeft in opdracht van de minister van OCW onderzoek gedaan naar de naleving van de regels met betrekking tot coproducties door de rijksoverheid. De regels voor cofinanciering van omroepproducties zijn in 2004 aangescherpt en bepalen bijvoorbeeld dat coproducties van tevoren moeten worden aangemeld bij de Rijksvoorlichtingsdienst, die toetst of de plannen aan alle regels voldoen. Zo mogen er geen bewindspersonen in het betreffende programma(onderdeel) optreden, mag niet meer dan vijftig procent worden gefinancierd en moet duidelijk worden vermeld welk ministerie heeft bijgedragen en met welk oogmerk.

Coproductie door de overheid is niet toegestaan

als het programma geheel of gedeeltelijk bestaat uit nieuws, actualiteiten of politieke informatie; dit om de schijn van overheidspropaganda te vermijden. Ook amusementsprogramma's vallen buiten de boot, tenzij de beoogde doelgroep niet langs een andere weg valt te bereiken. Overigens blijft in alle gevallen de omroep verantwoordelijk voor vorm en inhoud van de programma's, hetgeen ook al in de programmastatuten van de omroepen is vastgelegd.

Uit het onderzoek bleek dat de ministeries in de jaren 2006 en 2007 gezamenlijk ruim € 8,5 miljoen hebben besteed aan coproducties, oplopend van € 226.252 door SZW tot ruim € 2 miljoen door Buitenlandse Zaken. De commerciële omroepen ontvingen € 5.039.820, € 3.255.839 ging naar de NPO en 'slechts' € 360.347 naar lokale en regionale omroepen. In alle gevallen bleef de bijdrage van de overheid onder de voorgeschreven vijftig procent en slechts in vijf van de 333 gecontroleerde programmaonderdelen trad een minister op. Vermelding van het coproducerende ministerie ontbrak in 13 procent van de gevallen, terwijl het voorschrift ook het oogmerk van coproductie te vermelden in liefst 59 procent werd genegeerd. Van de 94 coproducties voldeden niet meer dan zestien aan alle aanwijzingen.

De Ministerraad heeft besloten per 1 augustus 2008 geen financiële bijdragen meer te leveren voor de vervaardiging van omroepprogramma's. Ondanks de strikte regels komen coproducties met enige regelmaat in opspraak wegens vermeende aantasting van de onafhankelijkheid van de omroepen of ongewenste overheidsbeïnvloeding. En hoewel coproducties zijn bedoeld voor publieksvoorlichting, hebben ze in een aantal gevallen meer het karakter gekregen van een aanvullende inkomstenbron (subsidie) voor omroepen en productiemaatschappijen. Om die reden is besloten te stoppen met alle overheidsfinanciering voor het maken van televisieprogramma's – afgezien van de omroepbijdragen die via de Mediawet zijn geregeld.

7.2 BELEID EN ONDERZOEK RICHTLIJN AUDIOVISUELE MEDIADIENSTEN

De nieuwe Europese richtlijn voor AV-media-diensten moet per december 2009 in de

Nederlandse mediawetgeving zijn geïmplementeerd. De vraag die het ministerie daarvoor moet beantwoorden is aan welke criteria een dienst moet voldoen om als audiovisuele mediadienst te kunnen worden gekwalificeerd. Voorlopig worden de volgende criteria gehanteerd:

- Er wordt lineair of non-lineair een audiovisuele mediadienst aangeboden;
- De aanbieder van de dienst is verantwoordelijk voor redactionele selectie en presentatie;
- Het programma is bestemd voor een algemeen publiek (massamedium);
- Het hoofdoel is het aanbieden van programma's;
- Het gaat om een economische activiteit.

Het Commissariaat is zich in 2008 vast gaan voorbereiden op die nieuwe wetgeving door te onderzoeken welke invloed deze criteria zullen hebben op de handhaving. Daartoe wordt ook een inventarisatie gemaakt van mediadiensten die onder deze nieuwe richtlijn zullen vallen.

7.3 MEDIAMONITOR

VERLENGING TIJDELIJKE WET MEDIACONCENTRATIES

Op 13 juni 2007 is de Tijdelijke wet mediaconcentraties (Twm) in werking getreden. Met deze wet zijn de regels voor crossownership binnen de media versoepeld en heeft de Mediamonitor van het Commissariaat een wettelijke basis gekregen. In de Twm is tevens vastgelegd dat het Commissariaat de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) adviseert over fusies en overnames op de mediapmarkt om concentratie van opiniemacht te voorkomen.

In 2009 moet bij Koninklijk Besluit worden beslist of de Tijdelijke wet mediaconcentraties per 1 januari 2010 zal worden verlengd. Een verlenging van enkele jaren maakt het mogelijk te onderzoeken hoe opiniemacht van mediabedrijven het best kan worden gemeten en gewaardeerd. In de Mediamonitor die in 2008 is uitgebracht, is een nieuw model ontwikkeld voor het meten van opiniemacht, dat uitgaat van het aandeel van mediabedrijven op de totale nieuwsmarkt. Het model incorporeert niet alleen nieuwsvoorziening via radio, televisie en kranten, maar ook via internet, waarop een groeiend aantal nieuwssites beschikbaar is. Het Commissariaat bepleit dan ook een verlenging van de Twm om, in nauwe samenwerking met betrokken brancheorganisaties en marktpartijen, te komen tot een toekomstgerichte

en techniekonafhankelijke operationalisatie van opiniemacht binnen de media.

RAPPORT MEDIACONCENTRATIE IN BEELD 2007

In de zevende Mediamonitor heeft het Commissariaat de concentratie en pluriformiteit van de Nederlandse media in 2007 in beeld gebracht. Er is onderzoek gedaan naar nieuwsgebruik in Nederland en naar het internationale fenomeen van de zoekmachine, naast de gebruikelijke evaluatie van ontwikkelingen in de media.

• Trends en ontwikkelingen

De opvallendste ontwikkelingen in 2007 waren de beëindiging van televisiezender Tien, de daarop volgende overname van Talpa-programma's en presentatoren door RTL en de terugkeer van het eredivisievoetbal bij de NOS. Wegens tegenvallende kijkcijfers bracht de NPO het aantal publieke themakanalen van zeventien terug tot twaalf. Verder trad eind 2007 de Europese Richtlijn voor audiovisuele mediadiensten in werking, die zich richt op alle audiovisuele mediadiensten, dus ook die op internet. Nadere invulling van het begrip 'audiovisuele mediadienst' wordt overgelaten aan de nationale wetgever. In de Nederlandse regelgeving zal de nieuwe Richtlijn eind 2009 zijn geïmplementeerd.

• Commerciële etherradio

In 2007 maakte PCM de vergissing twee radiostations te kopen die wegens formatverplichtingen niet konden worden omgevormd tot nieuwsstation. Ook voor BNR Nieuwsradio is het door de vastgelegde formats onmogelijk te reageren op een formatwijziging van de publieke concurrent Radio1. Het vastleggen van een formatverplichting voor commerciële etherradio heeft zo een onbedoeld remmend effect op de pluriformiteit van het nieuwsaanbod. Het Commissariaat pleit dan ook voor een soepeler regeling, die het mogelijk maakt formats tussentijds bij te stellen. Ook is het de vraag of het voorschrift dat (gelieerde) instellingen slechts één commerciële etherfrequentie mogen bezitten nog wel toegevoegde waarde heeft. Radiostations gaan tegenwoordig met bijbehorende frequenties van hand tot hand zonder dat het voor de inhoud van het programma veel uitmaakt.

• Transparantie in eigendomsverhoudingen

Wie is de master over welke voice? Voor een goed beeld van de opiniemacht van media is transparantie van eigendomsverhoudingen binnen de media-

sector een eerste vereiste. Voor de beschrijving van die verhoudingen maakte de Mediamonitor tot dusver gebruik van openbare bronnen, zoals jaarverslagen van beursgenoteerde ondernemingen en het register van de Kamers van Koophandel, maar mede door buitenlandse overnames wordt het steeds moeilijker om zo een volledig beeld te krijgen. Daarom pleit het Commissariaat ervoor om mediabedrijven die onder de Mediawet en de Tijdelijke wet mediaconcentraties vallen ten behoeve van de Mediamonitor openbaar informatie te laten verschaffen over de eigendoms- en zeggenschapsverhoudingen.

- **Nieuwsgebruik in Nederland**

Meer dan tweederde van de totale tijd die aan nieuws wordt besteed, gaat op aan radio en televisie, zo blijkt uit het onderzoek naar nieuwsgebruik in Nederland. Televisie wordt als nieuwsbron het meest gebruikt en gewaardeerd. Dagbladen staan bij de oudste generatie op nummer twee, bij de jongste generatie komen die pas op plaats vier, na radio en internet. Tussen de generaties bestaan behoorlijke verschillen in nieuwsgebruik. Jongeren kiezen, in tegenstelling tot oudere generaties, vooral voor gratis nieuws in de vorm van televi-

sie, internet of gratis dagbladen; titels met korte berichtgeving, maar met hoge actualiteitswaarde. De verwachting is dan ook dat internet een steeds grotere rol zal spelen in de nieuwsvoorziening. Dat is ook de reden dat het nieuwe crossmediale model voor onderzoek naar opiniemacht beter inspeelt op de werkelijke verhoudingen.

- **Rol zoekmachines in informatievoorziening**

Zoekmachines zijn onmisbaar bij het vinden van informatie op internet. Google.nl is in Nederland de meest gebruikte zoekmachine met een aandeel van ruim 90 procent. Concurrenten als ilse.nl en vinden.nl blijven onder de vijf procent. Zoekmachines leven vooral van inkomsten uit de advertentiemarkt: verwacht wordt dat in 2012 in totaal 50 miljard dollar besteed zal worden aan online advertenties, waarvan 20 miljard aan zoekmachines. Dit rechtvaardigt de vraag of zoekmachines bestaan om gebruikers zo eerlijk mogelijke resultaten te bieden of om zo veel mogelijk geld te verdienen.

Aanbieders van websites kunnen hoge posities in de resultatenlijst kopen, waarbij de relevantie van ondergeschikt belang is. Koppel dit gegeven aan het feit dat de markt voor zoekmachines door één aanbieder wordt gedomineerd en het is duidelijk dat deze ontwikkelingen scherp in de gaten moeten worden gehouden. Temeer daar beleidsmatige en juridische inkadering van zoekmachines in Europa nog niet eens is begonnen.

- **Kwaliteit van de nieuwsvoorziening**

De toekomst van betaalde nieuwsmedia is, ondanks alle crossmediale initiatieven, verre van rooskleurig. Jongeren groeien op met nieuws dat vrij te verkrijgen is en hebben tegelijk een voorkeur voor snelle en korte berichtgeving. Het gevolg kan zijn dat de nieuwsvoorziening verschaalt. Het Commissariaat bepleit te onderzoeken of overheidssteun mogelijk is voor kwalitatief hoogwaardige nieuws- en informatieproducten.

7.4 TOEZICHT NICAM

Het Commissariaat voor de Media is belast met het metatoezicht op het Nederlands Instituut voor de Classificatie van Audiovisuele Media (NICAM). Dit toezicht richt zich zowel op de kwaliteit van de classificaties als op de criteria die het instituut gebruikt om te bepalen of de classificatie betrouwbaar, valide, stabiel, consistent en nauwkeurig is. De steekproef voor het kwaliteitsonderzoek wordt jaarlijks in overleg met het Commissariaat opgezet.

Het Commissariaat voor de Media heeft de minister van OCW laten weten dat het NICAM in 2007 goed heeft gefunctioneerd. In deze brief is ook een aantal punten naar voren gebracht die met het oog op de bescherming van minderjarigen aandacht verdienen. Zo heeft de uitbreiding van het toezicht van televisie naar 'audiovisuele mediadiensten' in de herziene Europese televisierichtlijn ook consequenties voor het toezicht van het NICAM, dat vooralsnog uitsluitend is gericht op reguliere televisieprogramma's.

Zowel het Commissariaat voor de Media als het NICAM hebben een verantwoordelijkheid als het gaat om bescherming van jeugdigen tegen 'ernstige schade' door bijvoorbeeld pornografische scènes op televisie. De wetenschapscommissie van het NICAM acht een definitie of operationalisering van het begrip 'ernstige schade' echter niet mogelijk, daarom zal het Commissariaat met het ministerie overleggen over de wijze waarop toch invulling kan worden gegeven aan dit begrip.

Hoewel het NICAM altijd heeft gesteld dat tekst niet schadelijk is, werpen klachten over seksadvertenties op teletekst de vraag op of omroepen op hun teletekstpagina's zonder meer mogen plaatsen wat zij willen. Het Commissariaat vindt dat stappen genomen moeten worden en stelt voor dit in het toezicht van het NICAM op te nemen. De minister is gevraagd of een wijziging van de Mediawet soelaas kan bieden.

In artikel 52d van de Mediawet staat dat een omroep programma's die schade kunnen toebrengen aan de ontwikkeling van jongeren onder zestien jaar alleen mag uitzenden als de omroep is onderworpen aan toezicht en regelgeving van het NICAM. Aanbieders van een omroepzender mogen echter toetsbeelden en informatie over hun programma's uitzenden via zogenaamde informatiekkanalen, die niet onder dit artikel vallen. Dit betekent dat op deze informatiekkanalen overdag beelden kunnen worden getoond die niet geschikt zijn voor jeugdigen onder de twaalf

of zestien jaar. Het Commissariaat heeft de minister gevraagd ook op dat punt de Mediawet aan te passen.

Ook bij de Europese Commissie komen na elk weekend klachten binnen over ongecodeerde uitzending van pornokanalen. Het NICAM heeft daarop gereageerd door een waarschuwing uit te delen aan een Nederlandse aanbieder van een overdag uitgezonden promo van een pornofilm. Het NICAM en het Commissariaat houden scherp in de gaten of dit incidenten zijn of dat het systematisch voorkomt.

7.5 NIEUWE BELEIDSREGELS VOOR PROGRAMMA BIJZONDER DOEL

Bedrijven die een programma uit willen zenden ter ondersteuning van hun (bedrijfs)activiteiten, kunnen dat vanaf 1 juli 2008 doen onder de noemer van 'programma voor een bijzonder doel'. Tot 1 juli verleende het Commissariaat op basis van de betreffende regelgeving in de Mediawet uitsluitend toestemming aan evenementenzenders. Voor deze zenders geldt de voorwaarde van zowel een beperkt bereik als een beperkte duur.

Vanwege de groeiende behoefte aan kleinschalige FM-toepassingen voor bedrijfsondersteunende diensten, heeft het Commissariaat de toepassing van de betreffende regelgeving verruimd. Programma's ter ondersteuning van bedrijfsactiviteiten hoeven niet te voldoen aan het vereiste van een beperkte duur, maar enkel aan dat van een beperkt bereik. In de nieuwe 'Beleidsregels toestemming programma voor een bijzonder doel 2008' zijn de uitgangspunten en de uitwerking van de voorwaarden voor zowel een evenementenzender als voor een bedrijfsondersteunende dienst opgenomen.

De toestemming voor een bedrijfsondersteunende dienst wordt voor een jaar verleend en kan jaarlijks worden verlengd. Om te voorkomen dat een commerciële omroep op basis van de nieuwe regelgeving een extra frequentie verwerft, is vastgelegd dat deze geen toestemming kan krijgen voor een programma voor een bedrijfsondersteunende dienst. Ook overheidsinstellingen en publieke omroepen komen hiervoor niet in aanmerking. Om het onderscheid tussen een toestemming voor een bedrijfsondersteunende dienst en een toestemming voor commerciële omroep te bewaken, is het uitzenden van reclameboodschappen van derden niet toegestaan in het bedrijfsondersteunende programma.

7.6 CONSUMENTENAUTORITEIT

Sinds begin 2006 is het Commissariaat voor de Media sectorspecifieke toezichthouder voor de Consumentenautoriteit als het gaat om de regels uit de Europese Televisierichtlijn over reclame, sponsoring en telewinkelen. De taak van het Commissariaat bestaat eruit handhavend op te treden als een uitspraak van de Stichting Reclame Code (SRC) over inbreuken op het gebied van de Televisierichtlijn niet wordt opgevolgd. Net als in 2007 leverde dit in 2008 geen zaken op.

7.7 INTERNATIONALE ACTIVITEITEN VAN HET COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA IN 2008

• Europese Werkgroep Toezichthouders

De werkgroep van toezichthouders op audiovisuele mediadiensten (AMVD) vergaderde op 4 juli 2008 in Brussel. Deze werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de toezichthouders op de omroep in de 27 lidstaten van de EU, kandidaat-lidstaten als Turkije en de landen binnen de Europese Economische Ruimte die geen lid zijn van de EU, zoals Noorwegen en IJsland. Een groot deel van de bijeenkomst werd besteed aan de definitie van 'audiovisuele mediadienst', het centrale begrip uit de nieuwe AVMD Richtlijn. Wolfgang Schultz van het Hans-Bredow-Instituut, een in Hamburg gevestigd instituut voor mediaonderzoek, sprak over het concept van 'redactionele verantwoordelijkheid', een van de onderdelen van het begrip 'audiovisuele mediadienst'. De OFCOM, de Britse toezichthouder, maakte vervolgens duidelijk dat bij mediadiensten niet altijd duidelijk is op welk niveau de redactionele verantwoordelijkheid wordt uitgeoefend. Ook werd een presentatie gegeven over Mavise, een databank met een overzicht van alle in Europa te ontvangen televisieomroepen. De European Audiovisual Observatory, het aan de Raad van Europa in Straatsburg gelieerde onderzoeksinstituut, is verantwoordelijk voor Mavise. Verder werd stilgestaan bij de verschillende vormen van samenwerking tussen toezichthouders in Europa en de toenemende klachten die kijkers bij de Europese Commissie indienen over pornozenders in Europa.

• Contact Comité

Het Contact Comité is een overlegorgaan van de EU-lidstaten, voornamelijk bestaand uit vertegenwoordigers van nationale ministeries met verantwoordelijkheid voor mediawetgeving, dat onder voorzitterschap van de Europese Commissie discussieert over interpretatie en toepassing van de AVMD Richtlijn. Het Contact Comité vergaderde

op 18 juni 2008 in Brussel. Een van de onderwerpen op de agenda was de – niet gekwantificeerde – verplichting in de AVMD Richtlijn om binnen het non-lineaire (on demand) domein van audiovisuele mediadiensten Europese producties aan te bieden. Enkele landen lichtten toe hoe ze deze verplichting willen invullen.

Ook werd gesproken over coregulering, volgens de Europese Commissie een belangrijk instrument om doeleinden als de bescherming van minderjarigen en een duidelijke scheiding tussen redactie en commercie te realiseren. De Commissie ging tevens nader in op de gewijzigde reclame- en sponsorvoorschriften van de AVMD Richtlijn. Een ander discussieonderwerp was het in de Richtlijn neergelegde flitsenrecht. Deze regeling houdt in dat een partij met exclusieve uitzendrechten van een belangwekkend evenement moet toestaan dat een andere omroep beelden van die gebeurtenis kortstondig gebruikt in nieuwsprogramma's.

De volgende bijeenkomst van het Contact Comité, op 16 december 2008 in Brussel, stond in het teken van de voortgang van de implementatie van de AVMD Richtlijn. Op dat moment resteerde er nog precies één jaar voordat de Richtlijn moet zijn omgezet in de nationale wetgeving van de EU-lidstaten. Het Commissariaat gaf op verzoek van de Europese Commissie een korte presentatie over het onderwerp zelfpromotie. De daaropvolgende discussie met de Europese Commissie en lidstaten maakte duidelijk dat de invulling door het Commissariaat in overeenstemming is met het Europese kader.

Zoals vaker in de historie van het Contact Comité passeerde ook het onderwerp van 'hate speech' de revue, deze keer naar aanleiding van de maatregelen die in Duitsland tegen Al Manar TV zijn genomen.

- **European Platform for Regulatory Authorities**

Met 156 deelnemers uit 43 landen was de vergadering voor Europese toezichthouders, op 15 en 16 mei in Riga, de drukst bezochte EPRA-bijeenkomst ooit. Een belangrijk onderwerp vormde het begrip 'media literacy', wat we in Nederland mediawijsheid of mediabewustzijn noemen. De discussie daarover is met de opkomst van internet in een stroomversnelling geraakt; mediabewustzijn is ook onderwerp van verschillende recente publicaties van de Europese Commissie én de Raad van Europa. Een door het Commissariaat voor de Media voorgezeten werkgroep stond stil bij de consequenties van de uitspraak van het

Europese Hof van Justitie van 18 oktober 2007. In verschillende landen, waaronder Nederland, het Verenigd Koninkrijk, België en Griekenland, is in 2007 veel ophef geweest over belpellen. Nu oordeelde de Europese rechter in een zaak tussen de Oostenrijkse publieke omroep ORF en de Oostenrijkse toezichthouder KommAustria wanneer er sprake is van reclame, telewinkelen of zelfpromotie bij een tv-quiz of bospel. In een andere werkgroep stond centraal welke grenzen er onder de AVMD Richtlijn zijn voor reclame, product placement, zelfpromotie en telewinkelen. De toezichthouders van Hongarije, Griekenland en Litouwen vertoonden een aantal videovoorbeelden en de Italiaanse toezichthouder, die de werkgroep voorzat, ging in op interpretatiekwesties bij de implementatie van de nieuwe Richtlijn. De laatste werkgroep stond stil bij de wijziging van het jurisdictieartikel in de AVMD Richtlijn, waardoor de uplink naar de satelliet een belangrijk criterium wordt bij het vaststellen welke lidstaat bevoegd is ten aanzien van een satellietzender. Tijdens de discussie in de werkgroep werd duidelijk dat als gevolg daarvan vooral de grote landen in Europa, zoals het Verenigd Koninkrijk, Italië en ook Polen, waar zich veel uplinks bevinden, meer omroepen onder hun toezicht zullen krijgen. Verder stond 'must-carry' centraal tijdens de bijeenkomst in Riga. Professor Valcke van de Universiteit in Leuven gaf een presentatie over zin en onzin van must-carrybepalingen in de nationale wetgeving. Aanleiding voor dit onderwerp was de kritiek van de Europese Commissie op de must-carryregimes in een aantal lidstaten.

Dublin was het toneel van de EPRA-vergadering van 29 tot en met 31 oktober 2008. Een belangrijk deel van die vergadering werd gewijd aan de implementatie van de AVMD Richtlijn en de interpretatie van het begrip 'audiovisuele mediadienst'. Het Commissariaat hield een goed ontvangen presentatie over hoe in Nederland de implementatie van de AVMD Richtlijn is voorbereid en hoe het Commissariaat invulling wil geven aan het begrip audiovisuele mediadienst, met daarbij enkele concrete suggesties. In de werkgroep over toezicht op de activiteiten van publieke omroepen werd vooral stilgestaan bij de situatie in Noorwegen en het Verenigd Koninkrijk. OFCOM besteedde aandacht aan de 'markt impact toets', die samen met de toets van de publieke waarde door de BBC Trust de zogeheten *public value* test vormt. Het is uiteindelijk de BBC Trust die beslist over het bestaan van nieuwe activiteiten van de BBC. In een andere werkgroep werd gesproken over

toezicht op politieke pluraliteit in de media. In verschillende Europese landen wordt toezicht uitgeoefend op de wijze waarop politieke partijen en politici aan bod komen in televisie-uitzendingen en de Portugese en Hongaarse toezichthouder lichtten toe hoe dat in hun land in zijn werk gaat. De laatste werkgroep besprak digitale ethertelevisie (DTT) en in hoeverre analoge televisie daarvoor al is vervangen in Europa. Zelf- en coregulering stond als laatste onderwerp op de agenda. Professor Mayer, lid van de Duitse Kommission für Jugendmedienschutz (KJM), lichtte in zijn presentatie het Duitse systeem van 'gereguleerde zelfregulering' toe. De KJM is een overkoepelend orgaan van de Duitse toezichthouders dat een aantal zelfreguleringinstituten heeft gecertificeerd om de bescherming van minderjarigen in de media te regelen. Piet Jaspaert, de voorzitter van de Jury d'Ethique Publicitaire, de Belgische Reclame Code Commissie, gaf een presentatie over zelfregulering van inhoud van reclame-uitingen, hetgeen in vrijwel alle Europese landen de gekozen vorm van regulering is.

- **Presentaties, workshops en andere internationale activiteiten**
- Wim Groen, Pam Werdler en Marcel Betzel brachten op 14 en 15 februari 2008 een bezoek aan Londen om te spreken met OFCOM, BBC Trust en BBC World.
- Marcel Betzel gaf de presentatie 'Convergence and Web 2.0: Regulation 2.0' op 6 maart 2008 in Praag, tijdens een workshop over het labelen van programma's en convergentie, georganiseerd door de Tsjechische toezichthouder RRTV.
- Marcel Betzel was voorzitter van werkgroep 'Participation/Call TV - Game over?' tijdens de EPRA-vergadering op 15 mei 2008 in Riga.
- Jan van Cuilenburg en Marcel Betzel gaven een presentatie aan een delegatie van Arubaanse parlementariërs tijdens hun werkbezoek aan het Commissariaat op 13 juni 2008.
- Edmund Lauf en Marcel Betzel gaven de presentatie 'Audiovisual Media Services: The Dutch classification concept' op 29 oktober 2008 in Dublin tijdens de EPRA-vergadering.
- Marcel Betzel bezocht als expert voor de Raad van Europa op 3 december 2008 Yerevan (Armenië) om de minister van EZ en parlementariërs te adviseren over nieuwe mediawetgeving en de implementatie van digitale televisie in Armenië.

A woman with short brown hair, wearing a black blazer over a white top and black trousers, stands in a modern glass-walled hallway. The hallway is brightly lit, and the glass reflects the lush green garden and trees outside. In the background, another person is visible walking through the hallway. The overall atmosphere is professional and optimistic.

RIA DERKS EN DICK ANBEEK
OPTIMISTISCH OVER TOEKOMST

“HET BOEK HOUDT
ZICH FANTASTISCH STAANDE”

ALS HET GAAT OVER SAMENWERKING OF PARTNERSHIP IN HET BOEKENVAK, DAN VORMEN UITGEVERIJ EN HANDEL EEN BIJNA NATUURLIJKE TWEE-EENHEID. MAAR BLIJFT DAT OOK ZO, BIJVOORBEELD IN HET TIJDPERK VAN HET DIGITALE BOEK? DICK ANBEEK, VOORZITTER VAN DE KONINKLIJKE BOEKVERKOPERSBOND (KBB), EN RIA DERKS, VOORZITTER VAN DE GROEP ALGEMENE UITGEVERS (GAU) VAN HET NUU, OVER VERLEDEN, HEDEN EN TOEKOMST.

Ze zijn beiden min of meer vergroeid met het boek; Ria Derks is al bijna 25 jaar actief in de uitgeverijsector en Dick Anbeek zit zelfs al veertig jaar in het vak. Afgezien van zijn bestuurlijke functies is hij ook directeur van de Drukkerij, een boekhandel met vestigingen in Middelburg en Vlissingen. Voor beide 'boekveteranen' was 2008 weliswaar een bewogen, maar vooral ook succesvol jaar. "Ondanks de sterke groei van internetverkoop en de aarzelende opkomst van digitale uitgaven, heeft de fysieke boekhandel zich uitstekend staande gehouden," stelt Anbeek tevreden vast. "De Nederlandse boekhandel staat voor

grote veranderingen, maar ik denk dat we er klaar voor zijn. De laatste vier, vijf jaar is enorm geïnvesteerd in panden, uitbreidingen en dergelijke. In vergelijking met de ons omringende landen doen we het echt goed."

Derks: "We zijn echt partners in het vak. De uitgevers en de boekhandel vervullen natuurlijk beide hun eigen rol en ik zal niet verhullen dat het daar wel eens 'schuurt', maar de liefde voor het boek en het cultureel/maatschappelijke belang ervan vormen toch bindende factoren. De boekhandel blijft voor uitgevers ook verreweg het belangrijkste platform om bij die consument te komen."

Groeien

Ook als het gaat om nieuwe titels en bestsellers? Beiden knikken met overtuiging. "Toen ik veertig jaar geleden in het vak begon, was het aandeel van de boekhandel ongeveer 60 procent, terwijl dat nu ruim 80 procent is," constateert Dick Anbeek. "En we zien dat nog elk jaar groeien. De uitgevers beseffen dat ook. Als dan soms wordt geconstateerd: 'de boekhandel koopt te weinig in of doet z'n best niet', ja, dat irriteert wel eens. We zijn nu eenmaal niet van elastiek. Het aantal titels dat wordt aangeboden, is in vergelijking met vijftien jaar geleden minstens met factor twee vermenigvuldigd."

Maar gaat de fysieke boekhandel het niet moeilijk krijgen door de opkomst van internet? En is het zogeheten e-book nu eigenlijk een kans of een bedreiging? Anbeek: "Absoluut een kans, maar het kan een bedreiging worden als we er niet goed mee omgaan en er angst voor hebben. Als die digitale boeken gratis kunnen worden gedownload, dan is het een bedreiging; niet alleen voor de boekhandel trouwens, maar ook voor de uitgevers en de auteurs. Als boekverkopers vinden we in elk geval dat er een aan het fysieke boek gerelateerde vaste prijs moet komen. Met als uitgangspunt de doelstellingen van de Wet op de Vaste Boekenprijs. Er mag geen kanibalisme optreden."

"DIGITALISERING IS EEN THEMA DAT ONS ALLEN BEZIGHOUDT"

Derks: "Daar ben ik het mee eens. Hier is sprake van een gezamenlijk belang, het gaat mede om de continuïteit van het vak. Maar het is de vraag aan welke voorwaarden deze nieuwe boekvorm moet voldoen en of dat uitvoerbaar en haalbaar is, ook gezien internationale ontwikkelingen? De uitgeverijsector ziet dat als een belangrijk issue en wil zich er nader in verdiepen. Ik geloof hoe dan ook dat lezen en het boek in de samenleving een sterke plaats houden. Die menselijke behoefte heeft een blijvende, toegevoegde waarde. Dat blijkt ook uit wetenschappelijk onderzoek naar de Wet op de Vaste Boekenprijs. Dan zie je bijvoorbeeld dat internetboekwinkels complementair zijn, die komen er gewoon bij. Digitalisering is in elk geval een thema dat ons allen bezighoudt. Aan de uitgeefkant wordt bijvoorbeeld ook onderzocht wat dat betekent voor de vereiste

competentie van medewerkers; die verandert. De traditionele inrichting van de uitgeverij, gebaseerd op *paper only*, is niet meer toereikend."

Minder romantici

"De boekhandel is altijd gewend geweest 'cross-mediaal' te verkopen, maar het klopt dat van mensen meer wordt verlangd dan vroeger," vult Anbeek aan. "Van lezen houden is een must, maar niet voldoende. Medewerkers moeten ook weten hoe consumenten zich gedragen en wat voor type product ze willen. Dat gaat eigenlijk vanzelf, want de jongeren die je nu binnenkrijgt, zijn anders dan dertig jaar geleden; ze groeien gewoon mee." Derks: "Dat merken we ook bij onze symposia en dergelijke. De nieuwe generatie twintigers en dertigers komt daar met een andere insteek naartoe, met name producten als e-books staan volop in de belangstelling."

Dat laat allemaal onverlet dat er nog nooit zoveel boeken zijn verkocht als in 2008. "En die verkoop

blijft maar stijgen,” zoals Anbeek tevreden vaststelt. “Enig doemdenken is dus helemaal niet aan de orde. Te midden van alle vrijetijdsbestedingen heeft het boek zich fantastisch staande gehouden en dat doet het nog steeds. Misschien dat tegenwoordig iets minder wordt gelezen, maar er wordt ook anders gelezen. Jongeren van nu kunnen gelijktijdig muziek luisteren, tv kijken, aan de computer werken en lezen. Ik constateer slechts dat er steeds meer boeken worden verkocht.”

“Ik zou het ook vreselijk jammer vinden als het fysieke boek zou verdwijnen, maar dat heeft met mijn leeftijd te maken,” vervolgt hij. “Ik vind het geweldig om thuis een volle boekenkast te hebben, in plaats van bijvoorbeeld een digitaal kastje met een satellietverbinding waar alles op staat. Misschien dat ik die slag ga verliezen, dat de interieurbouwers en trendsetters straks bepalen dat het *not done* is om een boekenkast te hebben... Dat lijkt me heel erg. Maar ik twijfel er niet aan dat er gelezen blijft worden, dat is een oerbehoefte.”

KVB EN NTB

Wat moet de kernfunctie zijn of worden van de Koninklijke Vereniging van het Boekenvak (KVB)? Volgens het ministerie van OCW is dat het bieden van een gezamenlijk platform aan alle partners in de boekenketen, waaronder ook de bibliotheken, auteurs en vertalers, maar de status en missie van de KVB zijn onderwerp van discussie.

Ria Derks: “De vraag is of de KVB alles naar zich toe moet trekken en andere belangenclubs in feite overbodig maken. Laat ik zeggen dat de ambities van de KVB wat verder gaan dan sommige partijen wensen. Een economische, zakelijk uitvoerende rol zou de KVB niet moeten vervullen, vinden de uitgevers, wij zien haar vooral als een cultuurpolitieke organisatie. Maar het is goed dat er een platform van overleg en samenwerking is.”

Dick Anbeek knikt: “Iedereen legt verschillende accenten, maar daar komen we wel uit. De KVB moet in elk geval onze gesprekspartner zijn voor de overheid, daarover is iedereen het eens. Die platformfunctie voor de branche, niet alleen extern maar ook intern, initiërend en agenderend, daar kan de KVB belangrijk zijn.”

Zowel Derks als Anbeek wijzen in dat verband op de toekomst van het digitale boek en de totstandkoming van een Nationaal Titelbestand (NTB), waarbij de KVB een coördinerende rol kan spelen. Dat laatste onderwerp is al elf jaar punt van discussie, weet Anbeek. “Het probleem is dat we allemaal verschillende ideeën en belangen hebben. Voor de boekverkoper moet zo’n NTB helemaal compleet zijn, honderd procent kloppen en goed beschikbaar zijn. Maar uitgevers willen geen bestand met allemaal ‘grijze’ titels die toch nooit verkopen en een distributeur heeft alleen belang bij titels die hij zelf verspreidt.”

Derks: “Het gaat ook om: waar wil je capaciteit en geld voor vrijmaken als het niet direct jouw belang is? En streven we naar één hele grote database, of een ‘verknoopte’? De belangen corresponderen inderdaad niet, maar er is overleg. Of het er ooit van komt? Ja, maar wanneer is lastig aan te geven. Het blijft een complexe zaak.”

“Maar de markt eist het, dus komt het er,” zegt Anbeek beslist. “Het wordt steeds urgenter. Door internet weet de consument soms meer dan de boekverkoper en dat is natuurlijk onbestaanbaar!”

OVER HET COMMISSARIAAT

Uitgevers en importeurs van boeken in de Nederlandse en Friese taal en van bladmuziekuitgaven zijn verplicht om voor hun uitgaven een vaste prijs vast te stellen en deze prijs te melden bij het Commissariaat voor de Media, dat daarvoor een speciale website heeft. Ria Derks en Dick Anbeek zien graag een actievere rol voor het Commissariaat.

“Ik denk dat het Commissariaat zelf wat meer mag signaleren en initiëren. Ik heb liever dat ze voorkomen dan genezen,” vindt Anbeek. “Bij uitgevers speelt dat onbekendheid leidt tot een defensieve houding,” aldus Derks. “Daardoor worden bijvoorbeeld minder prijsacties ondernomen. In zijn algemeenheid willen uitgevers graag meer actiemogelijkheden, maar blijft vaak onduidelijk wat nu wel of niet mag. Wij zouden graag zien dat niet te krampachtig met de regels wordt omgegaan.”

8

VASTE
BOEKENPRIJS

8. VASTE BOEKENPRIJS

HET TOEZICHT OP EN DE HANDHAVING VAN DE VASTE BOEKENPRIJS IS IN 2008 DOOR HET COMMISSARIAAT GEËVALUEERD. DAARTOE HEEFT EEN EXTERN ONDERZOEKS-BUREAU GESPREKKEN GEVOERD MET DIVERSE VERTEGENWOORDIGERS VAN UITGEVERS, IMPORTEURS EN VERKOPERS. HET RAPPORT HIERVAN WORDT IN 2009 AANGEBODEN AAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP. DEZE EVALUATIE MAAKT DEEL UIT VAN DE EVALUATIE VAN DE WET OP DE VASTE BOEKENPRIJS.

Het Commissariaat heeft in 2008 een Beleidslijn Sanctiemaatregelen vaste boekenprijs opgesteld. In deze beleidslijn geeft het Commissariaat inzicht in de criteria die worden gehanteerd bij het opleggen van sanctiemaatregelen in geval van een overtreding van de Wet op de vaste boekenprijs. De conceptbeleidslijn, waarin het bestaande sanctiebeleid wordt bestendigd, is vooraf aan diverse stakeholders toegezonden met de mogelijkheid hierop te reageren. De beleidslijn treedt op 1 mei 2009 in werking.

In 2008 heeft het Commissariaat zich onder meer uitgesproken over de toelaatbaarheid van zogenaamde *cashback*-programma's. Eindafnemers die bij dergelijke programma's zijn aangesloten, ontvangen een geldelijk voordeel over hun aankopen bij online verkopers. Het Commissariaat oordeelde dat boekverkopers die aan dergelijke *cashback*-programma's deelnemen ongeoorloofde korting op boeken verstrekken. Deze zaak wordt in 2009 voorgelegd aan de bestuursrechter.

BESLUITEN

• Bestuurlijke rechtsoordelen

Bol.com BV: bestuurlijk rechtsoordeel over de vraag of korting mag worden toegepast als alle leden van een leesclub gezamenlijk bestellen. Degene die namens de leden van een leesclub boeken bestelt, kan niet worden aangemerkt als eindafnemer. Aangezien er geen sprake is van gelijktijdige levering van ten minste tien exemplaren van een boek aan dezelfde afnemer, mag geen korting worden toegepast.

Sdu Uitgevers BV: bestuurlijk rechtsoordeel over *Verzameling Nederlandse Wetgeving*. Deze uitgave moet niet worden aangemerkt als boek, maar als een met een almanak vergelijkbare uitgave in de zin van artikel 1, onderdeel b, sub 2, Wvbp.

• Waarschuwingen

Blokker BV: waarschuwing wegens het verstrek-

ken van korting op, onder meer, boeken tijdens een verbouwingsuitverkoop.

Gospel 7: waarschuwing wegens een misleidende uiting in een nieuwsbrief. Gospel 7 wekte de indruk dat tegen inlevering van een waardebon € 2,50 korting op onder meer boeken werd verstrekt.

Himalaya New Age Winkel: waarschuwing wegens het aanbieden van boeken voor lagere prijzen.

Stichting Fotografie Museum Amsterdam: waarschuwing wegens het aanbieden van 10 procent korting aan Foam_fans en leden van Club_Foam.

Stichting Kinderboekenmarkt: waarschuwing wegens een misleidende uiting en het niet melden van boekenprijzen. Er werd de indruk gewekt dat een boek voor een lagere prijs kon worden verkregen als tijdens de Haagse Kinderboekenmarkt een ander boek werd gekocht of een Ooievaarspas werd getoond. Daarnaast was voor het boek geen vaste prijs bij het Commissariaat gemeld.

Studie Boeken Compleet: waarschuwing wegens het verstrekken van onderwijskorting bij levering van minder dan twee boeken.

SplinQ

Het verstrekken van geldelijk voordeel bij de verkoop van boeken via de *cashback*-constructie van SplinQ is niet toegestaan. De volgende bedrijven kregen hiervoor een waarschuwing:

- Christine le Duc
- ECI voor boeken en platen BV
- Free Record Shop
- Goedkoopste Winkel
- Mainpress BV
- Nederlandse Boek Onderneming BV
- NLstore BV
- Selexyz BV

Omdat in sommige gevallen meer dan een jaar was verstreken sinds een niet-toegestane verkoopactie onder de aandacht van het Commissariaat was gekomen, is het voor de volgende – normaal gesproken gesanctioneerde – acties bij een waarschuwing gebleven:

Coöperatie Primera B.A.: waarschuwing wegens het aanbieden van een gratis Telegraaf bij alle bestedingen van ten minste € 5.

FC Twente '65 BV: waarschuwing wegens het aanbieden van het boek *FC Twente Top 40* beneden de vaste prijs.

Kookpunt BV: waarschuwing wegens het aanbieden van korting bij verkoop van alle producten uit het assortiment, waaronder boeken.

Kookpunt BV: waarschuwing in verband met een actie waarbij het tweede boek voor de helft van de prijs werd aangeboden.

Music Pilots BV: waarschuwing wegens het aanbieden van een gratis exemplaar van het tijdschrift *Aktueel* bij iedere verkoop.

Music Pilots BV: waarschuwing wegens het aanbieden van geldelijke voordelen bij verkoop van diverse boeken.

Samenwerkende Dirk van den Broek Bedrijven: waarschuwing wegens misleidende prijsvergelijking bij de verkoop van een boek van Sonja Bakker.

Van Rij Watersport: waarschuwing wegens het beneden de vaste prijs aanbieden van een aantal watersportboeken.

Volkskrant BV: waarschuwing wegens een actie met het boek *Een ongemakkelijke waarheid* en de dvd *An inconvenient truth*. De combinatie van het boek en de dvd werd voor een lagere prijs aangeboden.

Harry Potter en de Relieken van de Dood: Eind 2007 verscheen het nieuwe boek uit de Harry Potter-reeks: *Harry Potter en de Relieken van de Dood*. Rondom deze langverwachte publicatie werden diverse speciale verkoopacties georganiseerd, waarbij in een aantal gevallen overtredingen van de Wet op de vaste boekenprijs werden geconstateerd. Ook in deze gevallen geldt echter dat meer dan een jaar was verstreken sinds de acties onder de aandacht van het Commissariaat waren gekomen en dat het daarom bij waarschuwingen is gebleven. Het ging om de volgende boekhandels:

Harmen Corner: onder iedere tien klanten werd een boek verloot. Daarnaast maakten klanten kans op de Harry Potter dvd-collectie.

Magazijn De Bijenkorf BV: houders van een BIJcard, die tijdens de Drie Dwaze Dagen op dit Harry Potter-boek inschreven, maakten kans op één van 99 gratis exemplaren.

Plantage Books & More Voorhoeve: hier werd een koppeling gelegd tussen de aankoop van het boek en het verkrijgen van een geldelijk voordeel.

VAKO v.o.f.: op een raamaffiche voor het boek Harry Potter en de Relieken van de Dood stond een lagere prijs vermeld.

Boekhandel Deutekom: iedere 25e klant kreeg het boek gratis.

• **Beslissingen op bezwaar**

DKV-Beheer BV: bezwaar tegen het besluit om DKV-Beheer een boete van € 11.250 op te leggen in verband met het verstrekken van een cadeaubon van € 5 bij verkoop van het boek *Bereik en behoud je ideale gewicht!* van Sonja Bakker. Bezwaar ongegrond verklaard. DKV-Beheer heeft tegen dit besluit beroep ingesteld bij de bestuursrechter.

DekaMarkt Apeldoorn BV: bezwaar tegen het besluit om DekaMarkt Apeldoorn een boete van € 3.750 op te leggen in verband met het verstrekken van een cadeaubon van € 5 bij verkoop van het boek *Bereik en behoud je ideale gewicht!* van Sonja Bakker. Bezwaar ongegrond verklaard. DekaMarkt Apeldoorn heeft tegen dit besluit beroep ingesteld bij de bestuursrechter.

ECI voor boeken en platen BV: bezwaar tegen het bestuurlijk rechtsoordeel over het moment waarop boeken als welkomstaanbieding aan nieuwe leden mogen worden aangeboden. Bezwaar ongegrond verklaard. ECI heeft tegen dit besluit beroep ingesteld bij de bestuursrechter.

Free Record Shop: bezwaar tegen het besluit tot het opleggen van een last onder dwangsom. Dit bezwaar is voor wat betreft de noodzaak tot het opleggen van een last onder dwangsom gegrond verklaard, voor het overige bezwaar ongegrond. Zie tevens 'overige besluiten'.

- **Sancties**

Naam	Aanleiding	Boete
ANWB	Actie ter promotie van de IrisCheque. IrisCheques waren 10 procent meer waard als bij verzilvering daarvan, onder meer bij boeken, een voucher werd ingeleverd.	€ 5.000,-
Boekenvoordeel BV	Het beneden de vaste prijs verkopen van het boek <i>Geel</i> van Mart Smeets.	€ 5.000,-
Boekenvoordeel BV	Misleidende uitingen bij de verkoop van een serie kookboeken.	€ 1.000,-
Bol.com BV	Het verstrekken van korting aan verzekeringnemers van Loyalis. Bol.com verhoogde het bedrag dat verzekeringnemers van Loyalis ontvingen als zij dit bedrag lieten uitkeren in de vorm van een bol.com-cadeaubon.	€ 20.000,-
Bol.com BV	Het beneden de vaste prijs verkopen van <i>Het Groene Boekje</i> .	€ 5.000,-
Bohn Stafleu van Loghum BV	Een actie ter promotie van haar webshop. Afnemers die voor ten minste € 75 bestelden, maakten kans op een PDA met twee geneeskundige handboeken.	€ 2.000,-
Blokker BV	Het verzilveren van Rocks' vijfjes bij verkoop van boeken en het verstrekken van Dukaten bij verkoop van boeken.	€ 10.000,-
Bruna BV	Bruna wekte de indruk dat de actieprijs respectievelijk de prijs van een actie-editie alleen bij Brunas van toepassing was.	€ 1.000,-
Cosmox Retail BV	Het herhaald vermelden van een lagere prijs in 500 reclame-uitingen voor een tweetal boeken.	€ 500,-
ECl voor boeken en platen BV	Het aanbieden en het verstrekken van een (gratis) dvd bij de verkoop van onder meer boeken op de verschijningsdatum van <i>Harry Potter en de Relieken van de dood</i> .	€ 5.000,-
House of Knowledge	Het aanbieden van 15 procent korting bij de verkoop van onder meer boeken.	€ 1.000,-
Intratuin BV	Het verstrekken en verzilveren van spaarpunten bij de verkoop van onder meer boeken.	€ 10.000,-
Kruidvat Retail BV	Kruidvat wekte de indruk dat de gratis taalgids ook bij de verkoop van boeken werd verstrekt.	€ 1.000,-
Miss Etam BV	Een actie waarbij w 5 korting op een boek van Sonja Bakker werd verleend bij besteding van ten minste w 50 aan kleding uit het assortiment van Miss Etam.	€ 2.500,-
Studie Boeken Compleet BV	De onderwijskorting, die alleen onder bepaalde voorwaarden mag worden verleend, was al verwerkt in de prijsstelling. Deze prijs werd afgezet tegen de winkelprijs.	€ 1.000,-
Vereniging van Keurslagers	Het verzilveren van spaarpunten bij de verkoop van een kookboek.	€ 4.500,-
Vereniging van Keurslagers	Misleidende prijsvergelijking bij de verkoop van een kookboek.	€ 1.000,-
Wegener Nieuwsmedia	In aanbiedingen met boeken waarvoor de uitgever een combinatieprijs had vastgesteld, werd de indruk gewekt dat de boeken alleen bij Wegener Nieuwsmedia voor deze lagere prijs konden worden verkregen.	€ 4.500,-

- **Overige besluiten**

Free Record Shop: last onder dwangsom in verband met het verstrekken van korting bij de verkoop van opzettelijk beschadigde boeken. De desbetreffende boeken waren in cellofaan verpakt en waren met uitzondering van een door Free Record Shop aangebrachte zwarte stip of streep onbeschadigd. Dwangsom € 5.000 per dag met een maximum van € 250.000. Zie tevens 'beslissingen op bezwaar'.

Koninklijke Nederlandse Boekverkoopbond: het handhavingsverzoek tegen Spits.net wordt ongegrond verklaard. In de bestreden aanbieding werd niet de indruk gewekt dat de actieprijs alleen bij Spits.net van toepassing was.

- **Rechterlijke uitspraken**

Deen Supermarkten: beroep gericht tegen de beslissing op bezwaar over een spaaractie waarbij spaarpunten werden verstrekt bij de verkoop van onder meer boeken. De rechtbank Alkmaar heeft

het beroep van Deen Supermarkten ongegrond verklaard. Zie tevens jaarverslag 2007.

Unieboek BV: beroep gericht tegen de beslissing op bezwaar over een voorgenomen spaaractie met de *Capitoolgids Nederland*. Unieboek is van mening dat aan de toepassing van een actieprijs de voorwaarde mag worden verbonden dat een bon met spaarzegels wordt ingeleverd. De rechtbank Utrecht heeft het beroep van Unieboek ongegrond verklaard. Zie tevens jaarverslag 2007.

9

FINANCIËLE VERANTWOORDING

9. FINANCIËLE VERANTWOORDING

VOLGENS HET HANDBOEK FINANCIËLE VERANTWOORDING COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA DIEN EEN JAARREKENING TE WORDEN OPGESTELD, WAARIN ZOWEL DE APPARAATSKOSTEN ALS HET BEHEER (FINANCIERING VAN DE OMROEPEN) ZIJN OPGENOMEN. DEZE JAARREKENING DIEN VOOR 1 SEPTEMBER 2009 BIJ HET MINISTERIE VAN OCW TE WORDEN INGEDIEND. DE JAARREKENING IS IN HAAR VERGADERING VAN 2 JUNI 2009 DOOR HET COLLEGE VAN COMMISSARISSEN VASTGESTELD

DE FINANCIËLE VERANTWOORDING APPARAAT EN BEHEER IS DOOR DE ACCOUNTANT GECONTROLEERD EN VOORZIEN VAN EEN ACCOUNTANTSVERKLARING. OP DE VOLGENDE PAGINA'S VINDT U DE VERKORTE JAARREKENING VAN ZOWEL APPARAAT ALS BEHEER.

9.1 BALANS APPARAAT PER 31 DECEMBER (BEDRAGEN X € 1.000) (NA RESULTAATBESTEMMING)

Actief	2008	2007
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en –terreinen	4.657	4.700
Installaties	62	59
Andere vaste bedrijfsmiddelen	718	411
	5.437	5.170
Vlottende activa		
Vorderingen		
Debiteuren	212	142
Overige vorderingen	0	0
Overlopende activa	1.276	1.168
	1.488	1.310
Liquide middelen	1.691	2.042
Totaal	8.616	8.522

(BEDRAGEN X € 1.000)

Passief	2008	2007
Eigen vermogen		
Algemene reserve	4.664	4.410
Bestemmingsreserve	1.995	2.019
	6.659	6.429
Voorzieningen	629	760
Egalisatierekening	159	223
Kortlopende schulden		
Vooruit ontvangen	40	40
Crediteuren	169	148
Belastingen en sociale premies	108	102
Overige schulden	852	820
	1.169	1.110
Totaal	8.616	8.522

9.2 EXPLOITATIEREKENING APPARAAT (BEDRAGEN X € 1.000)

	2008	Begroting	2007
Baten			
Bijdrage OCW	4.344	4.438	4.387
Overige baten	1.267	900	1.385
<i>Som der baten</i>	5.611	5.338	5.772
Lasten			
Lonen en salarissen	2.321	2.650	2.424
Sociale lasten	532	539	502
Afschrijvingen op materiële vaste activa	269	251	185
Overige lasten	2.375	1.948	2.325
<i>Som der lasten</i>	5.497	5.388	5.436
Bedrijfsresultaat	114	-50	336
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	116	50	78
Exploitatieresultaat	230	0	414
Bestemming van het resultaat			
Toevoeging algemene reserve	254	0	437
Afname bestemmingsreserve	-24	0	-23
	230	0	414

9.3 TOELICHTING OP DE BALANS APPARAAT (BEDRAGEN X € 1.000)

Materiële vaste activa

Het verloop in 2008 is als volgt weer te geven:

	Bedrijfsgebouwen en -terreinen	Installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Totaal
Saldo per 1 januari				
Aanschafwaarden	5.226	663	2.025	7.914
Cumulatieve afschrijvingen	-526	-604	-1.614	-2.744
Boekwaarde	4.700	59	411	5.170
Mutaties in het boekjaar				
Investerings	10	21	505	536
Afschrijvingen	-53	-18	-198	-269
Saldo	-43	3	307	267
Saldo per 31 december				
Aanschafwaarden	5.236	684	2.530	8.450
Cumulatieve afschrijvingen	-579	-622	-1.812	-3.013
Boekwaarde	4.657	62	718	5.437

De bedrijfsgebouwen worden in 40 jaar afgeschreven op basis van annuïteiten. Het hierbij gehanteerde interestpercentage is 5%. Groot onderhoud wordt in 10 jaar lineair afgeschreven, installaties en inventaris in 5 jaar en hard- en software in 4 jaar.

In de afschrijving Andere vaste bedrijfsmiddelen zit een bedrag van € 63.674 voor de bouw van de website Vaste Boekenprijs, waar ook een vrijval tegenover staat van gelden die ontvangen zijn van het Ministerie van OCW.

Over de grondwaarde ad € 476.000 wordt niet afgeschreven.

VORDERINGEN

	2008	2007
Debiteuren		
Debiteuren	372	302
Voorziening voor oninbaarheid	-160	-160
	212	142
Overige vorderingen		
Rekening-courant Beheer	0	0
	0	0
Overlopende activa		
Te ontvangen interest	23	22
Te ontvangen opbrengsten	1.239	1.140
Vooruitbetaalde kosten/overige nog te ontvangen	14	6
	1.276	1.168

LIQUIDE MIDDELEN

	2008	2007
Ministerie van Financiën	1.689	2.038
ING Bank	2	4
	1.691	2.042

De liquide middelen zijn vrij opvraagbaar.

EIGEN VERMOGEN

Het verloop in 2008 is als volgt weer te geven:

	Algemene reserve	Bestemmings-reserve	Totaal
Saldo per 1 januari	4.410	2.019	6.429
Resultaatbestemming	254	-24	230
Saldo per 31 december	4.664	1.995	6.659

De bestemmingsreserve is gevormd uit de éénmalige bijdrage van € 2.269.000 die door het Ministerie van OCW is verstrekt ten behoeve van de financiering van de nieuwbouw. Het evenredige deel van de afschrijvingskosten die samenhangen met deze nieuwbouw wordt via de resultaatbestemming in mindering gebracht op deze bestemmingsreserve.

VOORZIENINGEN

	2008	2007
Wachtgeld en rijkswachtgeldregeling	585	721
Voorziening jubileumuitkeringen	44	39
	629	760

Voorziening wachtgeld en rijkswachtgeldregeling

Het verloop in 2008 is als volgt weer te geven:

	Wachtgeld	Rijkswachtgeldregeling	Totaal
Saldo per 1 januari	659	62	721
Dotaties	30	7	37
Vrijval	0	0	0
Onttrekkingen	-150	-23	-173
Saldo per 31 december	539	46	585

De voorziening wachtgeld is in 2002 gevormd voor twee afvloeiingsregelingen. Jaarlijks worden bij de werknemers ingehouden pseudo ww-premies gedoteerd aan deze voorziening.

De voorziening Rijkswachtgeldregeling Kijk- en Luisterdienst en Adviseur is in 1994 gevormd in verband met de reorganisatie van deze afdeling per 1 december 1994. De voorziening ultimo 2008 is opgebouwd uit de bedragen welke volgens het Rijkswachtgeldbesluit 1959 moeten worden uitgekeerd aan een vijftal medewerkers in de periode 2009 tot en met 2014.

Voorziening jubileumuitkeringen

	2008	2007
Stand per 1 januari	39	28
Dotatie	9	11
Onttrekkingen	-4	0
Stand per 31 december	44	39

Met ingang van het verslagjaar 2006 is een voorziening getroffen voor in de toekomst te betalen jubileumuitkeringen aan het personeel. De voorziening wordt bepaald per personeelslid vanaf het moment dat de werknemer bij het ABP is verzekerd.

EGALISATIETREKENING

De realisatie van de website vaste boekenprijs wordt door het Ministerie van OCW gescheiden gefinancierd op declaratiebasis. Een bedrag ter grootte van het geactiveerde deel van deze bestedingen wordt als investeringsbijdrage verantwoord. Jaarlijks valt een bedrag vrij ter grootte van de afschrijvingskosten op deze activa. Het verloop van deze bijdrage is als volgt:

	2008	2007
Stand per 1 januari	223	128
Ontvangen subsidies	0	127
Vrijval	-64	-32
Stand per 31 december	159	223

KORTLOPENDE SCHULDEN

Vooruit ontvangen

	2008	2007
Mediaconcentraties	40	40
Bureau Vaste Boekenprijs	0	0
	40	40

Belastingen en sociale premies

	2008	2007
Loonbelasting	52	48
Sociale premies	18	16
Pensioenpremies	38	38
	108	102

Overige Schulden

	2008	2007
Af te dragen boetes	434	482
Reservering vakantiegeld en vakantiedagen	213	194
Nog te betalen kosten	205	144
	852	820

De boetes betreffen de aan het Ministerie van OCW af te dragen boetes, die door het Commissariaat voor de Media zijn opgelegd en geïnd.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Met ING Car Lease Nederland B.V. is een operational lease-overeenkomst gesloten voor twee personenauto's. De resterende leaseverplichting exclusief brandstof bedraagt ultimo 2008 € 37.000.

Met Volvo Car Lease B.V. is een operational lease-overeenkomst gesloten voor een personenauto. De resterende leaseverplichting exclusief brandstof bedraagt ultimo 2008 € 20.000.

Het Commissariaat heeft een wachtgeldverplichting ten aanzien van voormalige commissarissen. Op dit moment kan niet een betrouwbare schatting gemaakt worden van de feitelijke verplichting die het Commissariaat in dit kader heeft. Om deze reden is de verplichting niet in de balans tot uitdrukking gebracht.

**9.4 BALANS BEHEER PER 31 DECEMBER (BEDRAGEN X € 1.000)
(NA RESULTAATBESTEMMING)**

Actief	2008		2007	
Vaste activa				
Financiële vaste activa		8.826		8.826
Vlottende activa				
Vorderingen				
Overige vorderingen	52.432		41.861	
Overlopende activa	700		275	
		53.132		42.136
Liquide middelen		39.095		16.156
Totaal		101.053		67.118

(BEDRAGEN X € 1.000)

Passief	2008		2007	
Eigen vermogen				
Algemene Omroep Reserve		100.529		66.976
Voorzieningen		500		0
Kortlopende schulden				
Crediteuren	12		0	
Overige schulden	12		142	
		24		142
Totaal		101.053		67.118

9.5 EXPLOITATIEREKENING BEHEER

	2008	Begroting	2007
Baten			
Rijksbijdragen media	643.365	634.308	563.254
Reclamegelden STER	225.571	200.000	192.057
Bijzondere baten	0	0	86
<i>Som der baten</i>	<i>868.936</i>	<i>834.308</i>	<i>755.397</i>
Lasten			
Verstrekte subsidies	836.911	835.803	845.512
Overige lasten	170	0	174
Bijzondere lasten	500	0	0
<i>Som der lasten</i>	<i>837.581</i>	<i>835.803</i>	<i>845.686</i>
Bedrijfsresultaat	31.355	-1.495	-90.289
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	2.198	1.400	1.779
Exploitatieresultaat	33.553	-95	-88.510
Bestemming van het resultaat			
Toevoeging respectievelijk onttrekking Algemene Omroep Reserve	33.553	-95	-88.510
	33.553	-95	-88.510

9.6 TOELICHTING OP DE BALANS BEHEER (BEDRAGEN X € 1.000)

Financiële vaste activa

Dit betreft een onderhandse lening aan de Nederlandse Programma Stichting ad € 8.826.000. Per 1 januari 2000 is deze lening rentedragend geworden. De lening is aflossingsvrij. Het rentepercentage was voor een periode van tien jaar vastgesteld op 4,75%. Met ingang van 1 januari 2006 is de rentevergoeding gelijkgesteld aan wat het Commissariaat voor de Media ontvangt van het Ministerie van Financiën op de aldaar uitstaande gelden. Voor 2008 betekent dit een interestpercentage van 3,69%.

VORDERINGEN

	2008	2007
Overige vorderingen		
Publieke Omroep	0	0
Stichting Ether Reclame	52.432	41.861
Zendgemachtigden	0	0
	52.432	41.861
Overlopende activa		
Te ontvangen subsidie OCW	0	0
Te ontvangen interest	700	275
	700	275

LIQUIDE MIDDELEN

	2008	2007
Rekening-courant saldo	39.095	16.156
	39.095	16.156

De liquide middelen zijn vrij opvraagbaar.

EIGEN VERMOGEN

Algemene omroep Reserve

Het verloop in 2008 is als volgt weer te geven:

	2008	2007
Saldo per 1 januari	66.976	155.486
Resultaatbestemming	33.553	-88.510
Saldo per 31 december	100.529	66.976

De Algemene Omroep Reserve wordt aangehouden als buffer voor tegenvallende reclameopbrengsten van de STER, als liquidatiereserve in geval van discontinuïteit van een van de omroepen en ter financiering van de rekening-courant met de STER. Het Commissariaat voor de Media beheert de Algemene Omroep Reserve; de Minister van OCW beschikt over de bestemming.

Ultimo 2008 heeft de Algemene Omroep Reserve een stand van 100,5 miljoen euro. De toename van de reserve is voornamelijk het gevolg van hogere ontvangsten uit STER-inkomsten dan begroot.

VOORZIENINGEN

	2008	2007
Voorziening aanspraken garantstellingen	500	0

In verband met verwachte aanspraken op de garantstelling van een door LLiNK aangegane lening is een voorziening getroffen.

KORTLOPENDE SCHULDEN

Overige schulden

	2008	2007
Nog te betalen kosten	24	142
Naburig recht	0	0
Nog te betalen subsidies	0	0
Rekening-courant Apparaat	0	0
Saldo per 31 december	24	142

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Bij gelegenheid van de splitsing van de NOS en het NOB is in 1988 in de Mediawet opgenomen dat het Commissariaat, de NOS en het NOB over en weer als hoofdelijk schuldenaar garant staan voor financiële verplichtingen die door de NOS voor 1 januari 1988 zijn aangegaan. Deze garantstelling, die inmiddels weinig materiële betekenis meer zal hebben, zal formeel blijven bestaan tot de Mediawet op dit punt gewijzigd wordt. In september 2006 is door de NOS, het Commissariaat en NOB Holding B.V. een overeenkomst getekend, waardoor de verplichtingen van het NOB zijn overgenomen door NOB Holding B.V.

9.7 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING BEHEER (BEDRAGEN X € 1.000)

	2008	Begroting	2007
Verstrekte subsidies			
Landelijke Omroepen	715.036	715.036	726.896
Wereldomroep	44.361	43.861	42.757
Muziekcentrum van de Omroep	29.782	29.393	28.817
Nederlands Omroepproductie Bedrijf	23.497	23.486	22.334
Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid	19.373	19.672	20.638
Minderhedenprogrammering	3.889	3.872	3.831
Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland	483	483	474
FunX Investeringssubsidie	490	0	0
Reorganisatiekosten Publieke- en Wereldomroep	0	0	35
	836.911	835.803	845.512
Overige lasten			
Organisatie adviezen	114	0	130
Accountantskosten	55	0	43
Juridische adviezen	0	0	0
Diversen	1	0	1
	170	0	174
Bijzondere lasten			
Aanspraken gegarandeerde leningen	500	0	0
	500	0	0
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten			
Rente lening u/g NPS	346	0	326
Rente rekening-couranten	1.852	1.400	1.453
	2.198	1.400	1.779

OVERIGE INFORMATIE

In 2008 was er geen personeel in dienst van Beheer.

ACCOUNTANTSVERKLARING

dubois & co

REGISTERACCOUNTANTS

Aan: het College van Commissarissen van het Commissariaat voor de Media te Hilversum.

ACCOUNTANTSVERKLARING

Opdracht

Wij hebben de in dit verslag op pagina 82 tot en met pagina 89 opgenomen verkorte jaarrekening 2008 van het Commissariaat voor de Media te Hilversum, bestaande uit de balans en van Apparaat en Beheer per 31 december 2008 en de exploitatierekeningen van Apparaat en Beheer over 2008 gecontroleerd. De verkorte jaarrekening is ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening 2008 van het Commissariaat voor de Media. Bij die jaarrekening hebben wij op 2 juni 2009 een goedkeurende verklaring afgegeven. Het College van Commissarissen is verantwoordelijk voor het opstellen van de verkorte jaarrekening in overeenstemming met de gehanteerde grondslagen in de jaarrekening 2008 van het Commissariaat voor de Media. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de verkorte jaarrekening te verstrekken.

Werkzaamheden

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de verkorte jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de verkorte jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de verkorte jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die het College van Commissarissen daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de verkorte jaarrekening. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de verkorte jaarrekening een zodanig getrouw beeld als in de gegeven omstandigheden vereist is, in overeenstemming met de in de jaarrekening 2008 gehanteerde grondslagen.

Oranje Nassaulaan 1
1025 AN Amsterdam
Postbus 33008
1007 AA Amsterdam

Telefoon 020 371 83 41
Telefax 020 664 81 82
E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl

VERKOPERS
M. Korman
A.F.M. van Genn
C. O'Riordan
WENKERS
J.J.H.C. Stings
REGISTERED ACCOUNTANT
drs. F.A.J.M. Benants
drs. E.W.J. Bruijnse
drs. A.P. Buteijn
drs. J.J.M. Huijbregts
drs. C. Visser
drs. J.F. Weber
SENIOR REGISTRAR
drs. P.M.A. Rastleyn, RC

Voor het inzicht dat vereist is voor een verantwoorde oordeelsvorming omtrent de financiële positie en de resultaten van het Commissariaat voor de Media en voor een toereikend inzicht in de reikwijdte van onze controle dient de verkorte jaarrekening te worden gelezen in samenhang met de volledige jaarrekening waaraan deze is ontleend, alsmede met de door ons daarbij op 2 juni 2009 verstrekte goedkeurende accountantsverklaring.

Amsterdam, 2 juni 2009

Dubois & Co. Registeraccountants

Origineel getekend door M. Karman

COLOFON

**Jaarverslag 2008 is een uitgave van het
Commissariaat voor de Media.**

Samenstelling en eindredactie
Bureau Communicatie

Vormgeving en redactionele bijdragen
FC Klap, Hilversum

Fotografie
Eelco Hofstra, Leendert Jansen

Druk
Roto Smeets GrafiServices, Utrecht

Commissariaat voor de Media
Hoge Naarderweg 78, 1217 AH Hilversum
Postbus 1426, 1200 BK Hilversum
T 035 773 77 00
F 035 773 77 99
E [cvdm@cvdm.nl](mailto:cvd@cvdm.nl)
I www.cvd@cvdm.nl

